

KONING BOUDEWIJNSTICHTING

Levenskeuzes op latere leeftijd bij niet
hulpbehoevende personen

– opvolgmeting 2020

november 2020

Wouter Samyn
Partner
wouter@indiville.be
+32(0)494 084697

Jurgen Minnebo
Partner
jurgen@indiville.be
+32(0)478 380369

Stéphanie Busschaert
Partner
Stephanie@indiville.be
+32(0)479 600855

A black and white photograph of a person diving from a wooden pier into a calm lake. The person is captured mid-air, with their arms and legs extended, creating a clear reflection on the water's surface. In the background, a range of mountains is visible under a hazy sky. The pier's wooden planks lead from the bottom left towards the center of the frame. A dark, cylindrical post stands on the left side of the pier.

“They always say time
changes things, but you
actually have to change
them yourself.”

Andy Warhol

ONDERZOEKSMETHODE

BELGISCHE BEVOLKING 60+, NIET HULPBEHOEVEND

- ▲ Bevragingsmethode:
 - 20' survey – online
 - 20' – CATI (telefonisch)
- ▲ N=2043

VELDWERK

- ▲ Onderzoekperiode: 23 september 2020 – 11 november 2020.

HERWEGING VAN DE DATA

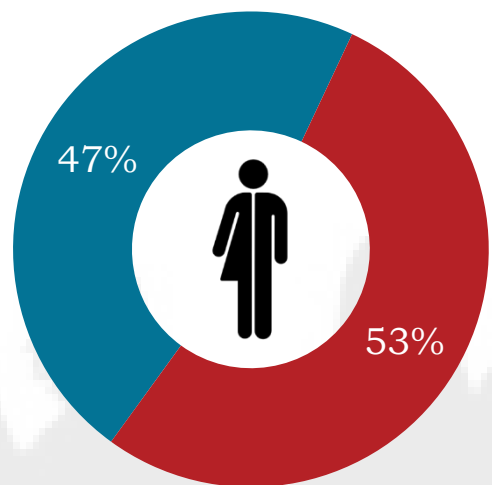
- ▲ De data werden gewogen om representatief te zijn op volgende variabelen:
 - SOCIO-DEMO
 - Geslacht, leeftijd (3 groepen - "60-64", "65-69", "70-84"), diploma (3 groepen - "hoogstens lager middelbaar", "hoger middelbaar", "hoger onderwijs")
 - WOONPLAATS
 - Gewest (Vlaanderen, Brussel, Wallonië)
- ▲ Verder werden quota vooropgesteld voor:
 - SOCIO-DEMO
 - Burgerlijke staat
 - WOONPLAATS
 - Provincie
 - Gemeente naar
 - Type
 - Welvaartsindex
 - Ratio jongere/oudere inwoners

STEEKPROEF BESCHRIJVING

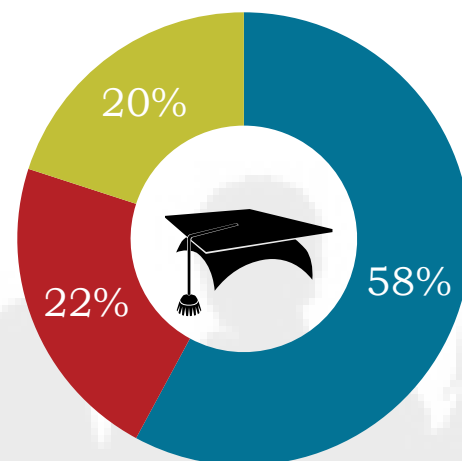

STEEKPROEFBESCHRIJVING

■ Man

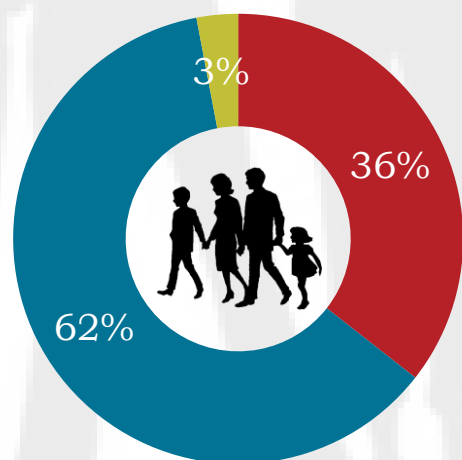
■ Vrouw

■ Hoogstens lager secundair onderwijs

■ Hoger secundair onderwijs

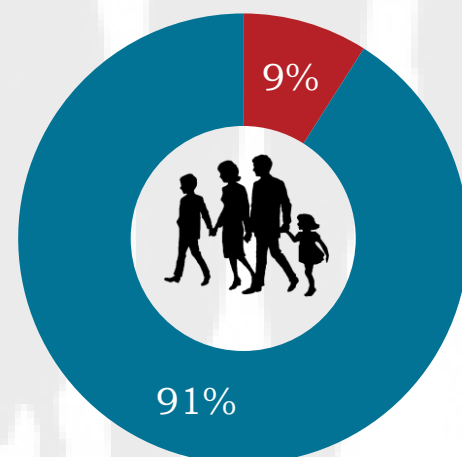
■ Hoger onderwijs

■ Alleenstaand

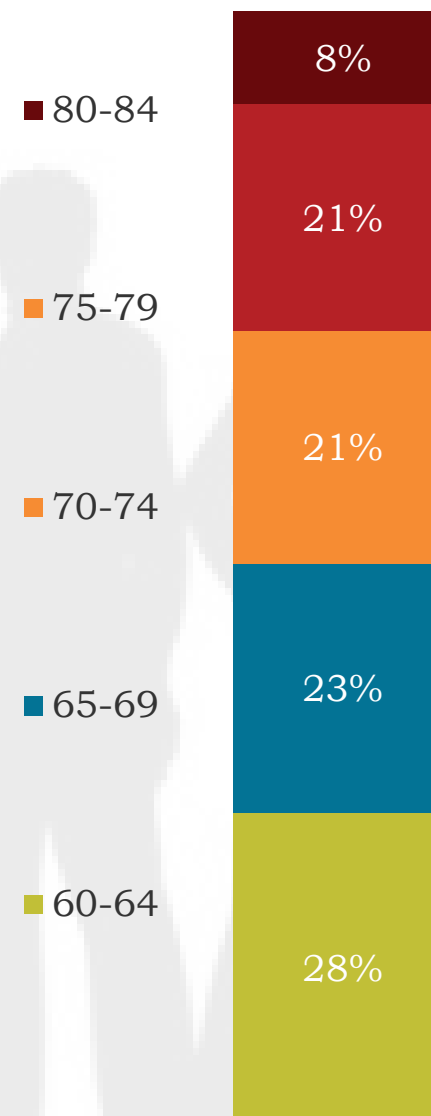
■ Samenwonend

■ Thuiswonend + Andere

■ Inwonende kinderen

■ Geen inwonende kinderen

■ 80-84

■ 75-79

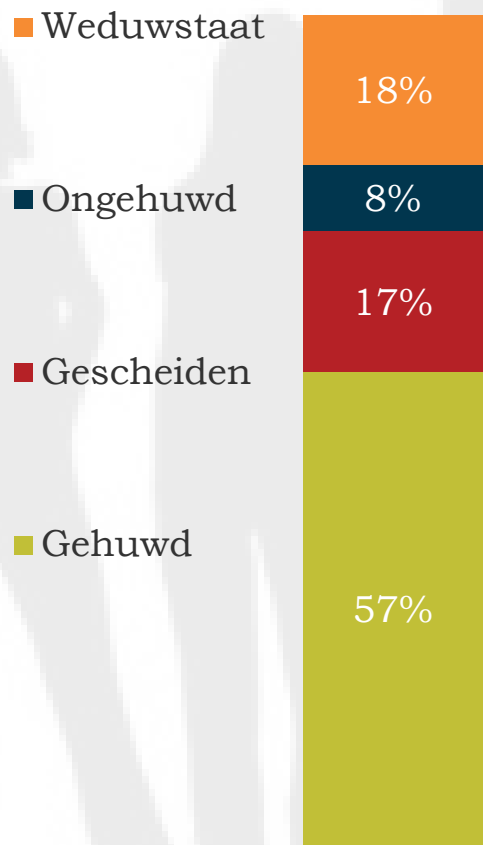
■ 70-74

■ 65-69

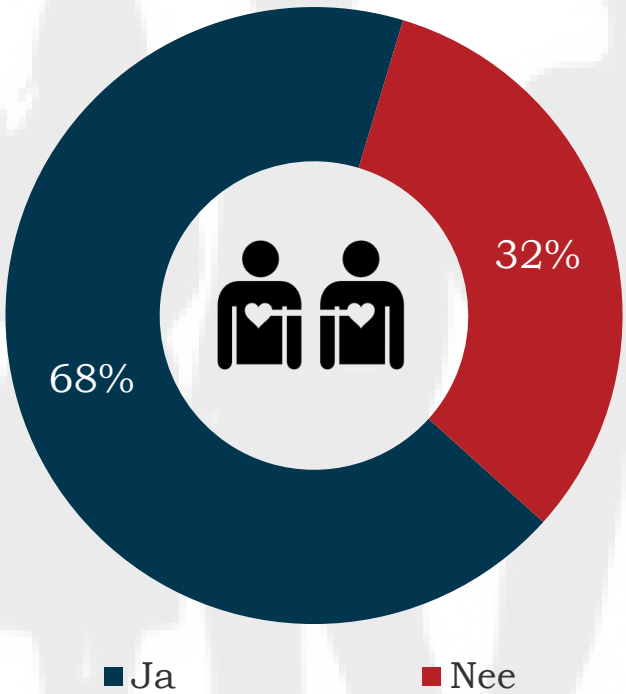
■ 60-64

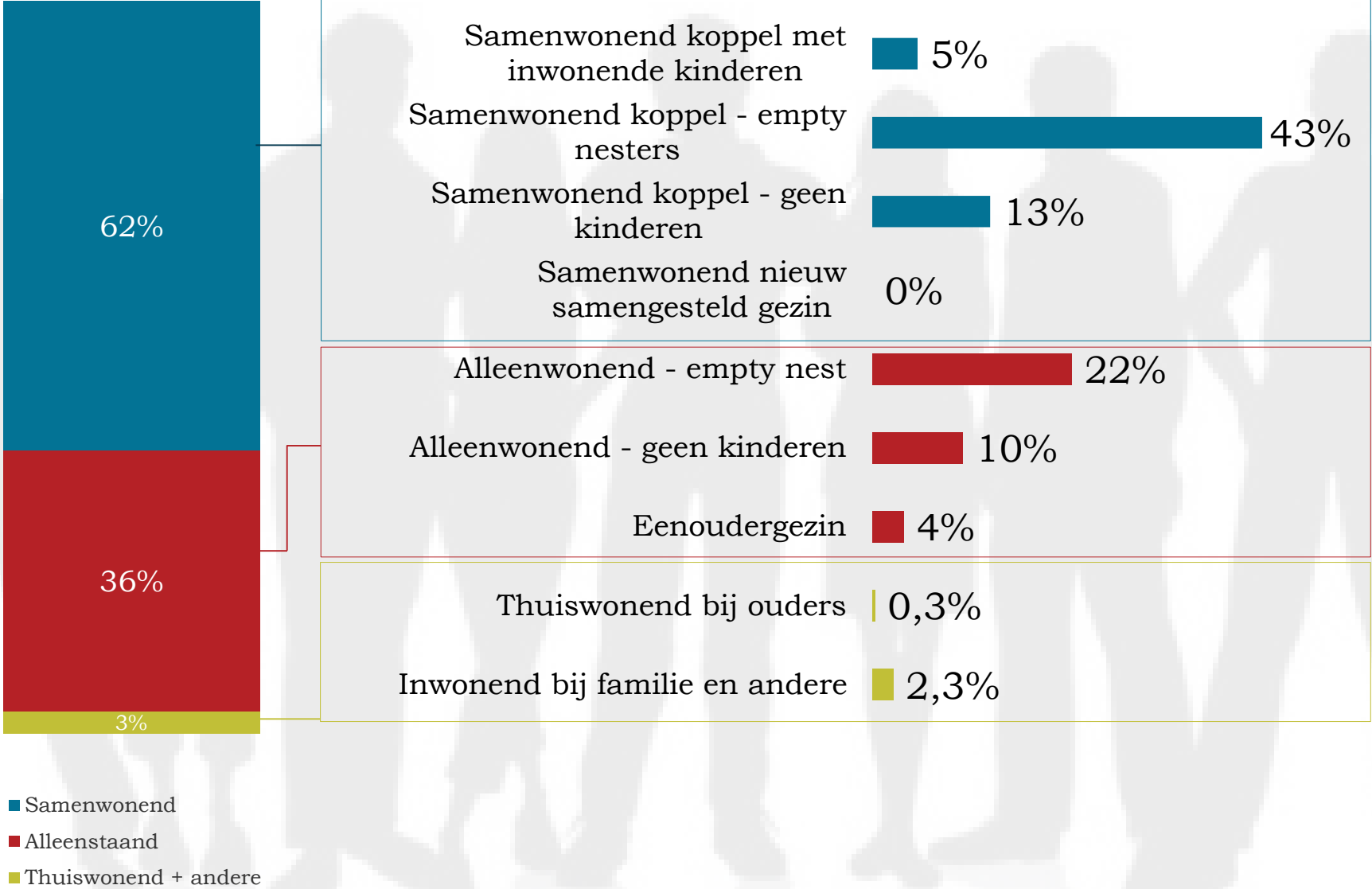
L
E
E
F
T
I
J
D

Burgerlijke staat

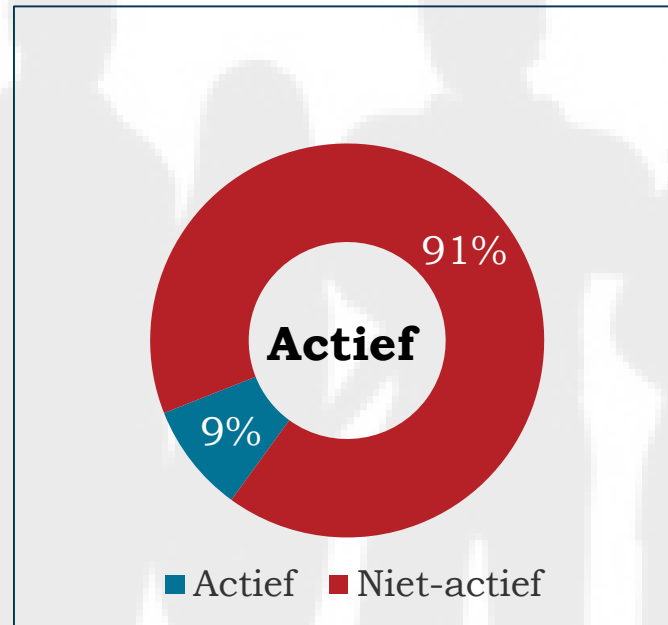
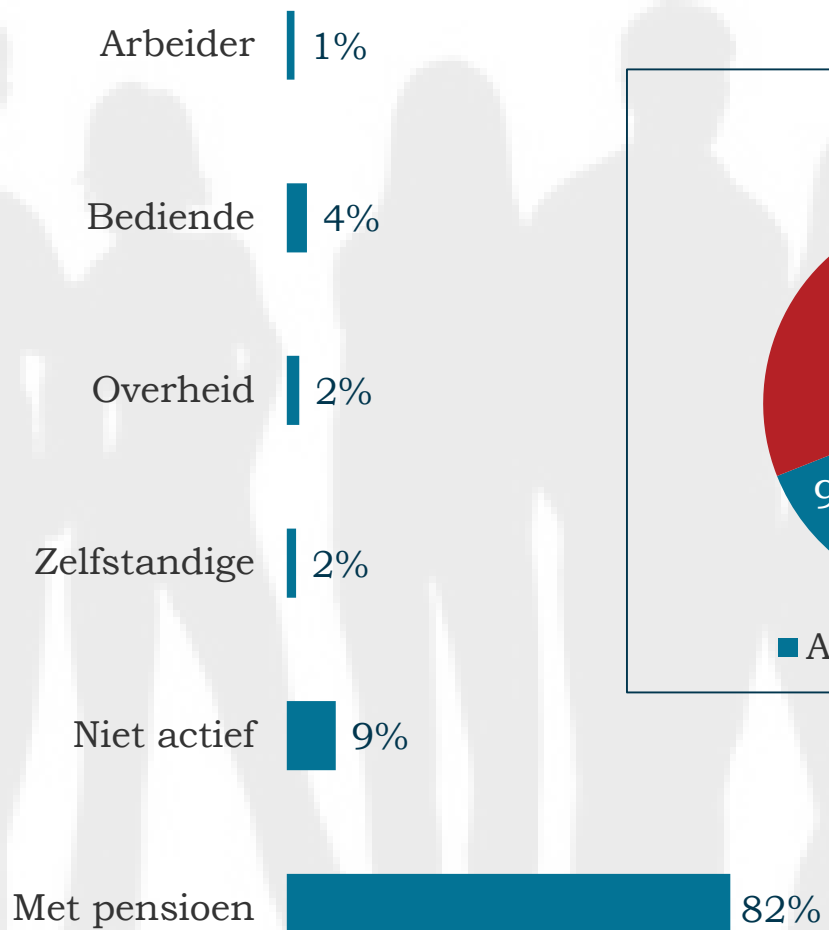

In een vaste relatie

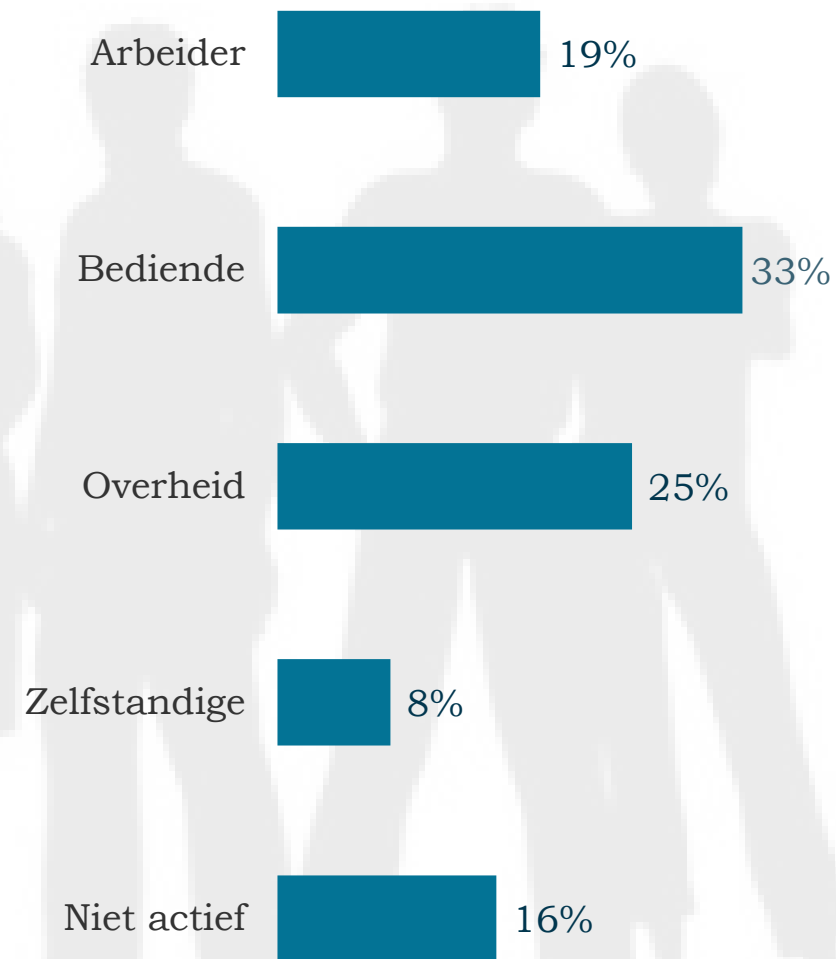

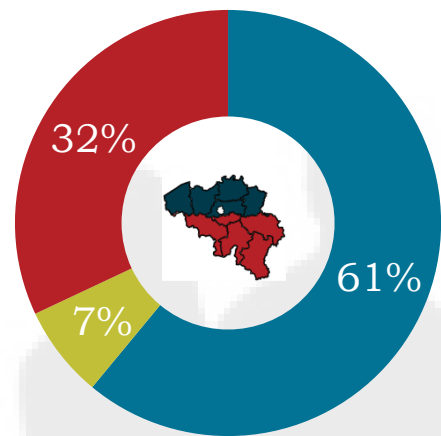

Dagelijkse activiteit

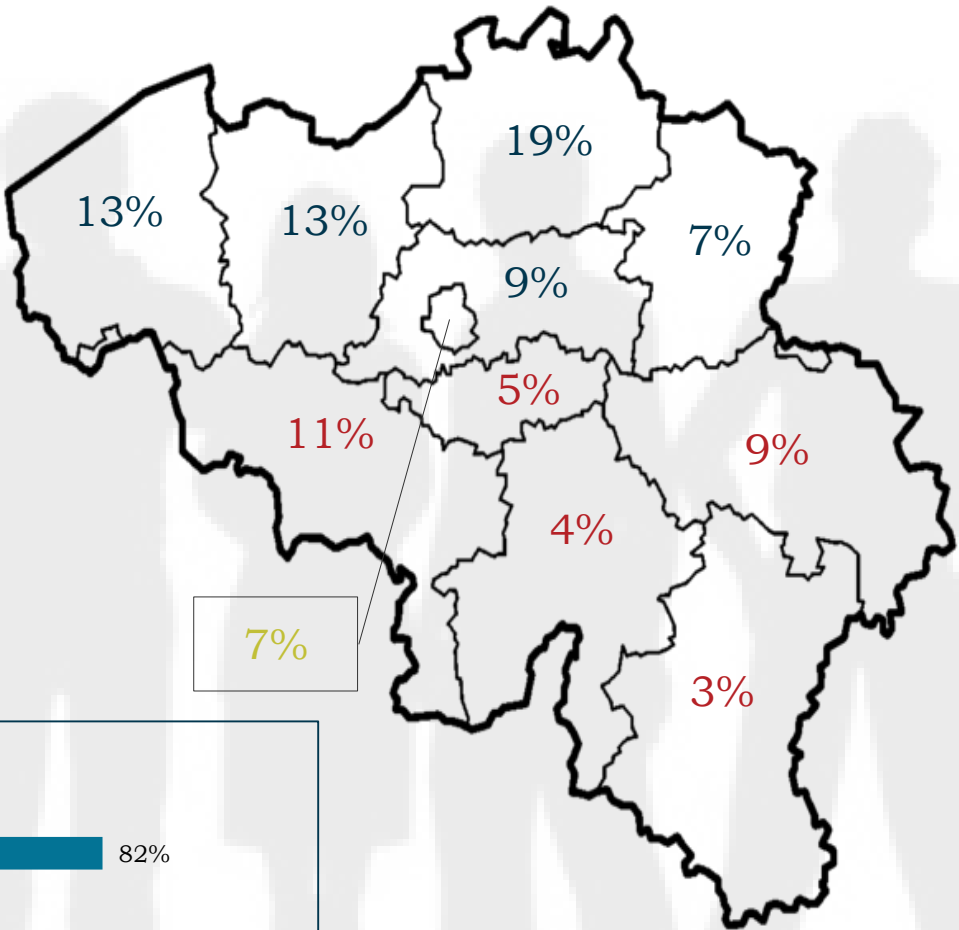

Dagelijkse activiteit voor pensionering

- Vlaams Gewest
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Waals Gewest

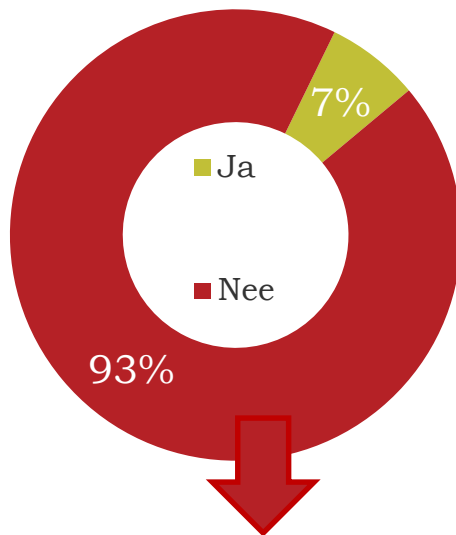
Origine gezin

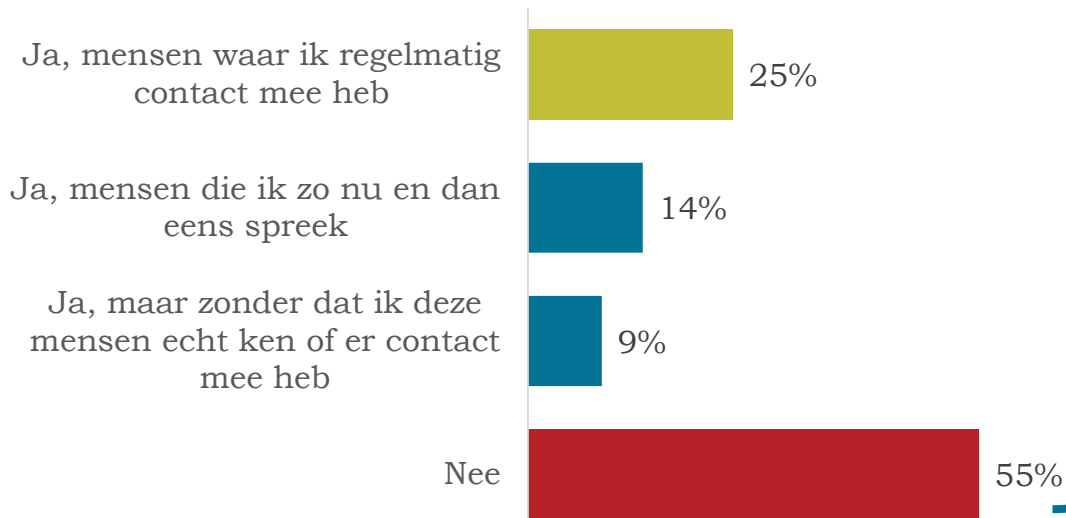
SEGMENTATIE VARIABELEN

Is er iemand in uw huishouden
hulpbehoevend? (N=2043)

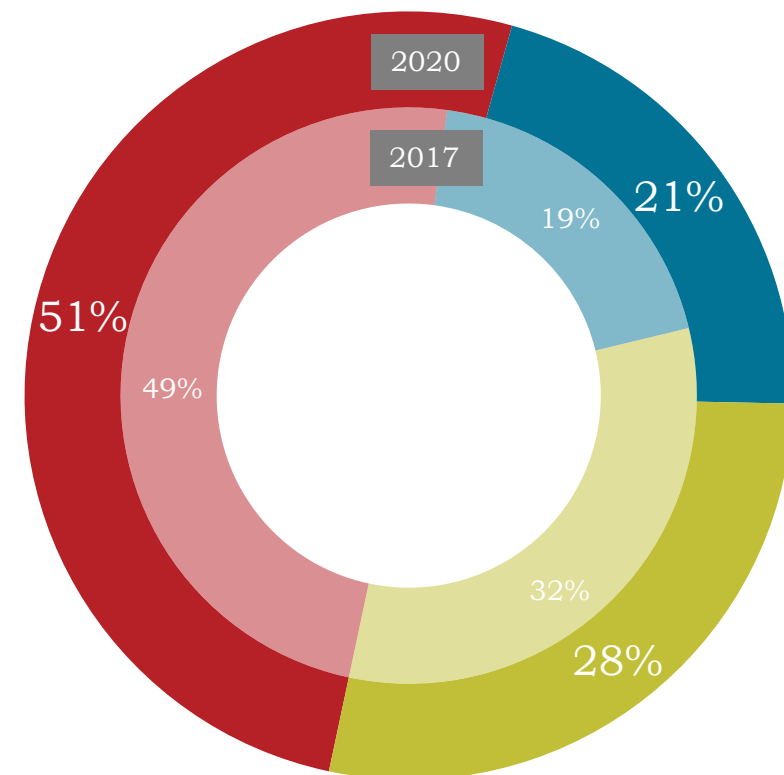
Kent u iemand in uw directe omgeving die hulpbehoevend
is (familie, vrienden, buren ...)? (Enkel gevraagd indien
niemand in het huishouden hulpbehoevend is N=1904)

Totale steekproef - combinatie van de vragen:
Is er iemand in uw huishouden hulpbehoevend?
Kent u iemand in uw directe omgeving die hulpbehoevend is?

Aanwezigheid hulpbehoevenden in omgeving respondent

- Kent niemand hulpbehoevend
- Kent iemand hulpbehoevend in de ruime omgeving
- Iemand hulpbehoevend in huishouden of directe omgeving

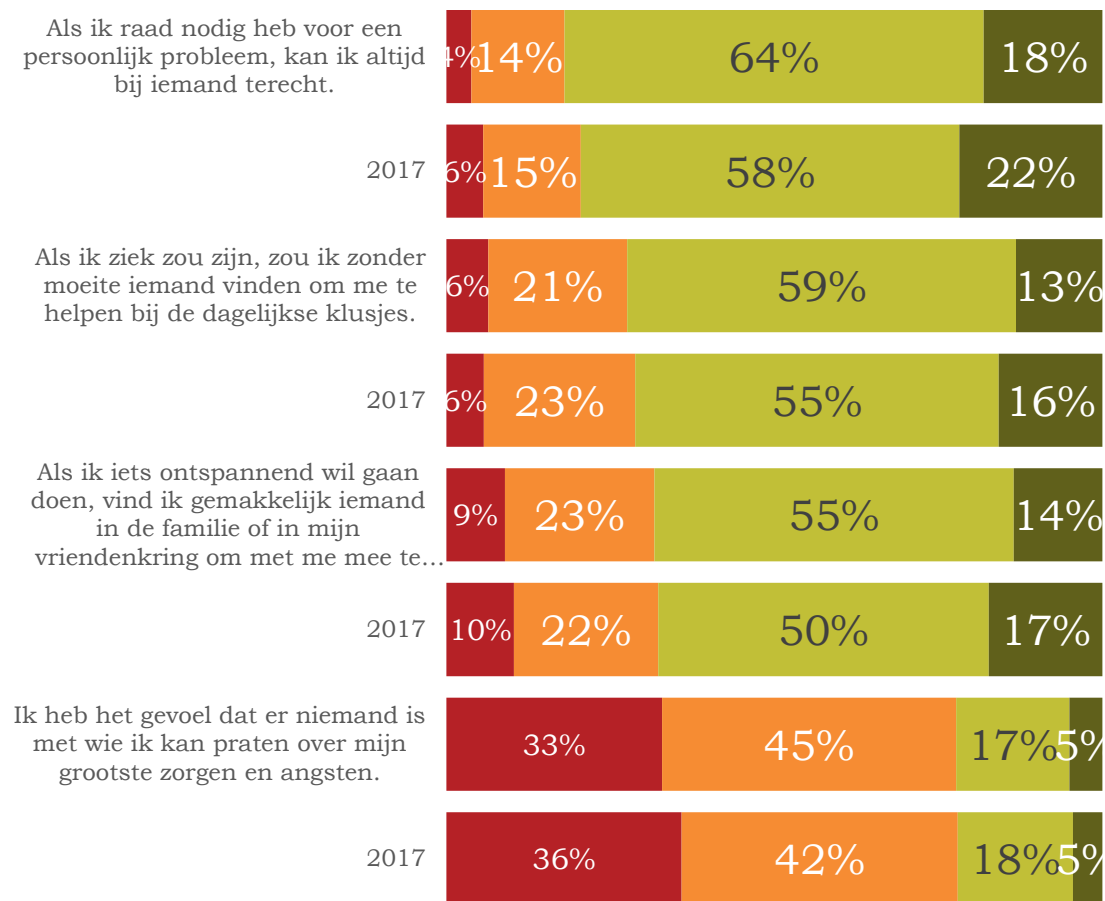
Tabelpercentages		In vergelijking met een jaar geleden, hoe is uw gezondheid veranderd?			Rijttotaal
		Verslechterd	Hetzelfde gebleven	Verbeterd	
Hoe is uw gezondheids-toestand in het algemeen?	Slecht	2% (3%)	1% (1%)	0% (0%)	3% (4%)
	Gaat wel (redelijk)	7% (7%)	18% (17%)	1% (2%)	26% (26%)
	Goed	4% (3%)	63% (61%)	5% (6%)	71% (70%)
Kolomtotaal		13% (13%)	82% (79%)	6% (8%)	100%

Rood: Personen met een hoog risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen. 10% (11%)

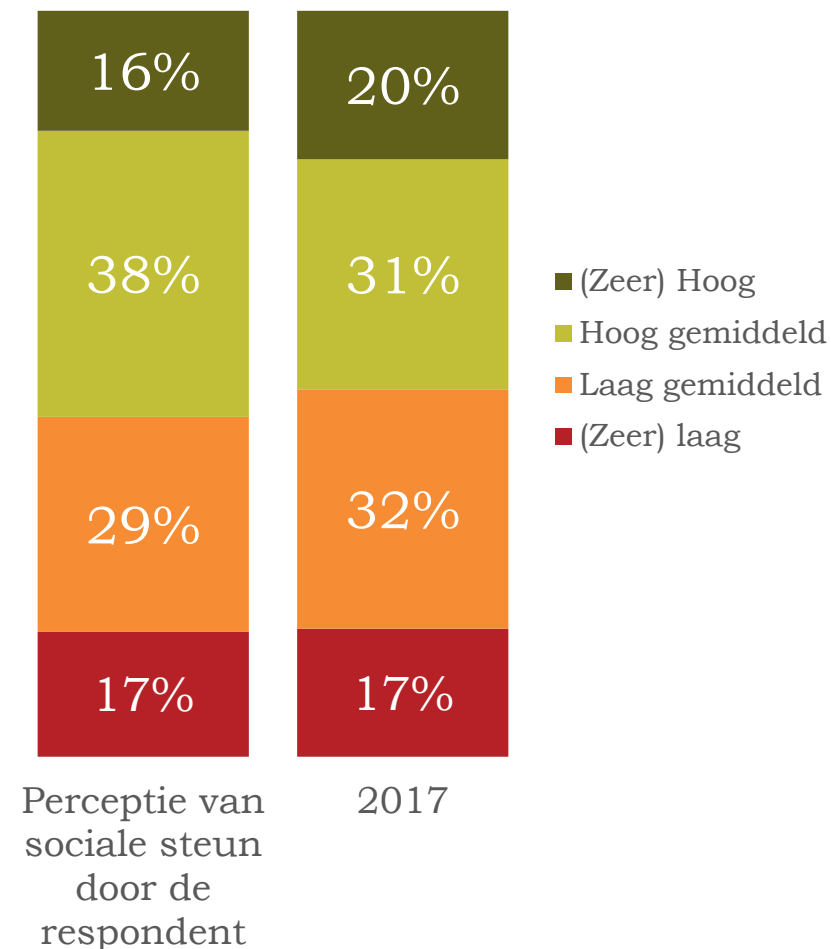
Oranje: Personen met een gemiddeld risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen. 23% (22%)

Groen: Personen met een laag risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen. 68% (67%)

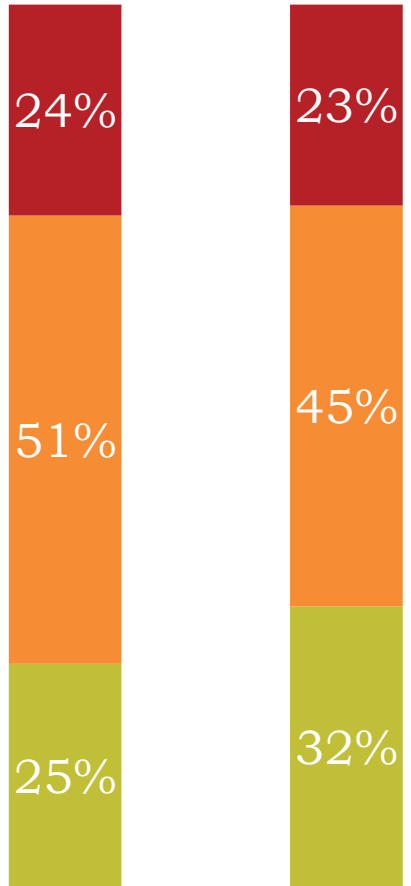
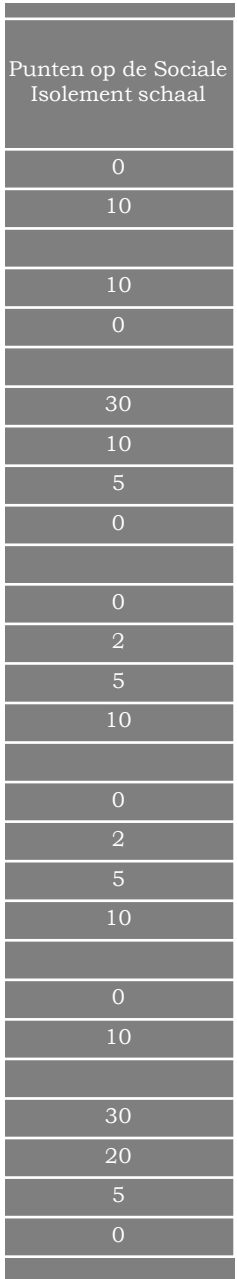
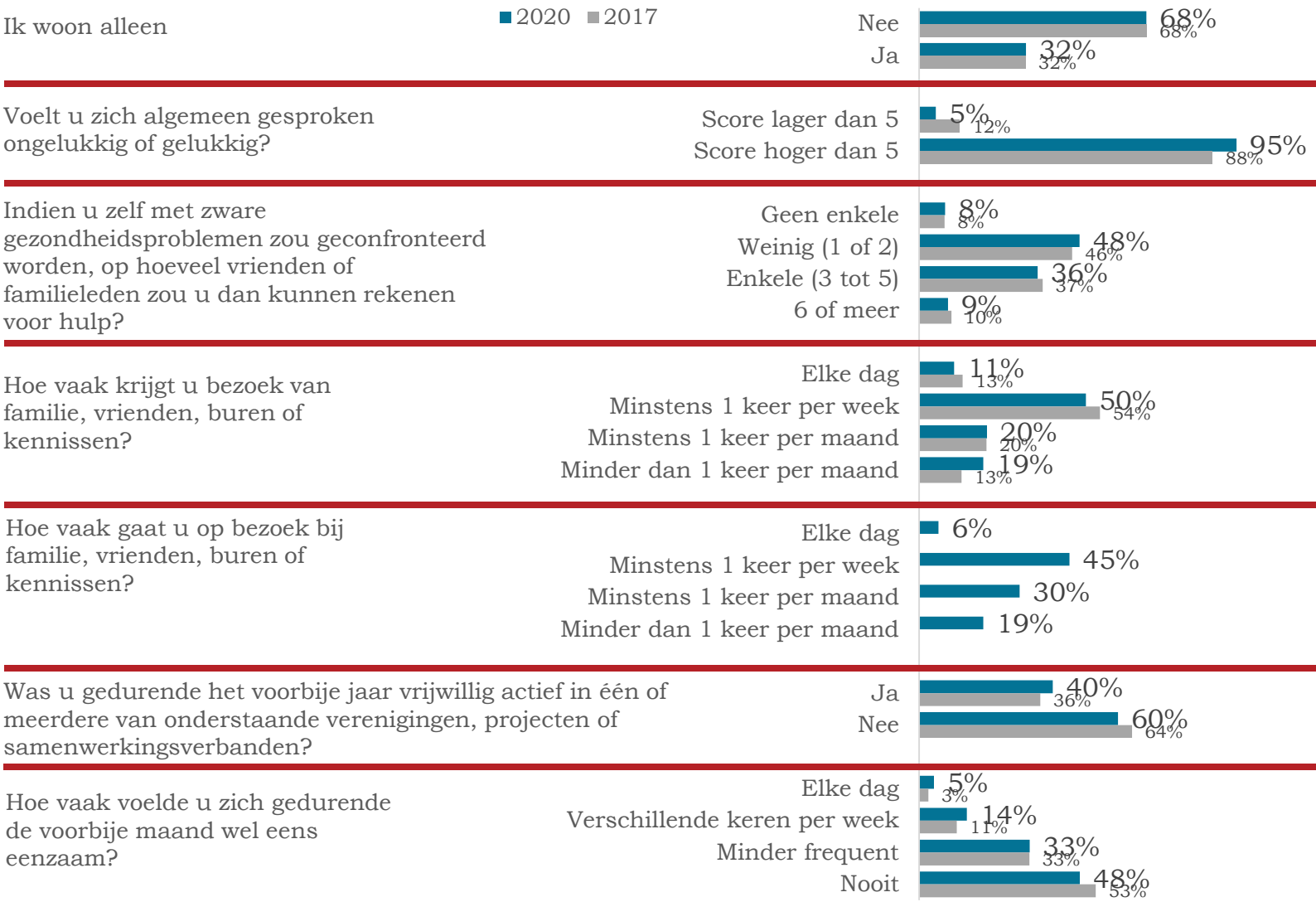
(% 2017)

De categorisatie is gebaseerd op de antwoorden die gegeven werden op de verschillende statements.

■ Helemaal niet akkoord
■ Niet akkoord
■ Akkoord

2020 2017

■ Hoog (>pct75)
■ Gemiddeld (pct25 - pct75)
■ Laag (<pct25)

Maximum aantal punten: 100

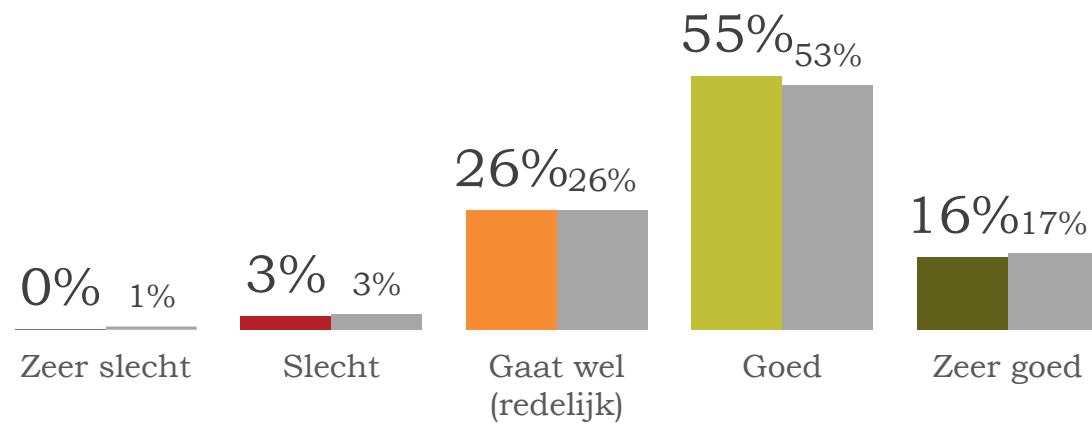
An elderly couple is shown from behind, embracing each other in a lush green field. The woman is wearing a white lace top, and the man is wearing a white sweater. They are both smiling and looking towards the right. The background is a soft-focus green field.

GELUK & GEZONDHEID

‘Met geluk is het net als met gezondheid: als je er niets van merkt, betekent dat dat het er is.’

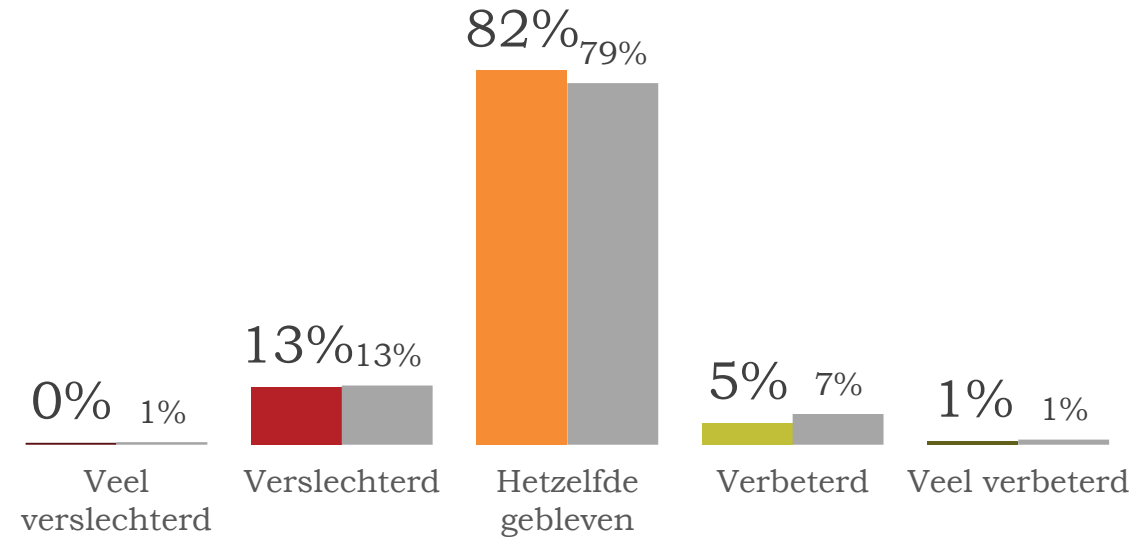
Iwan Toergenjew

Hoe is uw gezondheidstoestand in het algemeen?

■ 2017

In vergelijking met een jaar geleden, hoe is uw gezondheid veranderd?

Het merendeel van de 60-plussers geven zelf aan dat hun gezondheid goed is

Zeven op tien van de 60-plussers geeft zelf aan dat hun gezondheid op dit ogenblik goed is. Voor het merendeel van hen is hun gezondheid ook stabiel gebleven. Een minderheid van 3% geeft een slechte gezondheid aan, 13% geeft wel aan dat hun gezondheid slechter geworden is, vergeleken met een jaar geleden. Deze cijfers zijn nagenoeg identiek aan de cijfers in 2017.

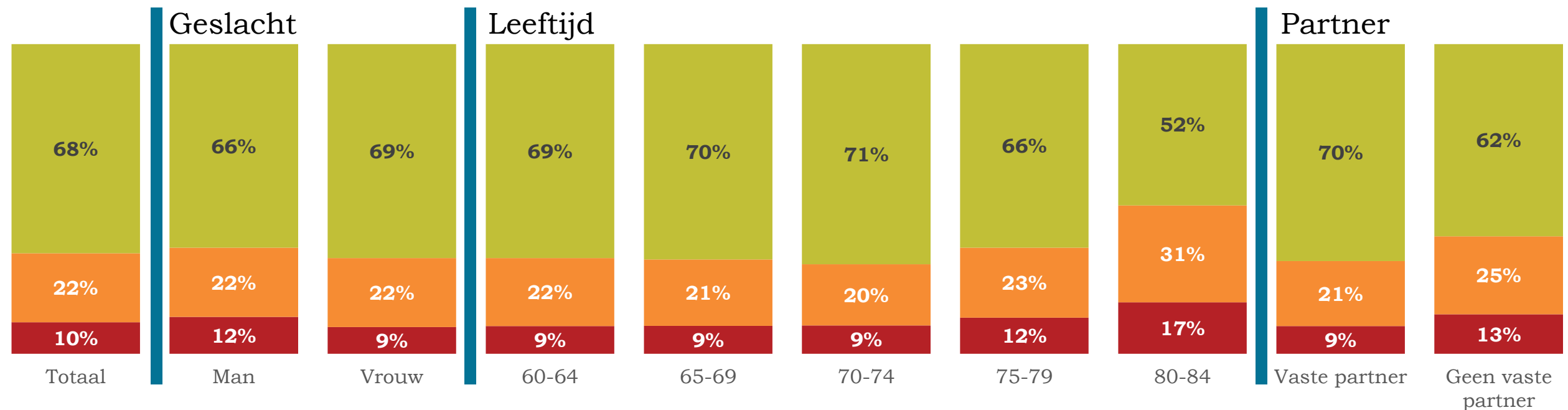
Tabelpercentages		In vergelijking met een jaar geleden, hoe is uw gezondheid veranderd?			Rijttotaal
		Verslechterd	Hetzelfde gebleven	Verbeterd	
Hoe is uw gezondheids-toestand in het algemeen?	Slecht	2% (3%)	1% (1%)	0% (0%)	3% (4%)
	Gaat wel (redelijk)	7% (7%)	18% (17%)	1% (2%)	26% (26%)
	Goed	4% (3%)	63% (61%)	5% (6%)	71% (70%)
Kolomtotaal		13% (13%)	82% (79%)	6% (8%)	100%

Rood: Personen met een hoog risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen. 10% (11%)

Oranje: Personen met een gemiddeld risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen. 23% (22%)

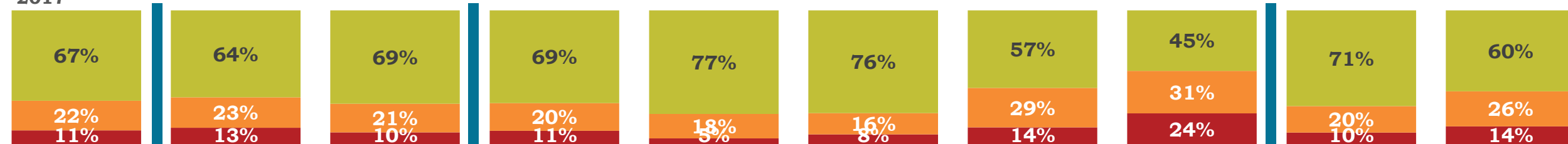
Groen: Personen met een laag risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen. 68% (67%)

(% 2017)

■ hoog risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen ■ gemiddeld risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen ■ laag risico op (ernstiger wordende) gezondheidsproblemen

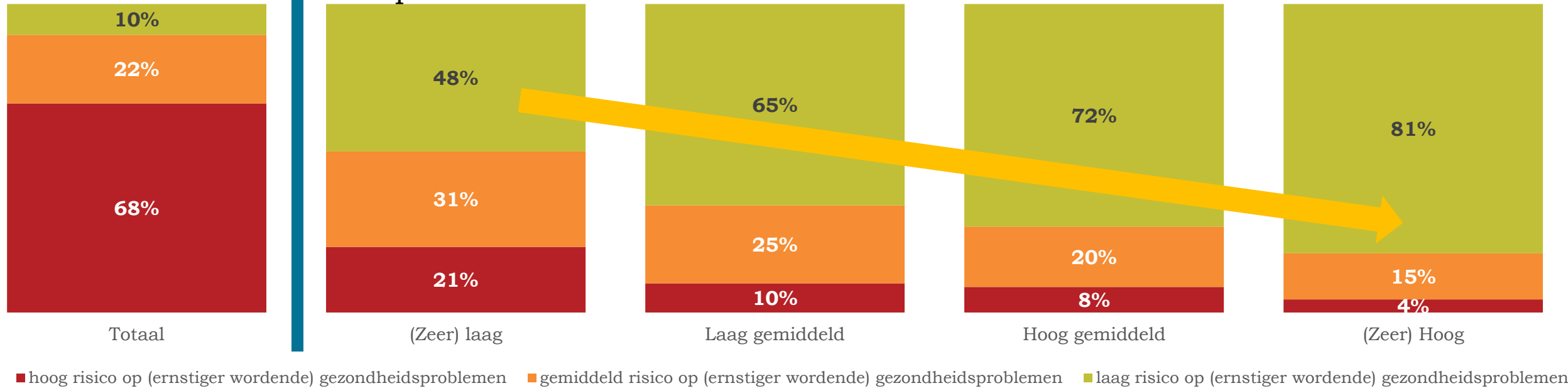
2017

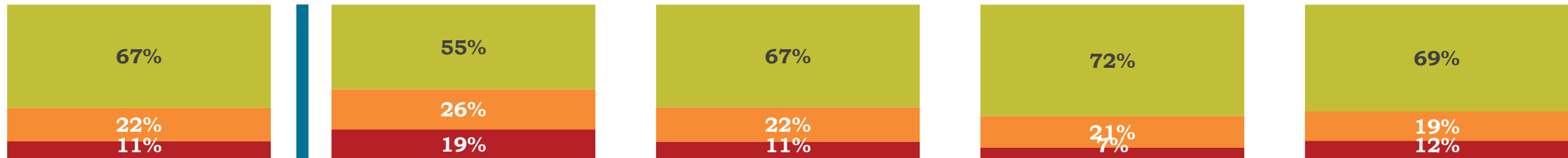
Het sociodemografisch profiel hangt samen met het zelf ingeschatte gezondheidsrisico

Het risico op gezondheidsproblemen stijgt vanaf 74 jaar. Mensen zonder vaste partner hebben een groter risico op gezondheidsproblemen dan mensen met een vaste partner. Deze trends lopen parallel met de resultaten in 2017.

Perceptie sociale steun

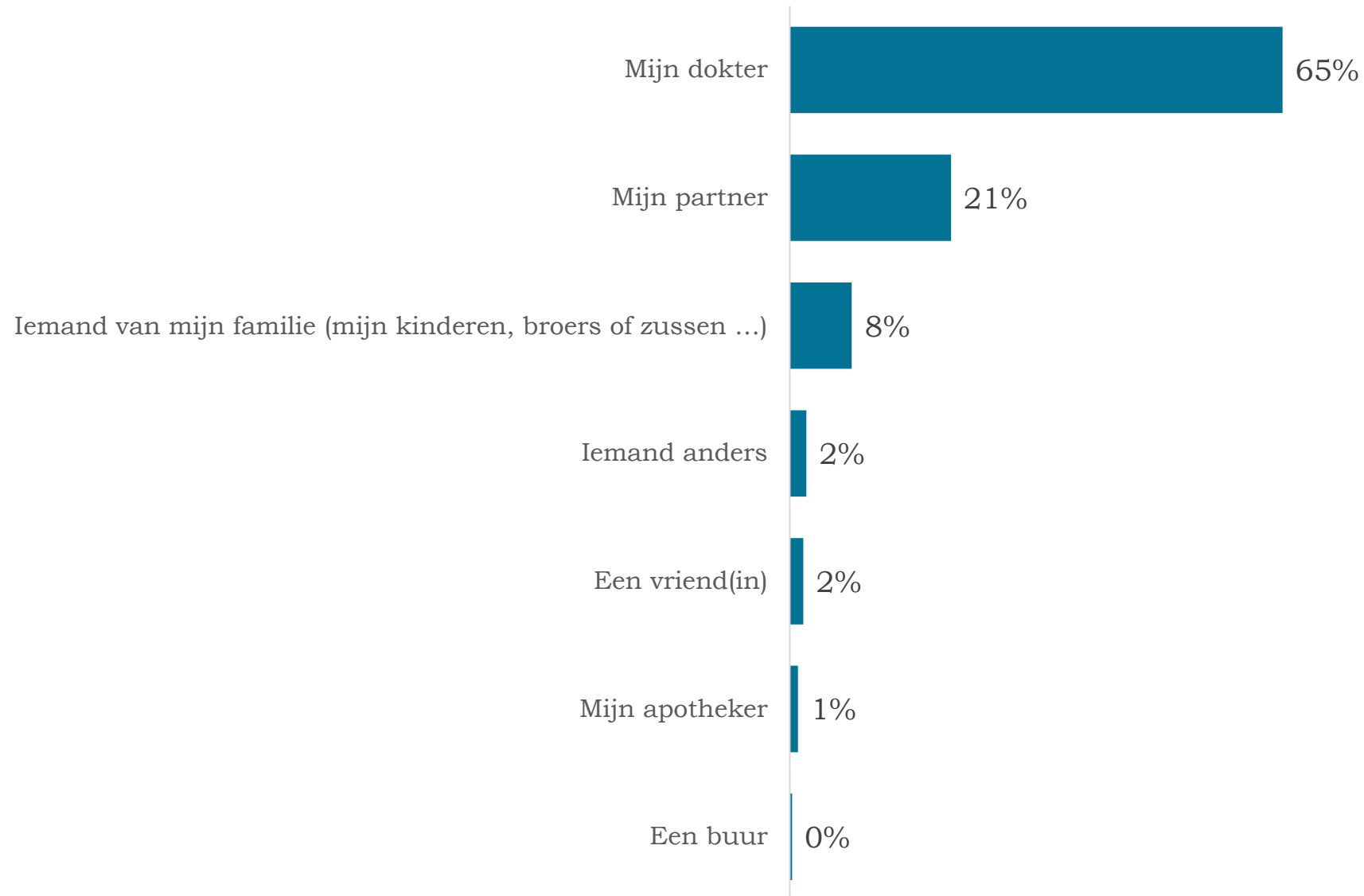
2017

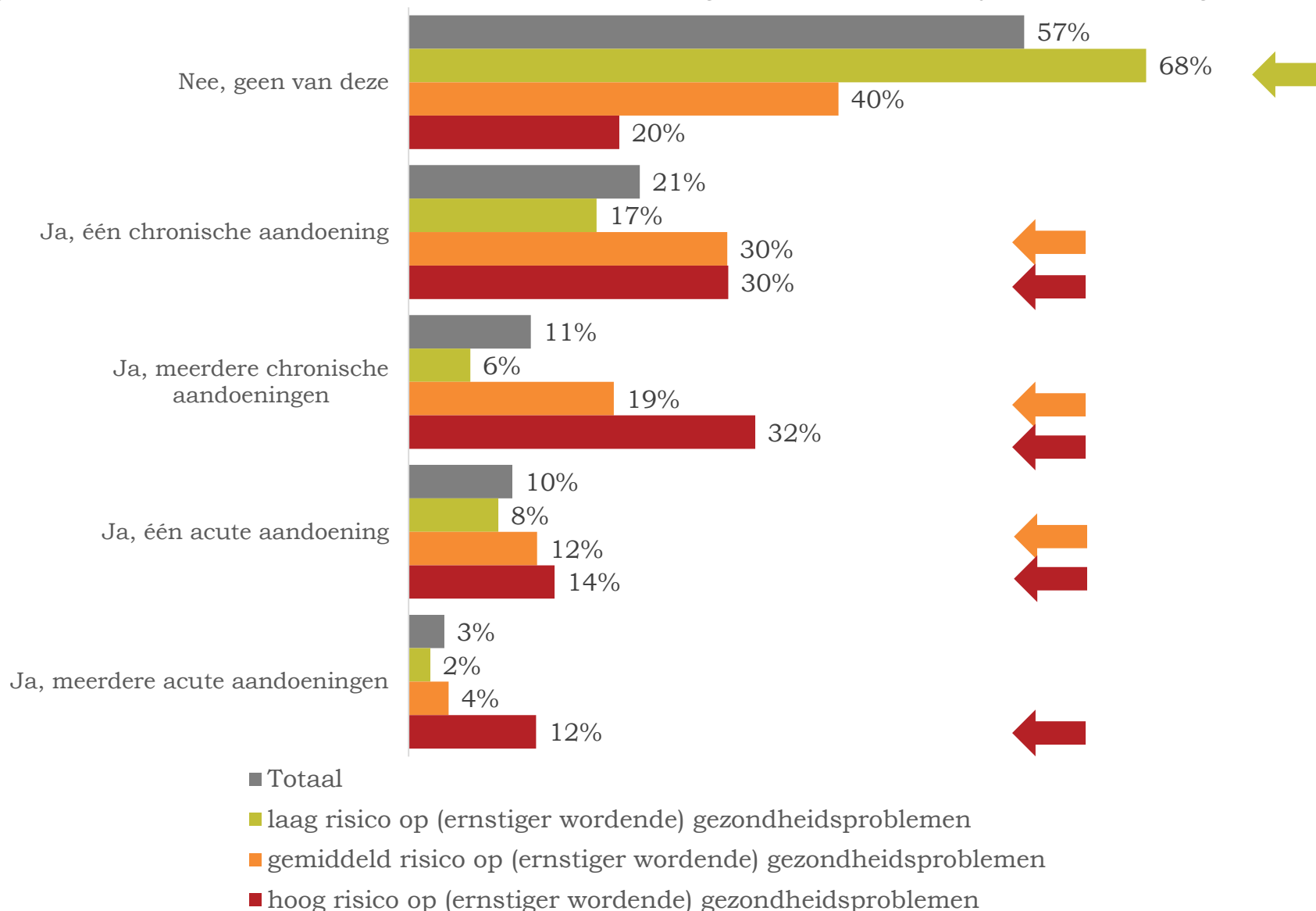
In welke mate men sociale steun ervaart, hangt samen met het zelf ingeschatte gezondheidsrisico

Er is een samenhang tussen het risico op gezondheidsproblemen en de mate waarin men sociale steun ervaart. Het risico op gezondheidsproblemen is hoger naarmate men minder sociale steun ervaart.

Wanneer u een vraag heeft over uw gezondheid, wie spreekt u dan als allereerste aan?

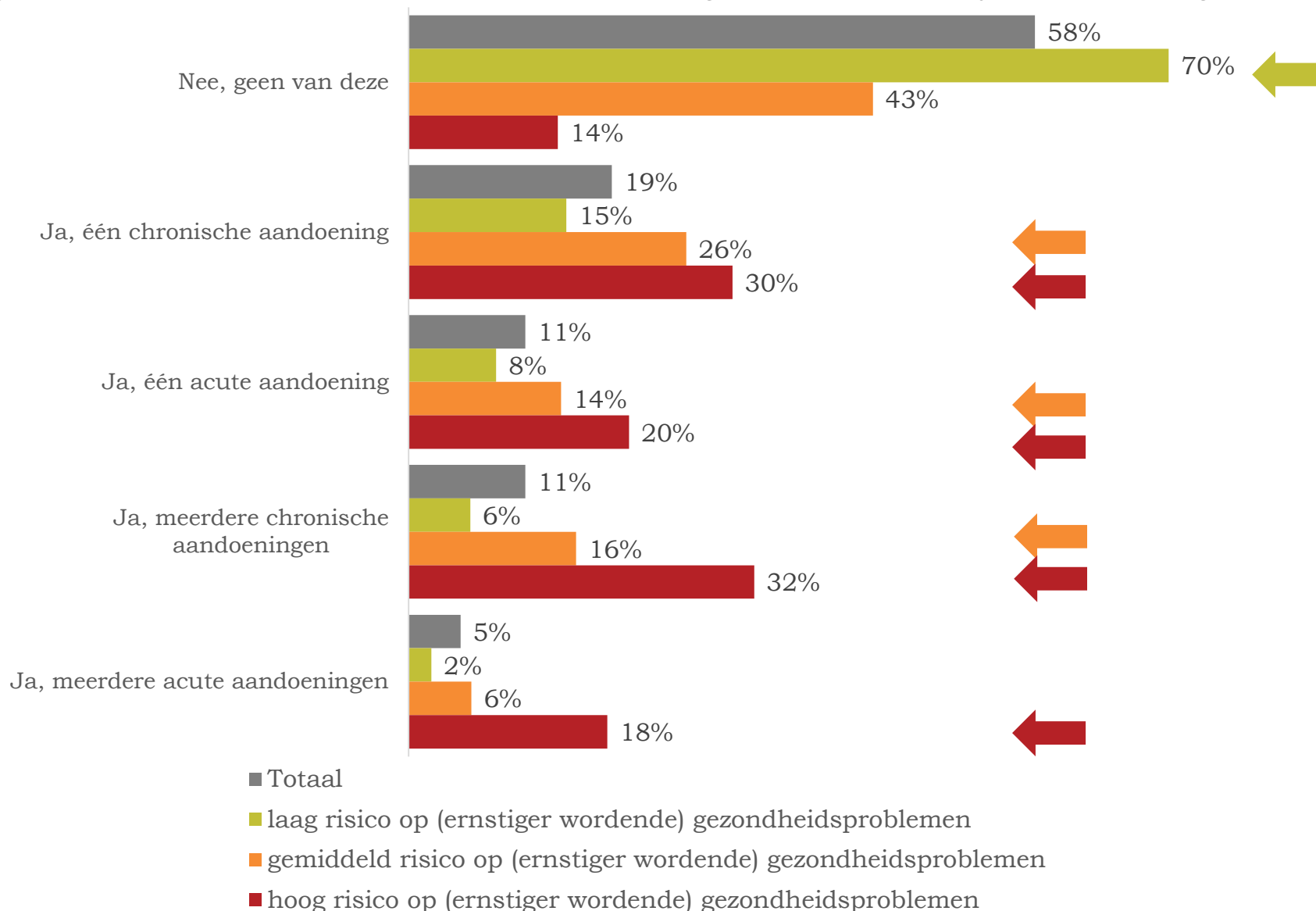
Werd u in de afgelopen 12 maanden opgevolgd door een dokter of andere gezondheidswerker voor één van de volgende ziekten of aandoeningen?

Gezondheidsrisico en doktersbezoek.

Gezondheidsrisico hangt duidelijk samen met medische behandeling het voorbije jaar. De gemiddelde en hoge risicogroep werden meer behandeld voor één of meerdere aandoeningen, waarbij vooral de hoog risico groep meer in behandeling was voor multiplele chronische of acute aandoeningen. Mensen in de lage risicogroep waren het voorbije jaar het minst in behandeling bij een arts.

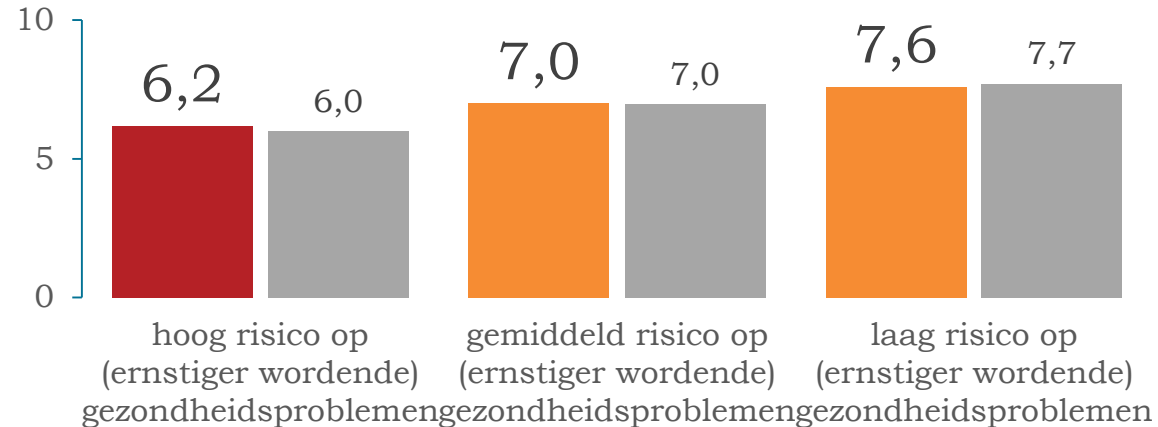
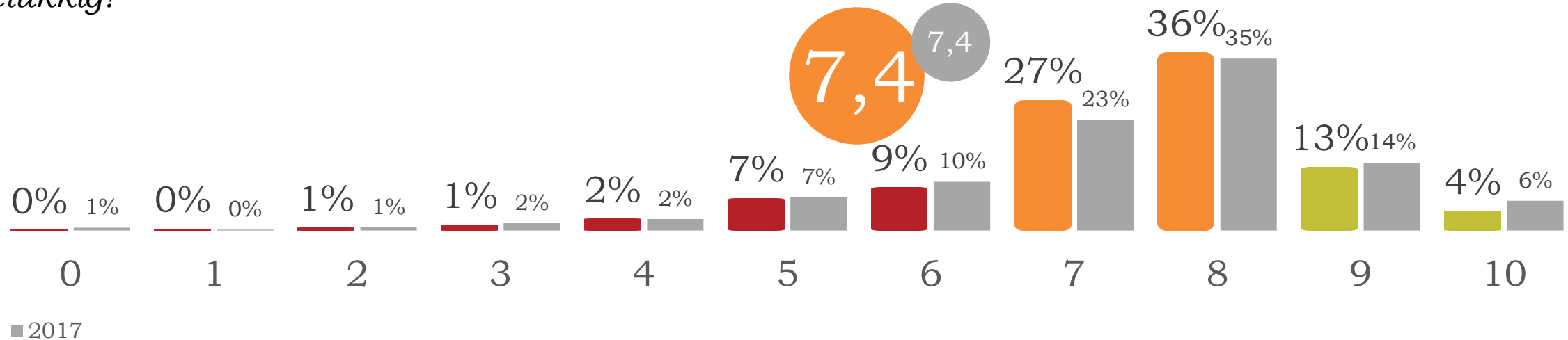
Werd u in de afgelopen 12 maanden opgevolgd door een dokter of andere gezondheidswerker voor één van de volgende ziekten of aandoeningen?

Gezondheidsrisico en doktersbezoek.

Gezondheidsrisico hangt duidelijk samen met medische behandeling het voorbije jaar. De gemiddelde risicogroep was vaker in behandeling voor 1 aandoening. De hoge risicogroep werd meer dan de andere groepen behandeld voor één of meerdere aandoeningen. Mensen in de lage risicogroep waren het voorbije jaar het minst in behandeling bij een arts.

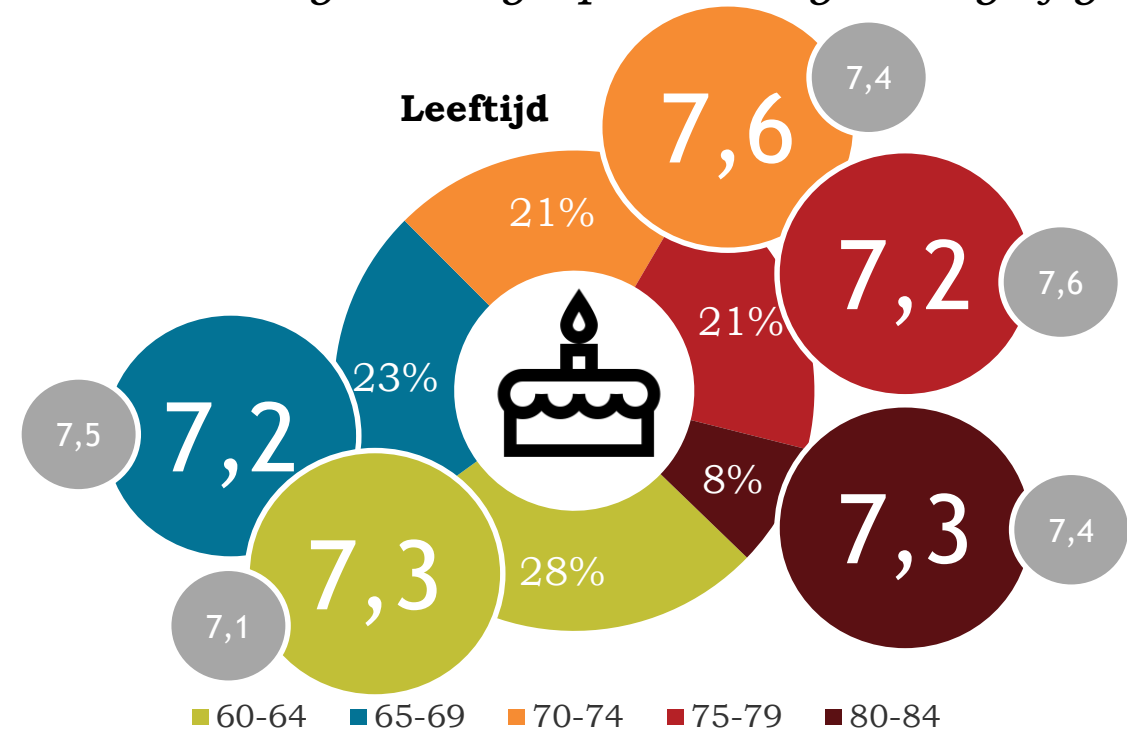
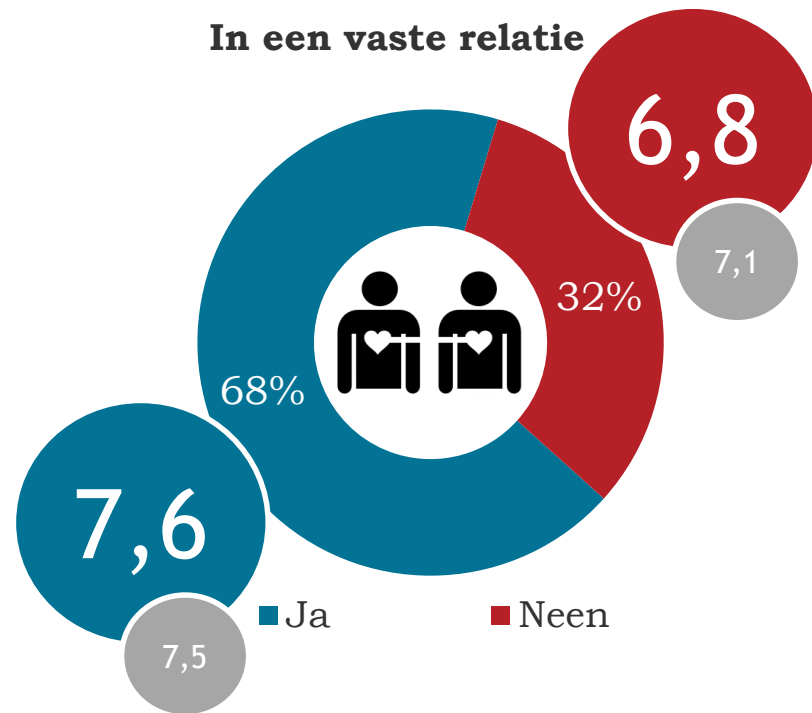
Hoe voelt u zich algemeen genomen in het leven? Voelt u zich algemeen gesproken ongelukkig of gelukkig?

Gezondheid is de sleutel tot geluk

Net als in 2017 is de Belg 60+ over het algemeen gelukkig. Op een schaal van 10 geeft de Belg een 7,4 op 10. Dit cijfer blijft gelijk voor heel wat sociodemografische profielen. Personen met een tanende gezondheid geven een significant lager cijfer.

Hoe voelt u zich algemeen genomen in het leven? Voelt u zich algemeen gesproken ongelukkig of gelukkig?

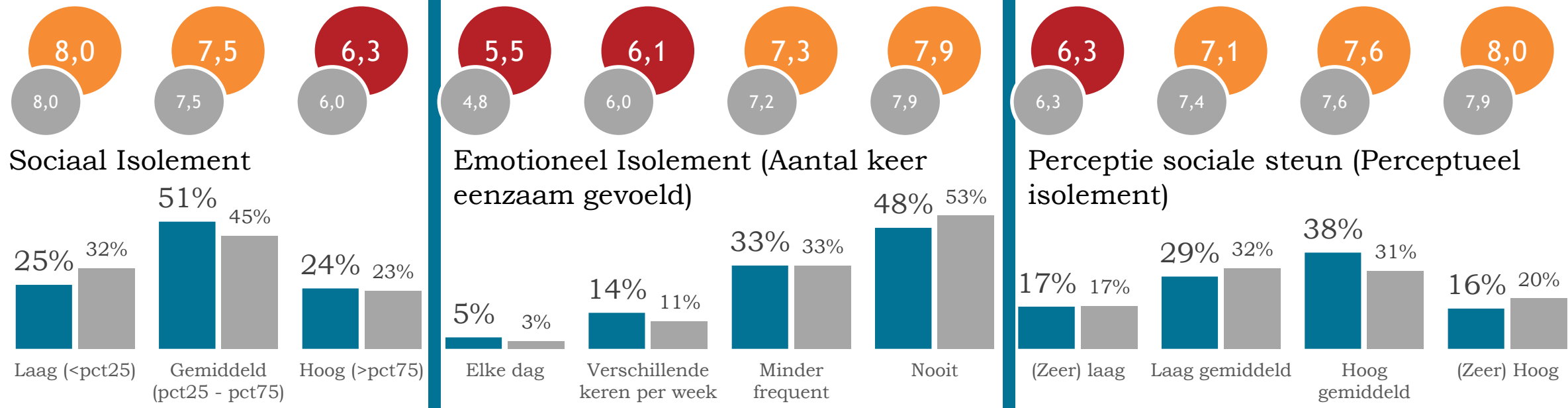
● 2017

Naast gezondheid spelen het hebben van een partner en leeftijd ook een rol bij het zich gelukkig voelen.

Over het algemeen zijn mensen die een relatie hebben gelukkiger. Op het vlak van leeftijd zijn de 70-74 jarigen het gelukkigst, al liggen de scores dicht bij elkaar.

Hoe voelt u zich algemeen genomen in het leven? Voelt u zich algemeen gesproken ongelukkig of gelukkig?

Gemiddelde geluksscore

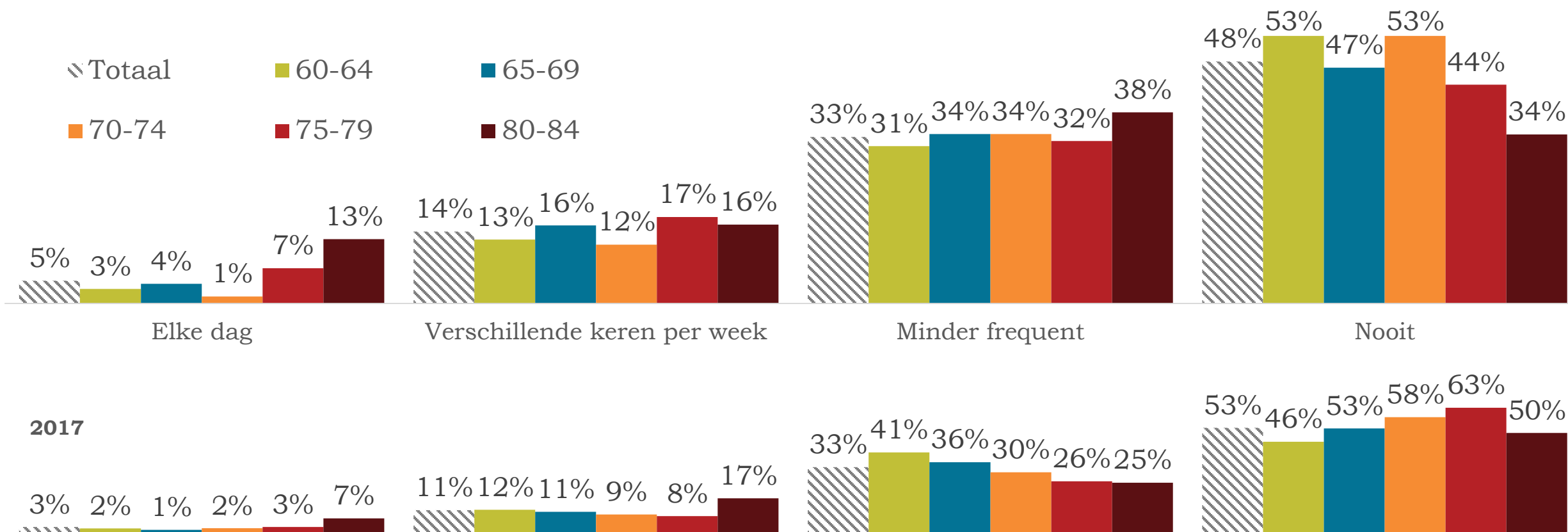

● 2017

De mate waarin men sociale steun ervaart, sociaal en emotioneel isolement hebben de grootste impact op geluk

In vergelijking met 2017 zijn er nu meer mensen die zich geïsoleerd voelen en ervaren ze vooral minder sociale steun. Personen die sociaal geïsoleerd zijn of die aangeven zich frequent eenzaam te voelen, hebben een lagere geluksscore. De mate waarin men sociale steun ervaart heeft een positieve invloed op het algemene geluk.

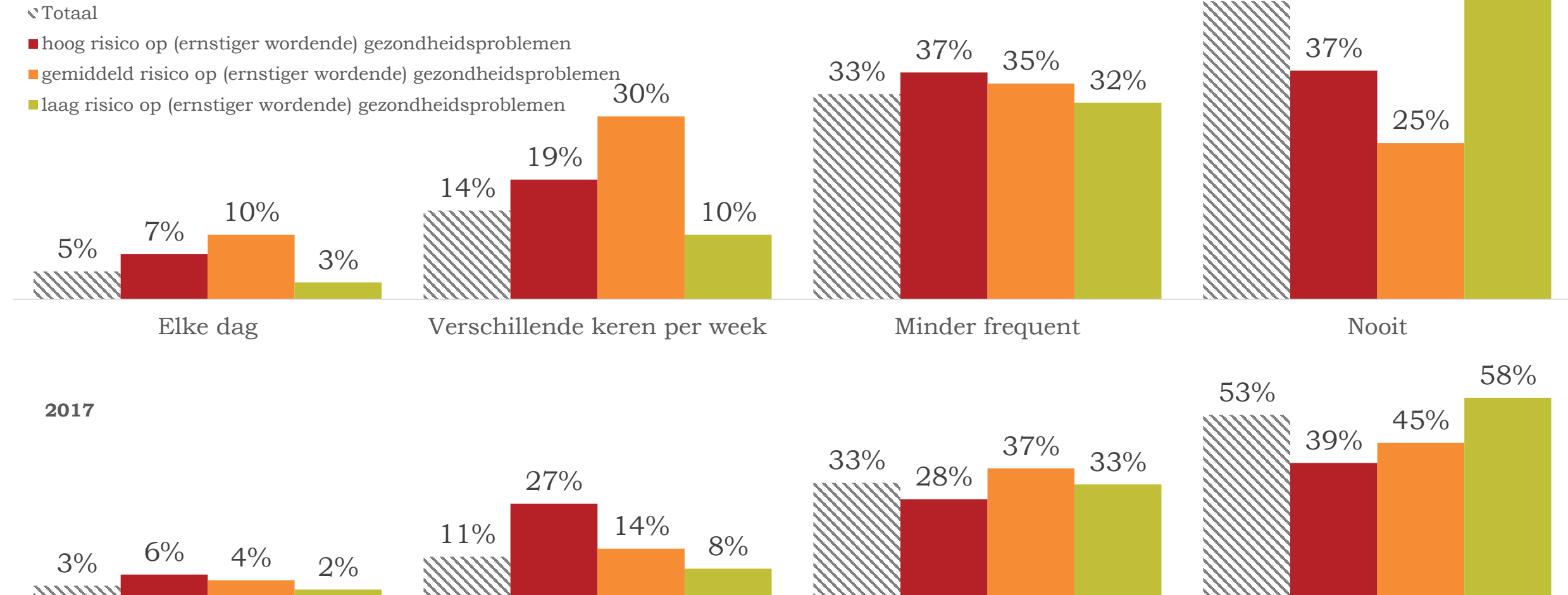
Hoe vaak voelde u zich gedurende de voorbije maand wel eens eenzaam?

Bijna de helft van de 60-plussers voelt zich wel eens eenzaam

In vergelijking met 2017 voelt men zich in 2020 – allicht in samenhang met de coronacrisis – toch wat eenzamer. Dit geldt vooral voor wie 75 of ouder is. Het aantal 75-plussers dat zich dagelijks eenzaam voelt, verdubbelt zelfs. Dit is een duidelijk andere situatie dan in 2017, toen (met uitzondering van de groep 80+) eenzaamheid afnam met de leeftijd.

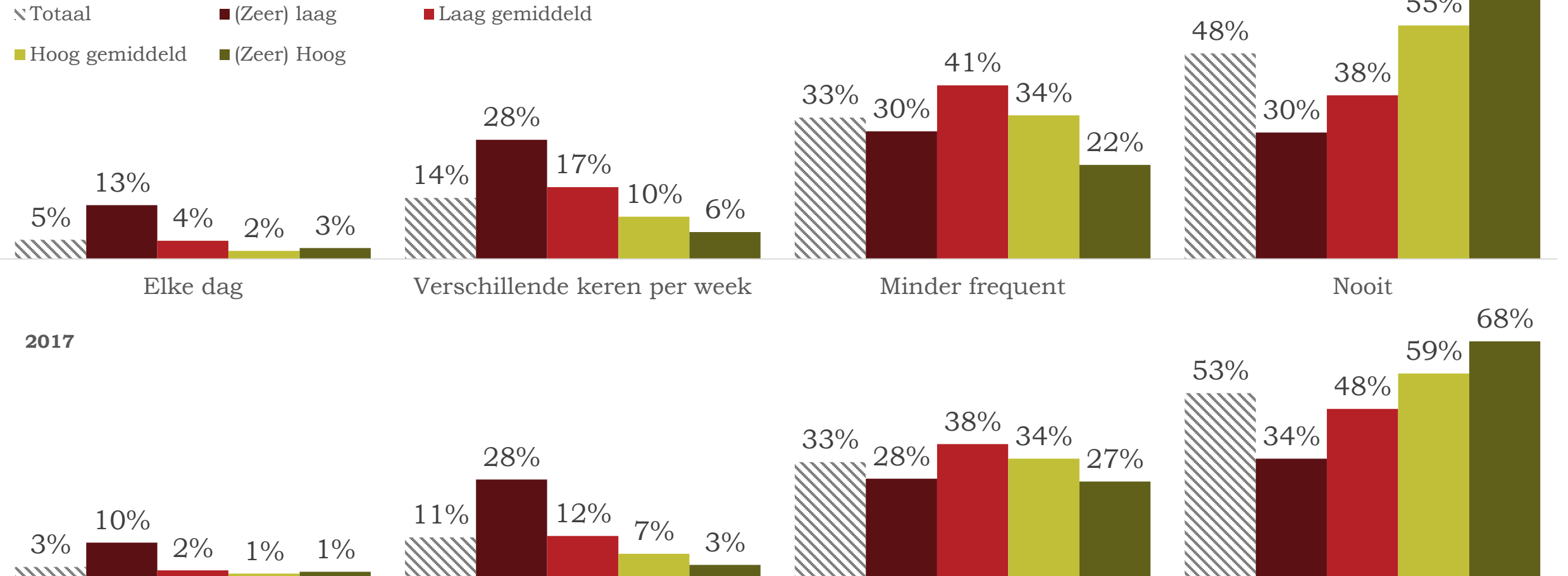
Hoe vaak voelde u zich gedurende de voorbije maand wel eens eenzaam?

Zich eenzaam voelen hangt ook samen met gezondheid...

Wie gezonder is, voelt zich minder eenzaam; wie gezondheidsproblemen heeft, voelt zich vaker eenzaam. In vergelijking met 2017 voelt vooral de groep met een gemiddeld risicoprofiel zich regelmatigier eenzamer.

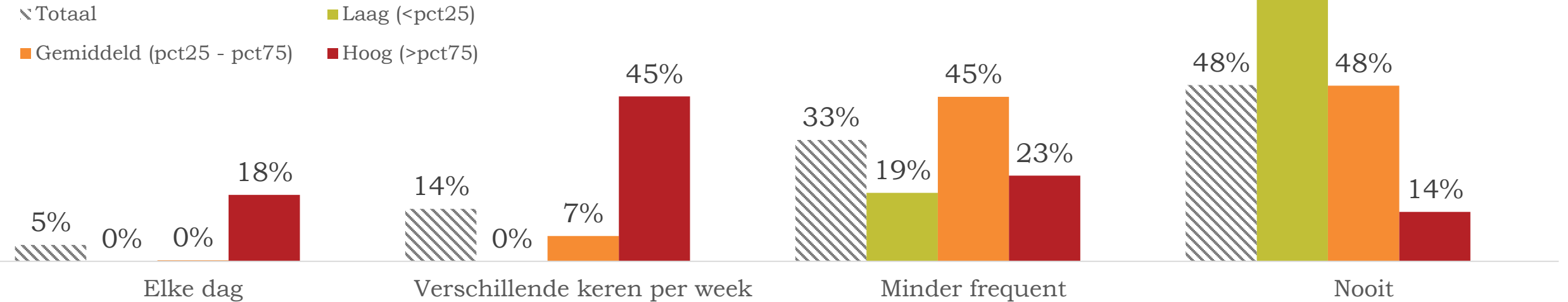
Hoe vaak voelde u zich gedurende de voorbije maand wel eens eenzaam?

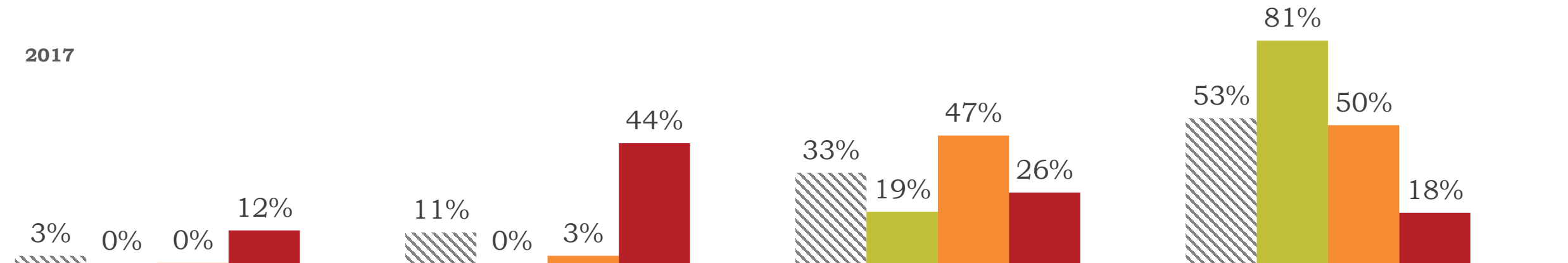
... en met de mate waarin men sociale steun percipieert

Hoe meer mensen het gevoel hebben om sociaal gesteund te worden, hoe minder de eenzaamheid. De resultaten zijn nagenoeg identiek aan 2017.

Hoe vaak voelde u zich gedurende de voorbije maand wel eens eenzaam?

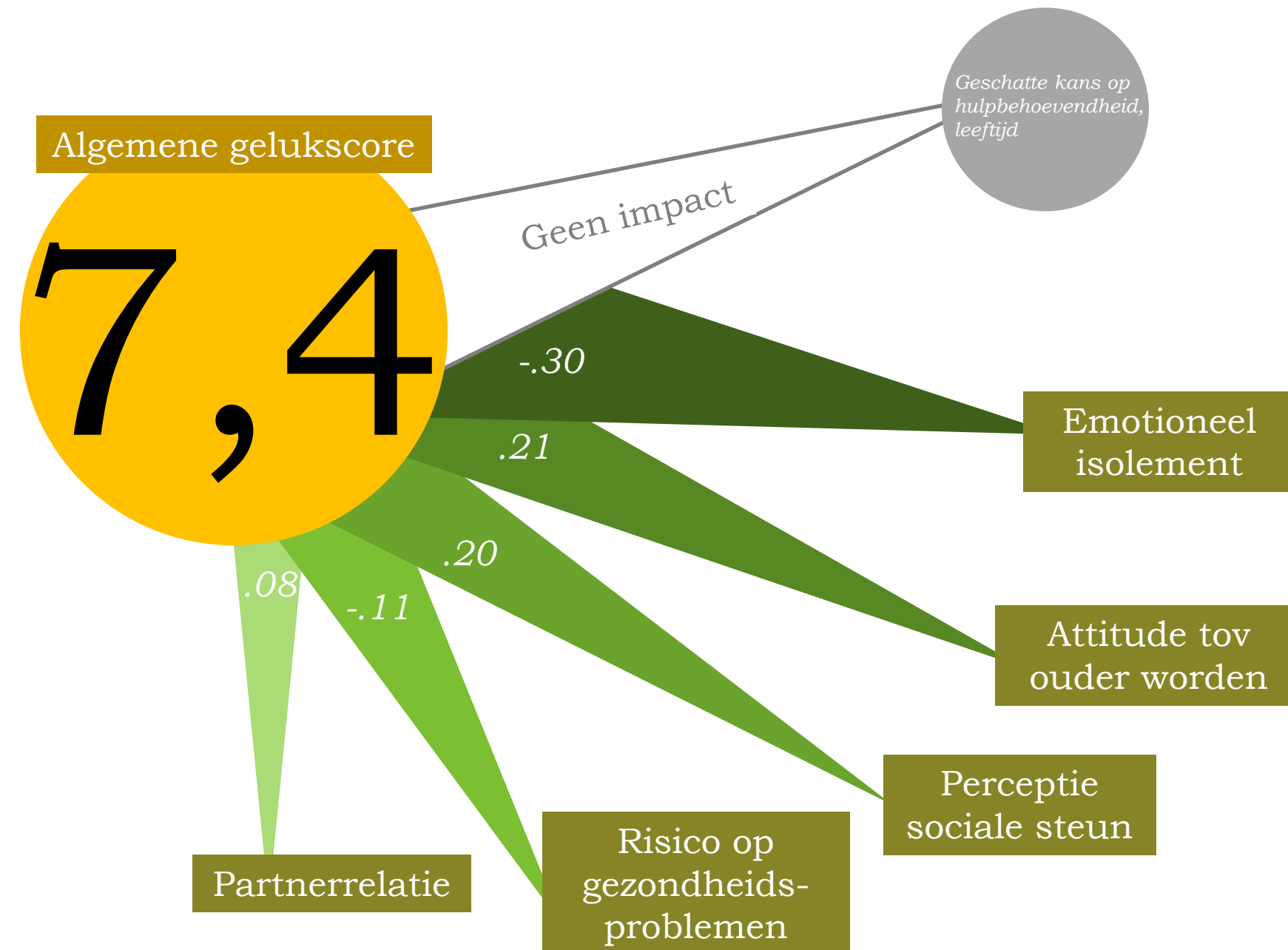
2017

... en met de mate waarin sociaal geïsoleerd is

Hoe minder mensen sociaal geïsoleerd zijn, hoe minder eenzaam ze zich voelen. Deze samenhang was ook in 2017 al aanwezig.

WAT MAAKT GELUK?

Attitude tov ouder worden en sociale aspecten als belangrijkste voorspellers van geluk.

De variatie in geluksscores wordt voor zo'n 35% verklaard –in volgorde van belang- door emotioneel isolement, de eigen attitude tegenover ouder worden, de perceptie van sociale steun, het risico op (erger wordende) gezondheidsproblemen en het hebben van een vaste relatie. In vergelijking met 2017 worden sociale aspecten belangrijker - zelfs belangrijker dan fysieke gezondheid. Daarbij is het 'gevoel' van isolement een betere voorspeller dan de sociaal isolement index.

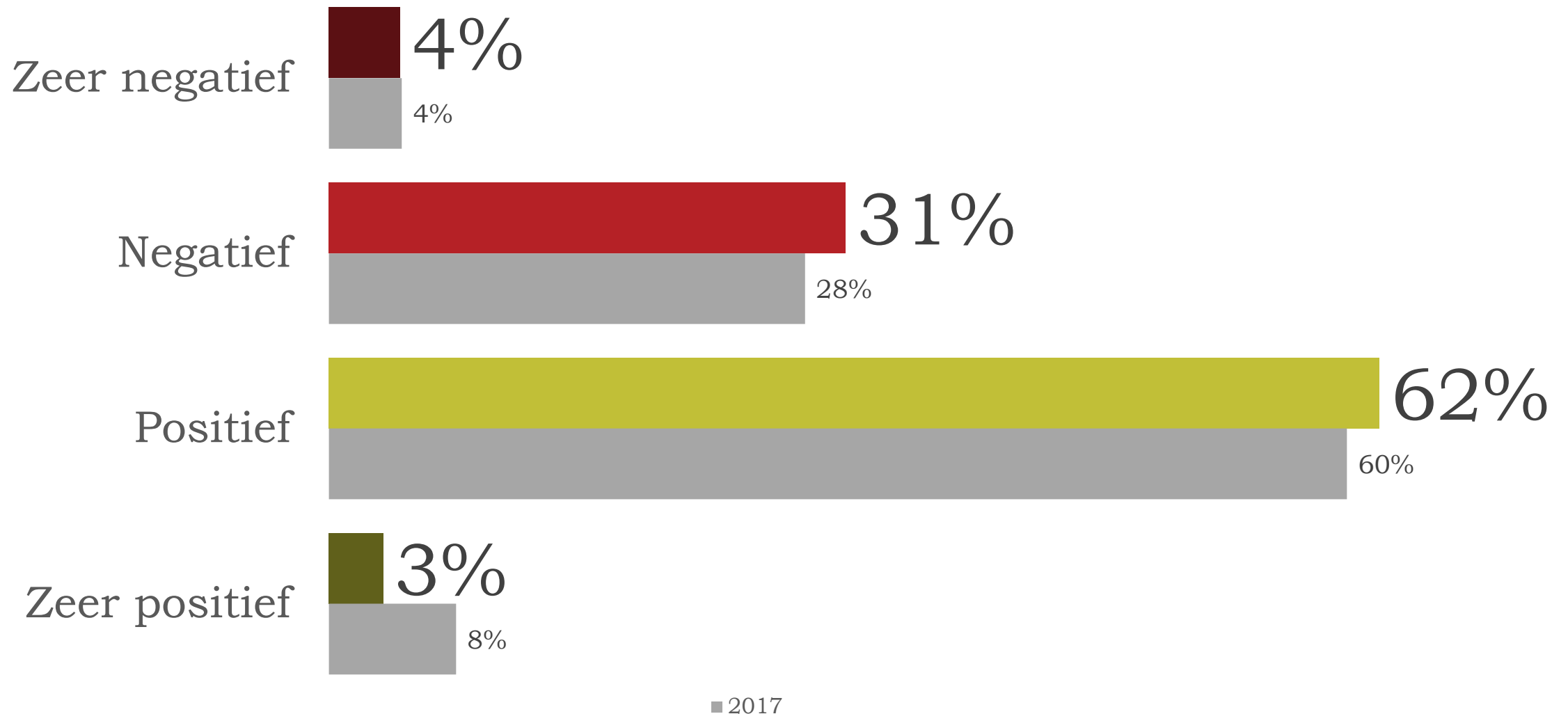
KIJK OP DE EIGEN OUDE DAG

*‘Hoe oud zou je zijn als
je niet wist hoe oud je
was?’*

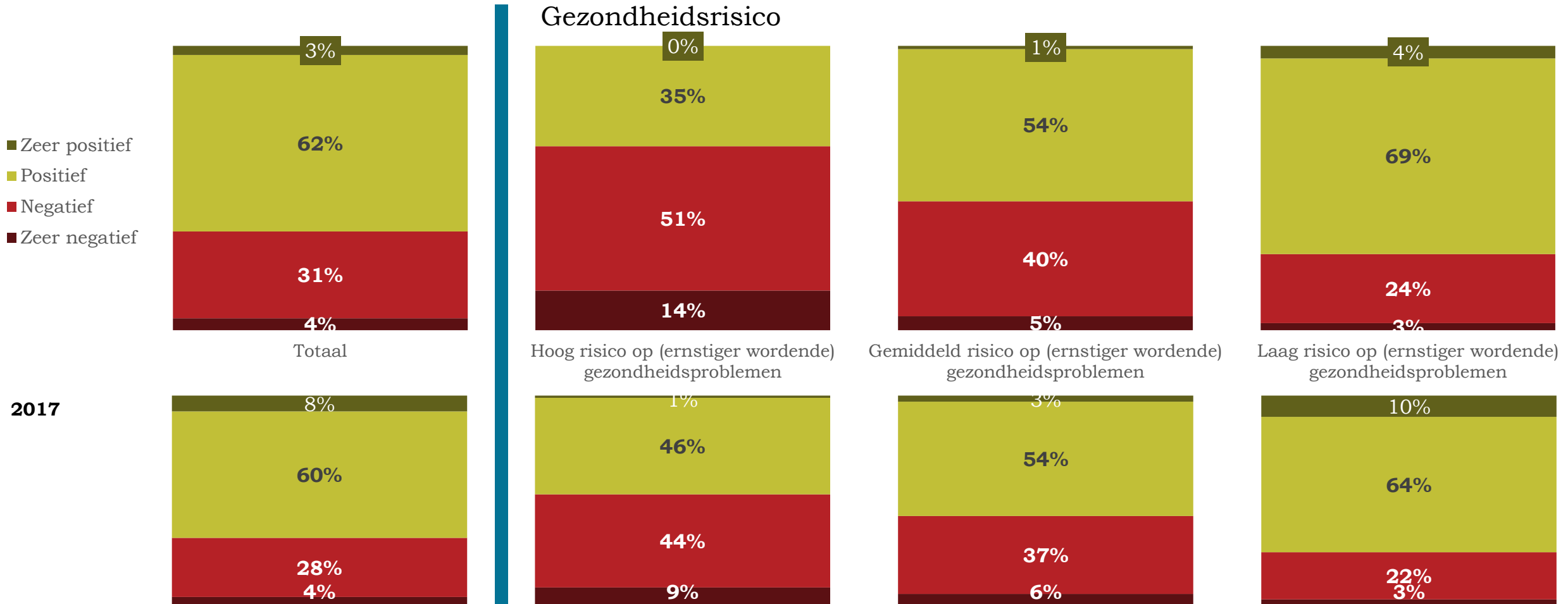
Ruth Gordon

Hoe kijkt u zelf aan tegen het ouder worden?

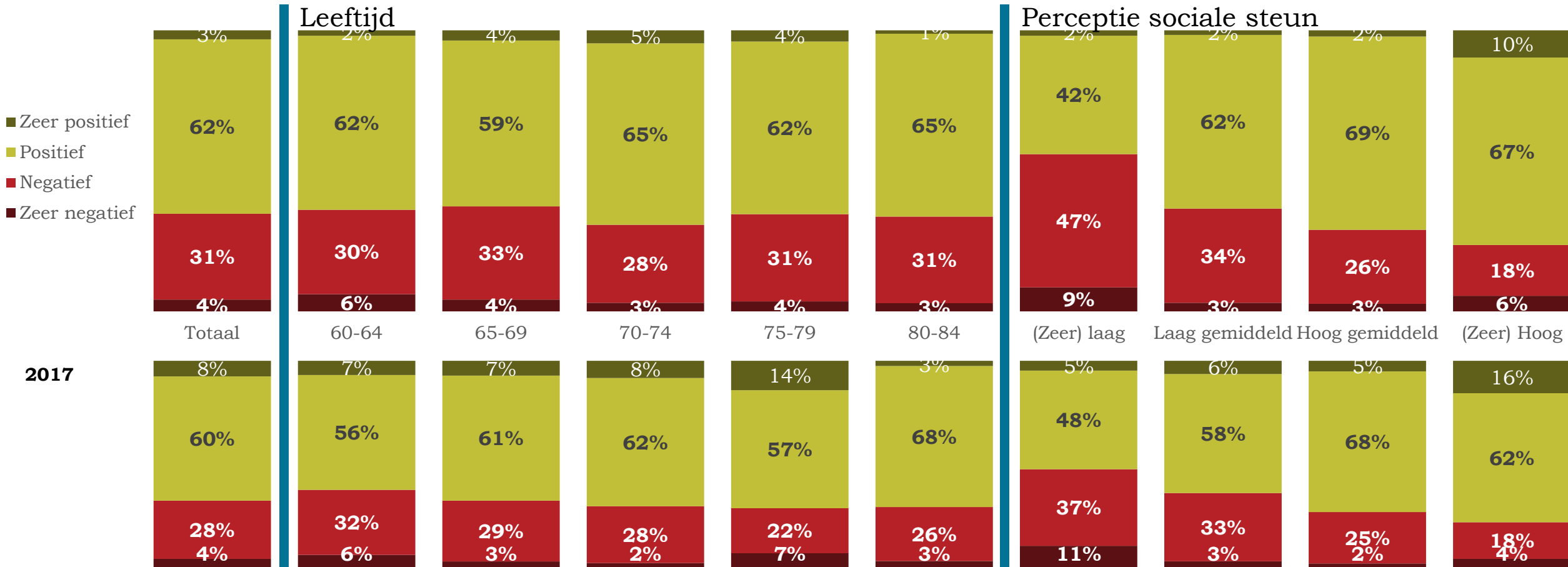
Hoe kijkt u zelf aan tegen het ouder worden?

Een zwakkere gezondheid zorgt logischerwijs voor een negatievere kijk op de toekomst.

Naarmate men een hoger gezondheidsrisico loopt, kijkt men negatiever aan tegen het ouder worden. In vergelijking met 2017, is de groep met hoog gezondheidsrisico beduidend negatiever geworden (2017: 53% negatief, 2020: 65% negatief).

Hoe kijkt u zelf aan tegen het ouder worden?

Het gevoel van sociale steun is een voorwaarde om de toekomst positief tegemoet te zien.

Hoe meer mensen zich sociaal gesteund voelen, hoe positiever ze hun toekomst bekijken.

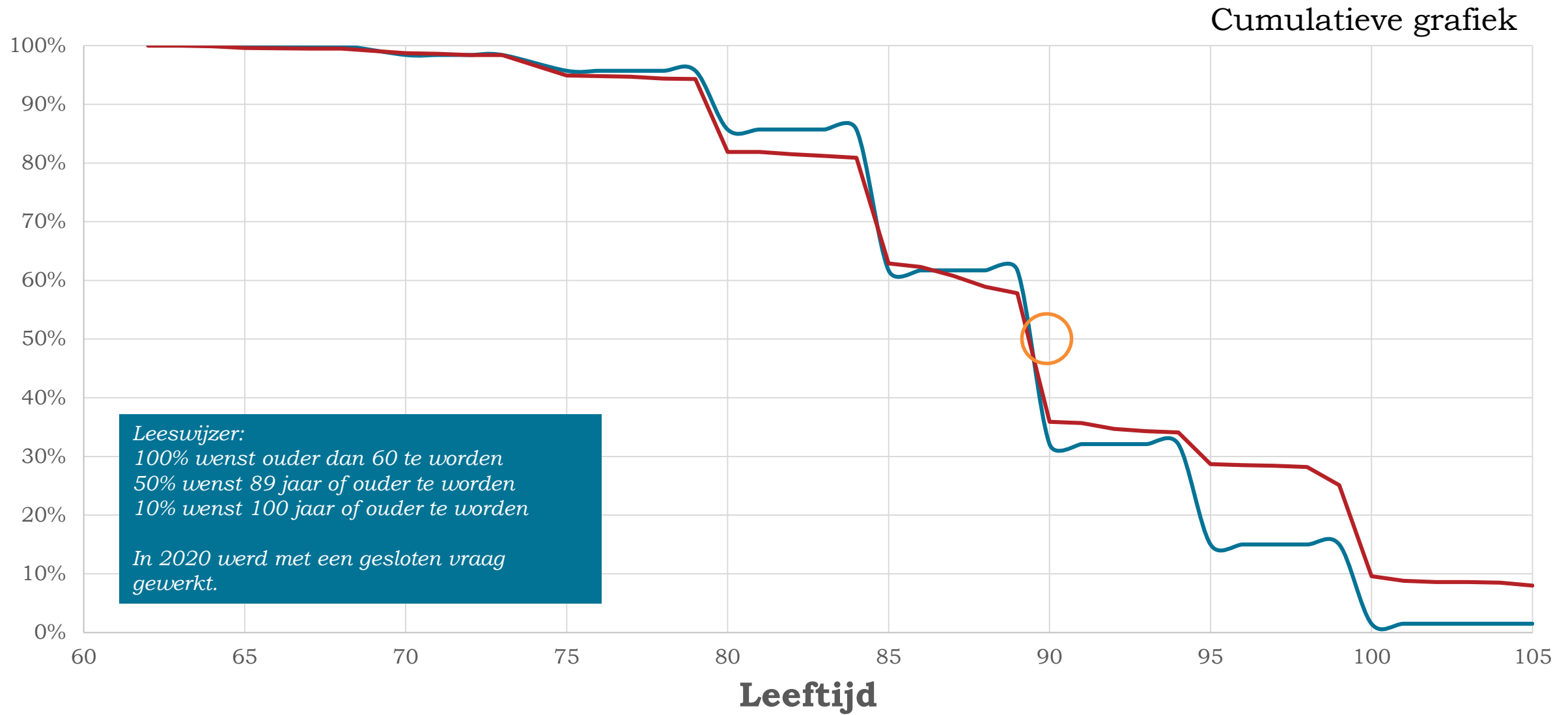
Vooral positieve verwachtingen

Voor de meeste respondenten betekent ouder worden rust, meer tijd hebben voor zichzelf, de eigen interesses, de (klein)kinderen om te reizen en het vrij zijn van verplichtingen, werk en stress.

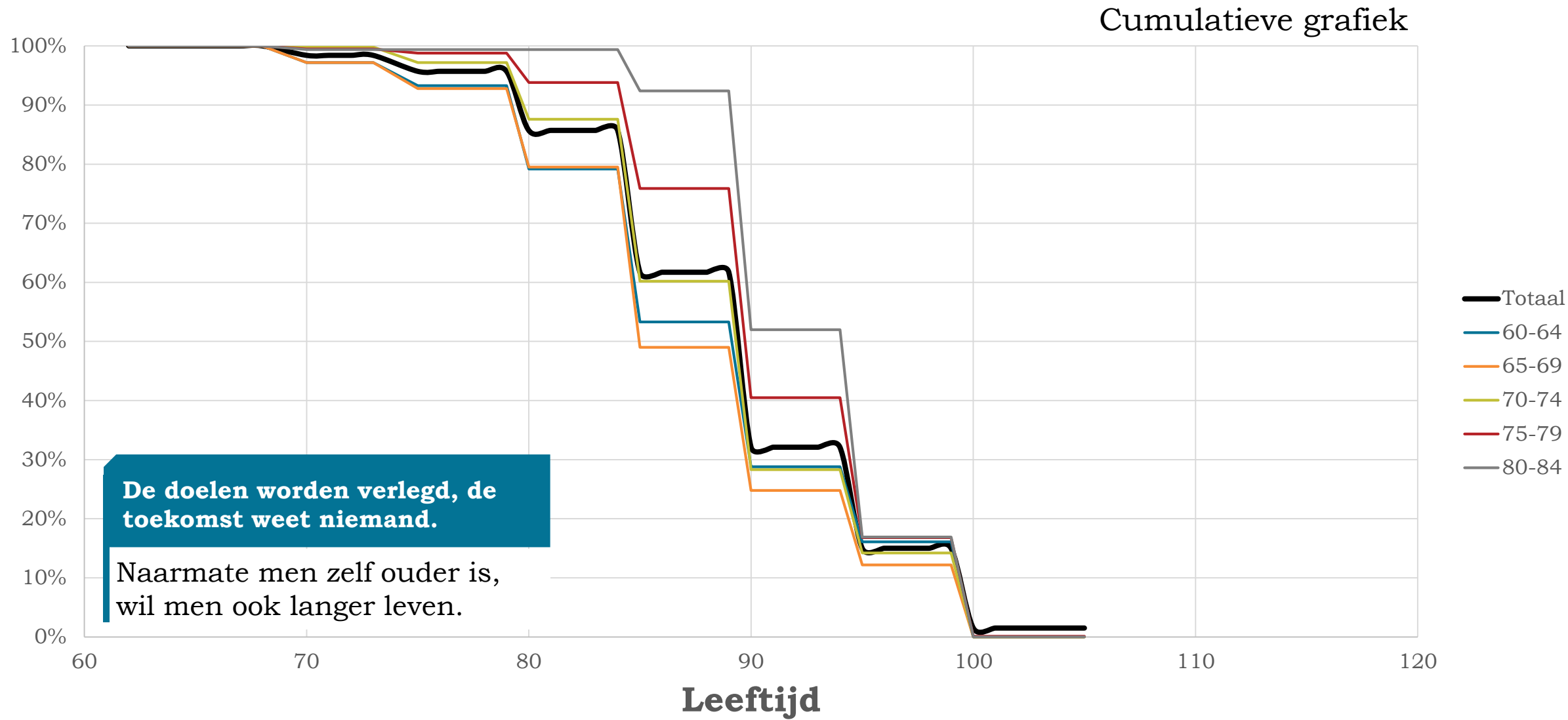
Net als in 2017, zou men vooral kleinkinderen, wandelen, fietsen, reizen, lezen en algemeen genomen zelfstandig kunnen leven het hardst missen.

Hoe oud wilt u graag worden?

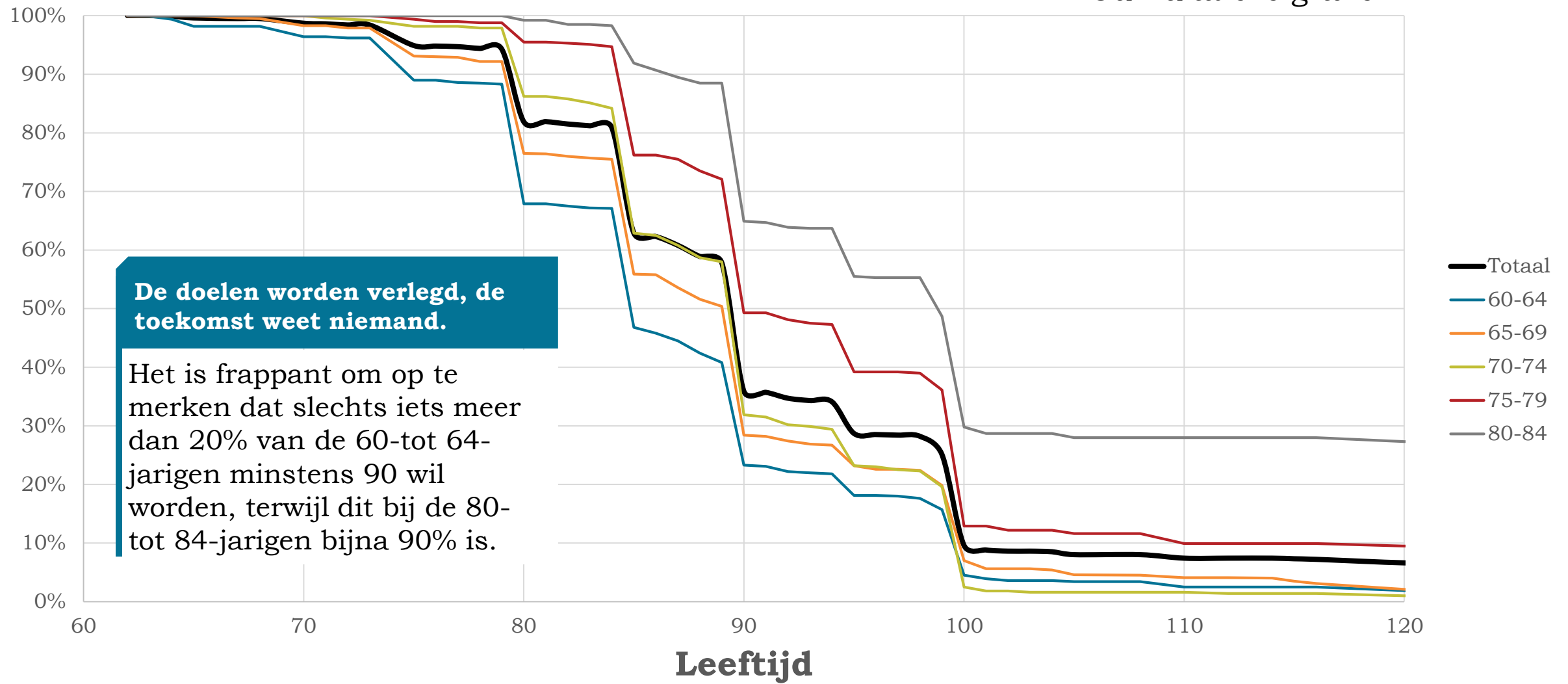
○ Mediaan 2017 + Modus 2020 (90)

Hoe oud wilt u graag worden?

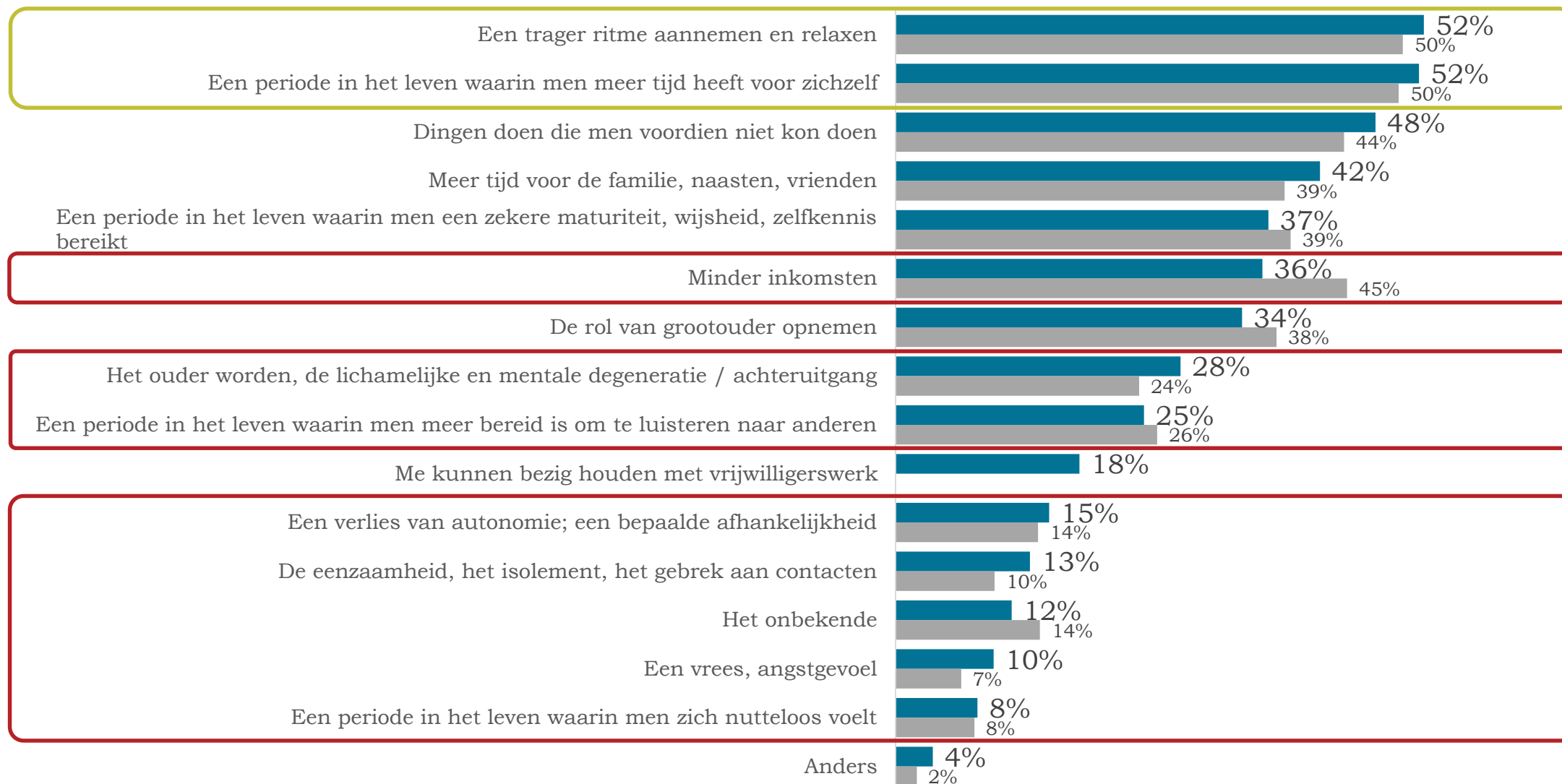

Hoe oud wilt u graag worden?

Cumulatieve grafiek

Wat betekent voor u het leven na het actieve beroepsleven of nog, wat betekent voor u het leven tijdens de latere jaren van uw leven?

Wat betekent voor u het leven na het actieve beroepsleven of nog, wat betekent voor u het leven tijdens de latere jaren van uw leven?

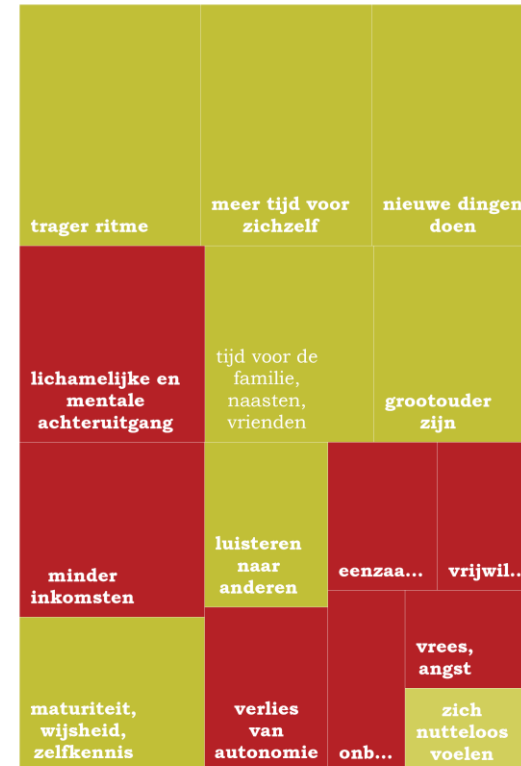
Totaal
**Aandeel positieve
 gevoelens: 70%**

hoog risico op
 gezondheidsproblemen
**Aandeel positieve
 gevoelens: 53%**

gemiddeld risico op
 gezondheidsproblemen
**Aandeel positieve
 gevoelens: 64%**

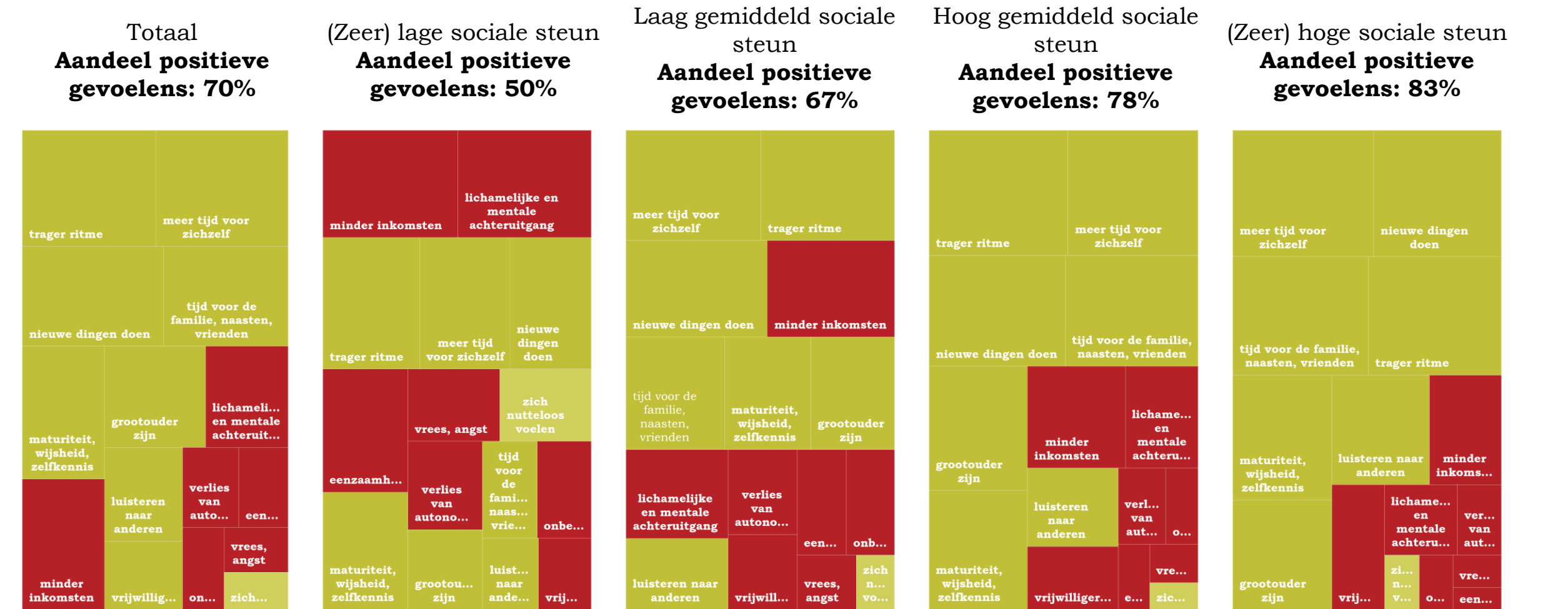

laag risico op
 gezondheidsproblemen
**Aandeel positieve
 gevoelens: 76%**

Het risico op gezondheidsproblemen heeft een invloed op hoe positief men naar de latere levensjaren kijkt.

Wat betekent voor u het leven na het actieve beroepsleven of nog, wat betekent voor u het leven tijdens de latere jaren van uw leven?

De perceptie van sociale steun heeft een positieve invloed op hoe positief men naar de latere levensjaren kijkt.

Wat betekent voor u het leven na het actieve beroepsleven of nog, wat betekent voor u het leven tijdens de latere jaren van uw leven?

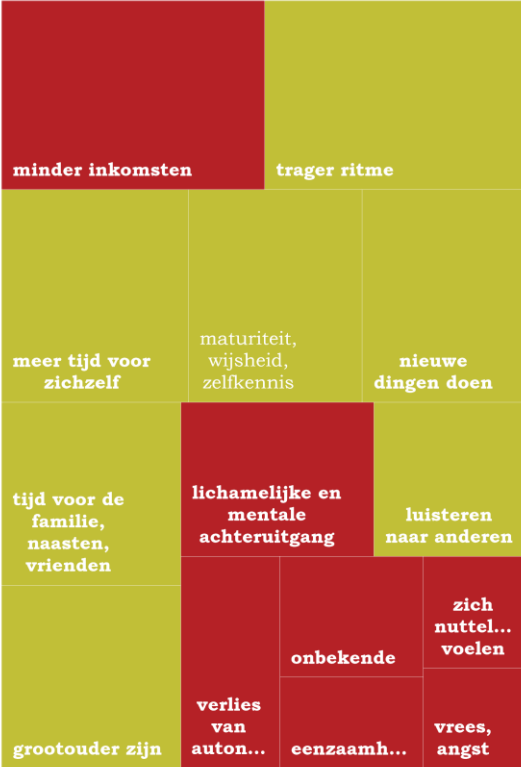
Totaal
 Aandeel positieve
 gevoelens: 70%

hoog risico op
 gezondheidsproblemen
 Aandeel positieve
 gevoelens: 51%

gemiddeld risico op
 gezondheidsproblemen
 Aandeel positieve
 gevoelens: 62%

laag risico op
 gezondheidsproblemen
 Aandeel positieve
 gevoelens: 75%

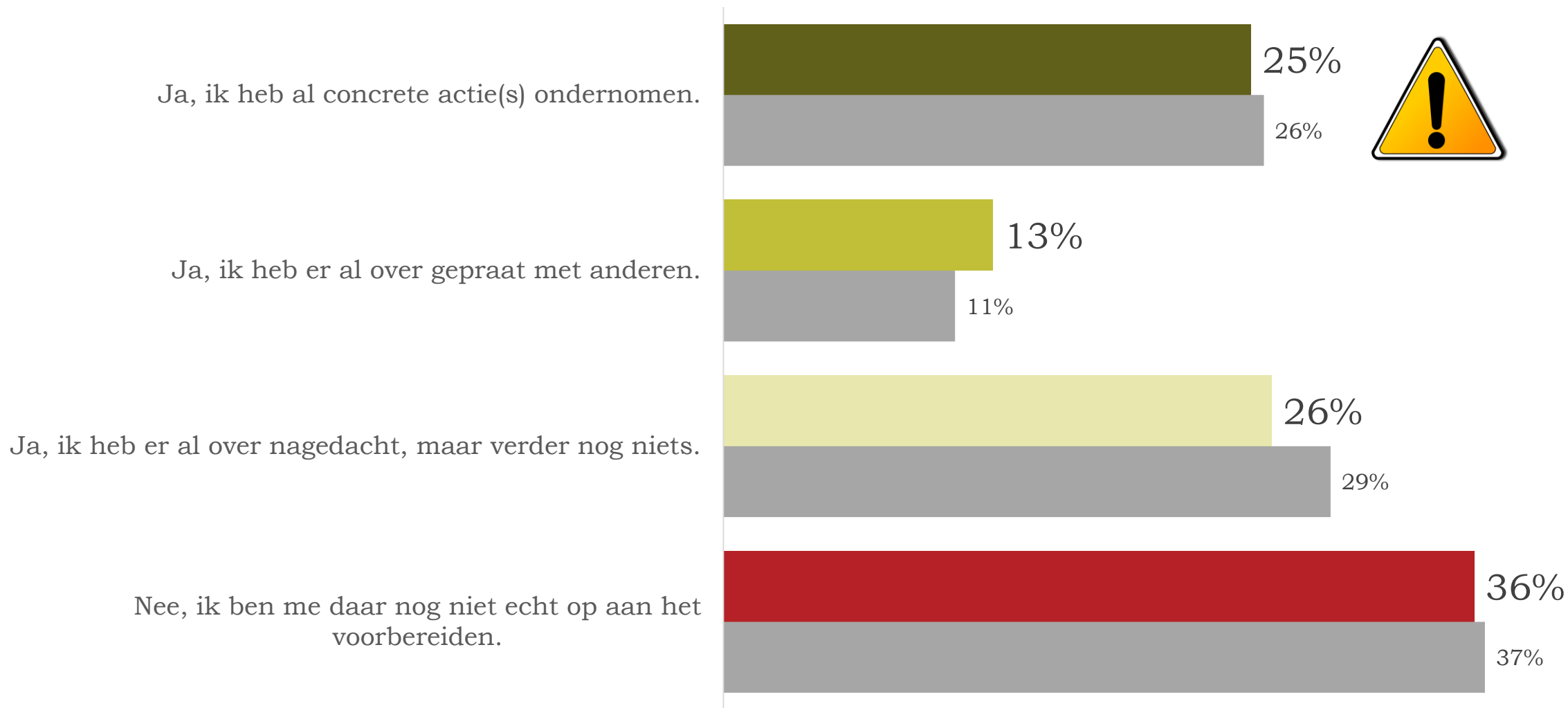

Het risico op gezondheidsproblemen heeft een invloed op hoe positief men naar ‘het ouder worden’ kijkt.

Totaal	(Zeer) lage sociale steun	Laag gemiddeld sociale steun	Hoog gemiddeld sociale steun	(Zeer) hoge sociale steun
Aandeel positieve gevoelens: 70%	Aandeel positieve gevoelens: 49%	Aandeel positieve gevoelens: 69%	Aandeel positieve gevoelens: 78%	Aandeel positieve gevoelens: 81%

Bent u uzelf al aan het voorbereiden op uw oude dag?

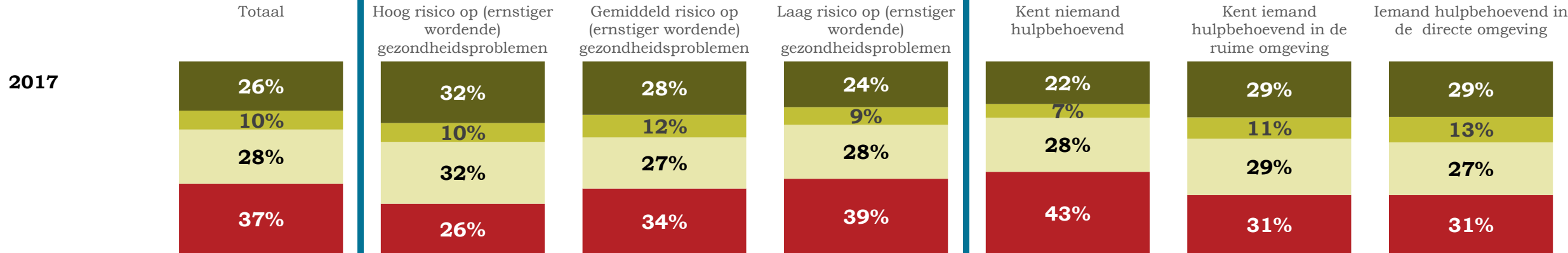
■ 2017

Bent u uzelf al aan het voorbereiden op uw oude dag?

- Ja, ik heb al concrete actie(s) ondernomen.
- Ja, ik heb er al over gepraat met anderen.
- Ja, ik heb er al over nagedacht, maar verder nog niets.
- Nee, ik ben me daar nog niet echt op aan het voorbereiden.

Gezondheidsrisico

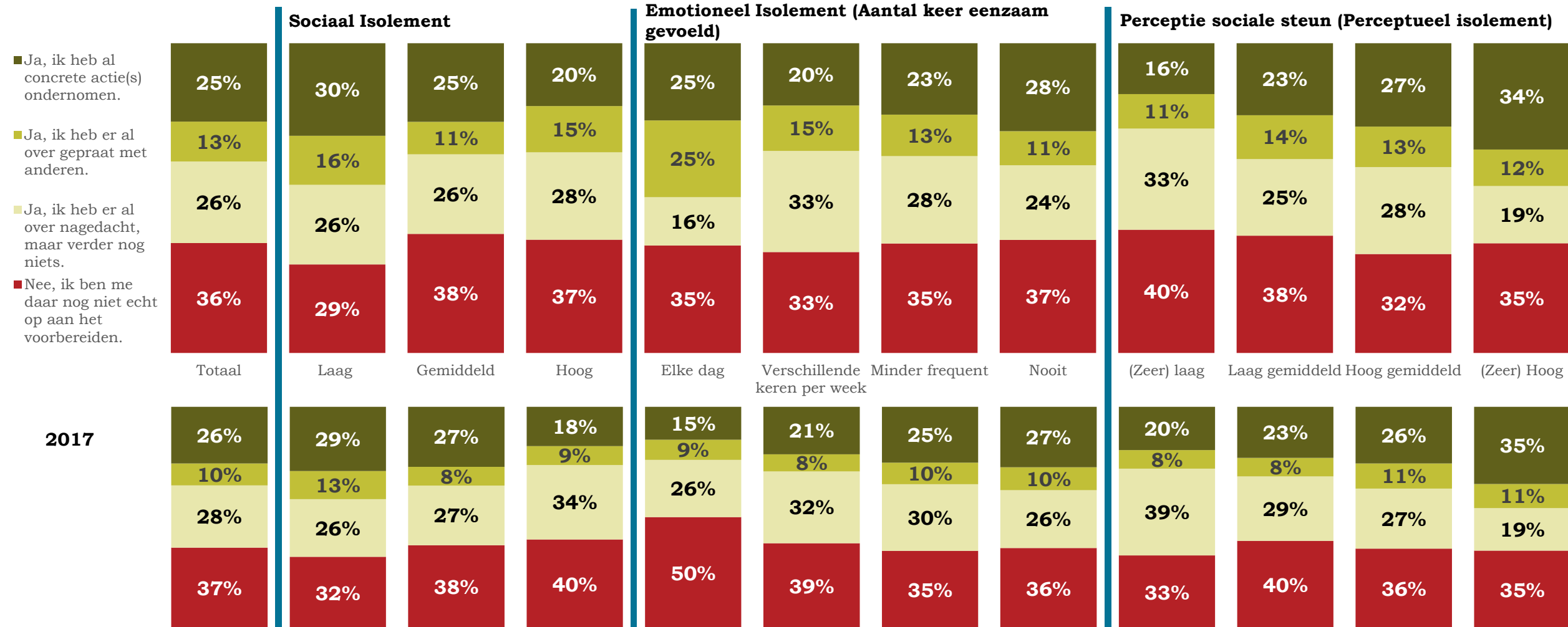
Kent iemand hulpbehoevend

Iemand kennen die hulpbehoevend is, verhoogt de kans om zelf na te denken.

Wie iemand hulpbehoevend in de eigen omgeving kent, bereidt zich meer en concreter voor op de latere levensjaren dan wie niemand hulpbehoevend kent. Daarbij speelt het geen rol hoe goed men de hulpbehoevende persoon kent: de kracht van het voorbeeld op zich blijkt hier de 'trigger' te zijn om zich meer en concreter te gaan voorbereiden. In tegenstelling tot 2017 zien we geen verband meer met het risico op gezondheidsproblemen loopt (2017: wie een hoger gezondheidsrisico liep, bereidde zich meer én concreter voor op de 'oude dag' dan wie geen gezondheidsproblemen verwachtte).

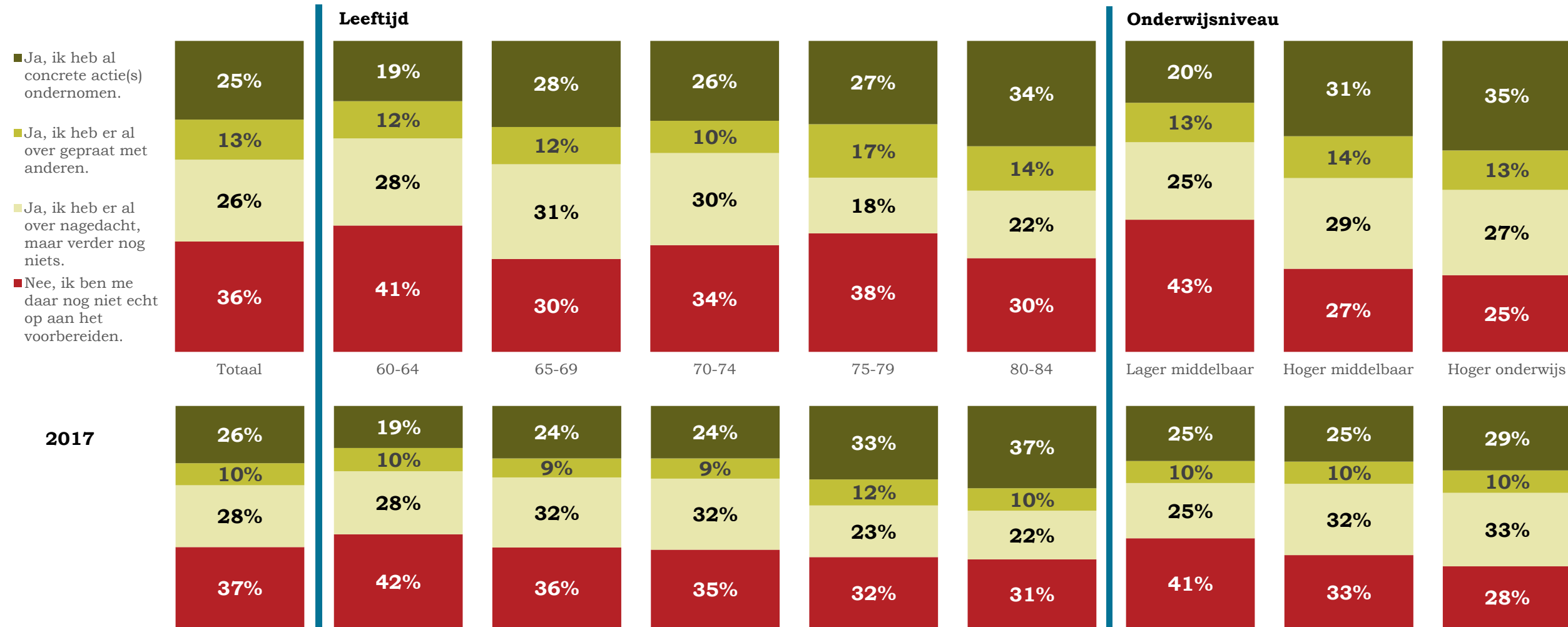
Bent u uzelf al aan het voorbereiden op uw oude dag?

Hoe hoger de sociale steun, hoe hoger de kans dat men zich al concreet aan het voorbereiden is op de oude dag.

Personen die sociaal geïsoleerd zijn, bereiden zich veel minder voor op hun oude dag dan personen met een sociaal netwerk. Men bereidt zich concreter voor op de 'oude dag' naarmate men meer sociale steun ervaart (laagste sociale steun: 16%, hoogste: 34%). De conclusie loopt parallel met de bevindingen uit 2017. Anders dan in 2017 is de relatie met zich eenzaam voelen: wie zich dagelijks eenzaam voelt, bereidt zich méér dan in 2017 wél voor op de latere levensjaren.

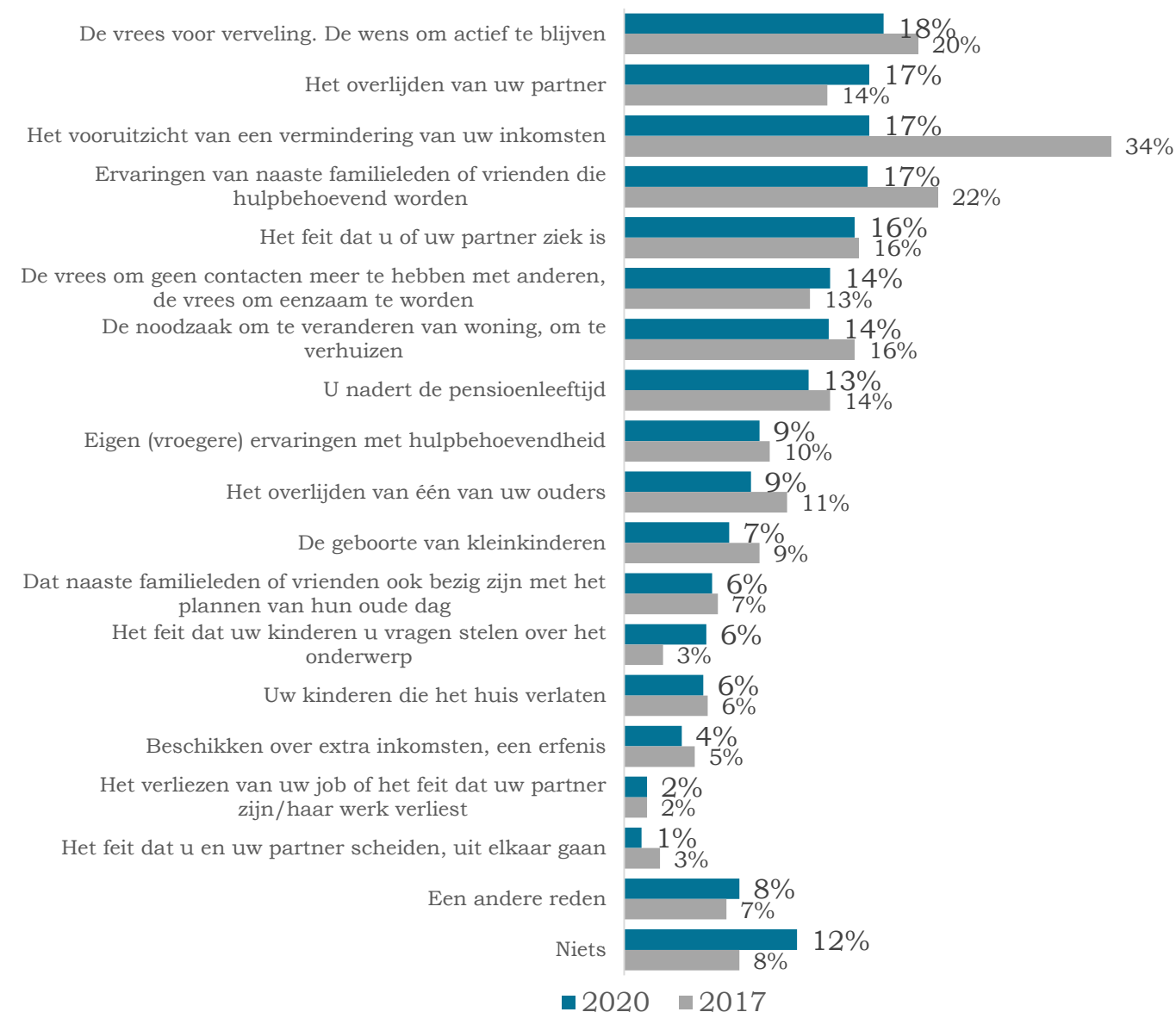
Bent u uzelf al aan het voorbereiden op uw oude dag?

Complexe relatie met leeftijd. Hoe lager het opleidingsniveau, hoe minder (concreet) men nadenkt over de latere levensjaren.

De 'jonge ouderen' (60-64) bereiden zich het minst voor, de oudste leeftijdsgroep (80-84) het meest. De leeftijden tussenin bereiden zich –contra-intuïtief– met toenemende leeftijd minder voor, maar áls ze zich voorbereiden, doen ze dat wel concreter naarmate de leeftijd toeneemt. Het opleidingsniveau verhoudt zich anders tegenover het voorbereiden: hier zijn meer dan in 2017 uitgesproken verschillen tussen de laagst opgeleide groep en wie hoger middelbaar of hoger onderwijs voltooide zowel in het voorbereiden op zich als het concreet voorbereiden. Wie alleen lager middelbaar voltooide, bereidt zich minder (concreet) voor.

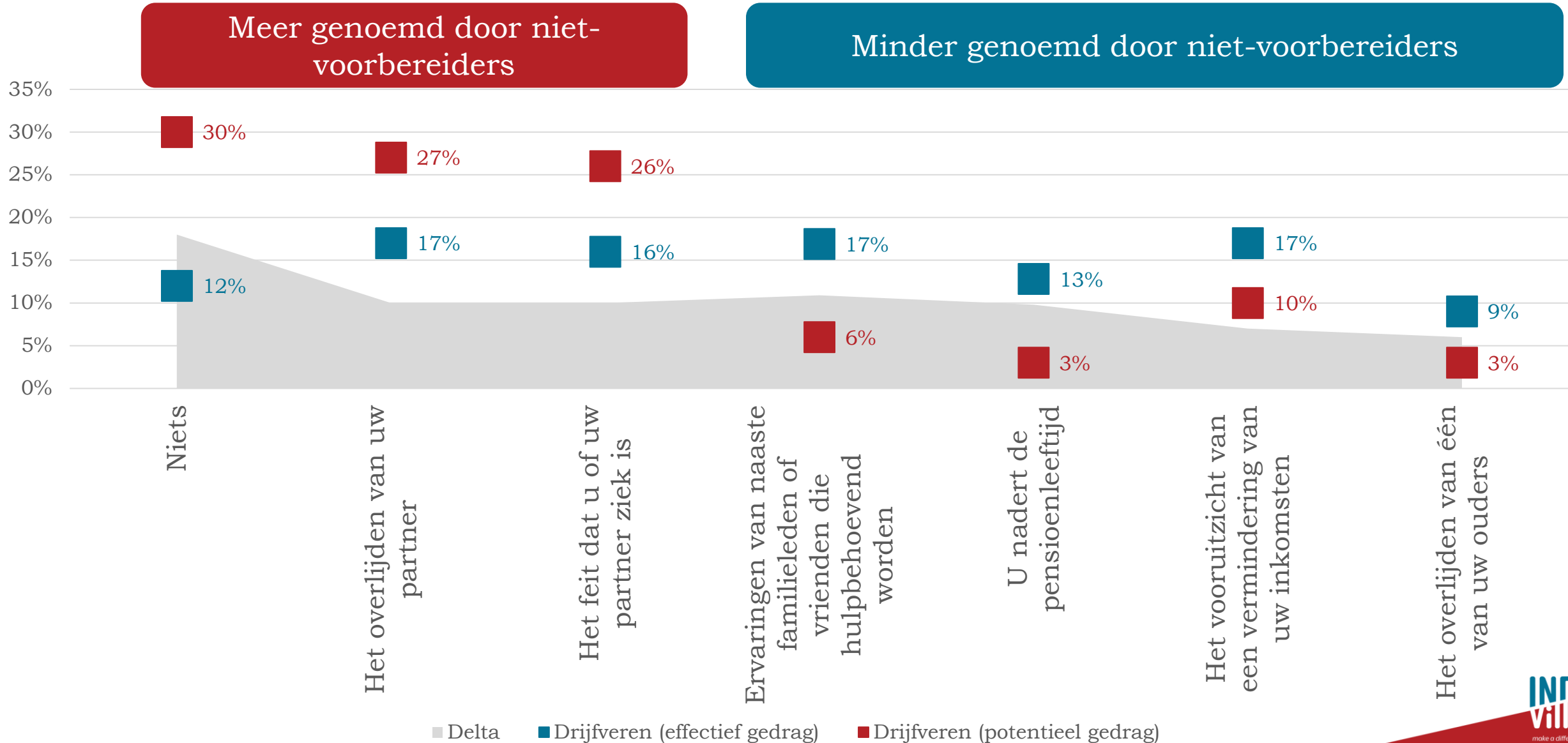
Wat heeft er u toe gebracht dat u minstens al nadacht over het voorbereiden van uw oude dag? (64%)

Wat zou er u kunnen toe brengen om u voor te bereiden op uw oude dag? (36%)

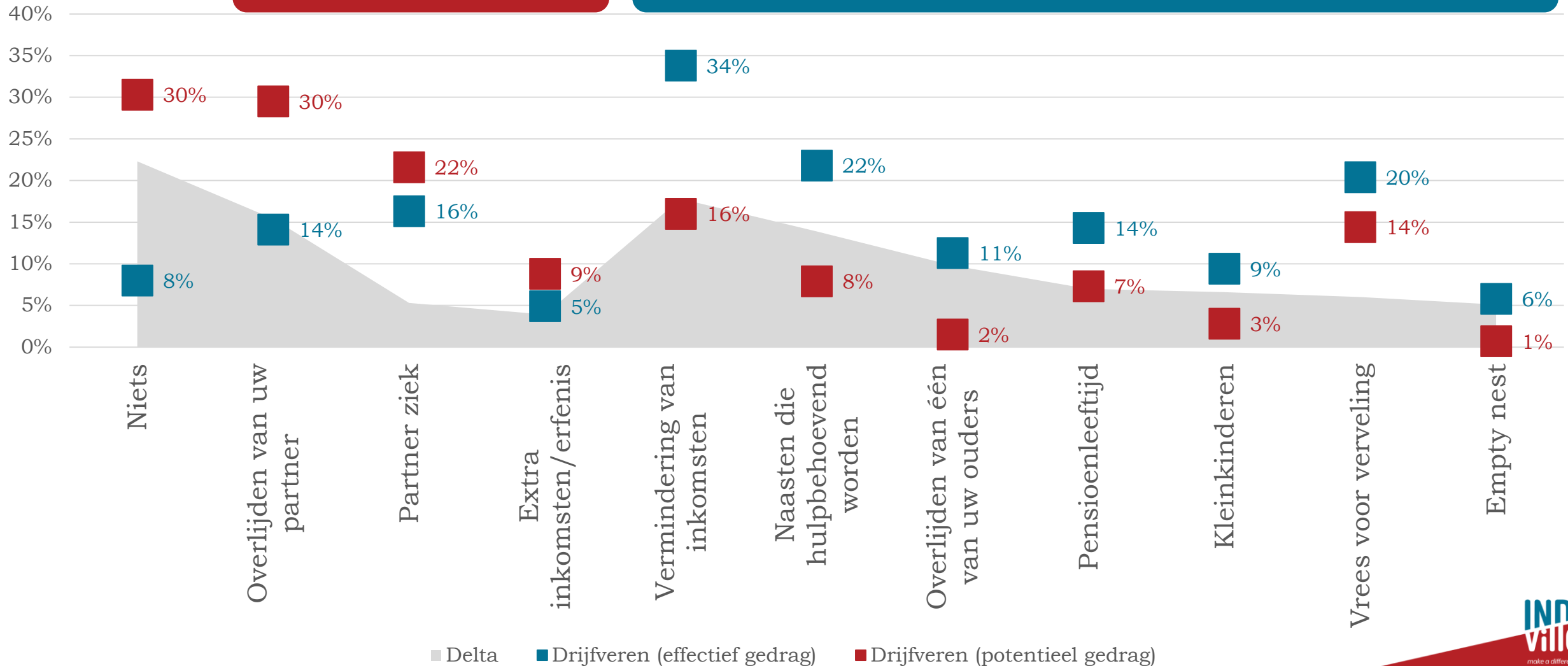
Wat heeft er u toe gebracht dat u minstens al nadacht over het voorbereiden van uw oude dag?
Wat zou er u kunnen toe brengen om u voor te bereiden op uw oude dag?

Wat heeft er u toe gebracht dat u minstens al nadacht over het voorbereiden van uw oude dag?
Wat zou er u kunnen toe brengen om u voor te bereiden op uw oude dag?

Meer genoemd door
niet-voorbereiders

Minder genoemd door niet-voorbereiders

VOORBEREIDING TOEKOMST – WAAR MOET MEN AAN DENKEN OM ZICH VOOR TE BEREIDEN?⁵²

Gezondheid, wonen en financiën als prioriteiten

Belangrijke zaken waar men moet aan denken:

- Zorg dragen voor de eigen gezondheid
- Zorgen voor een geschikte woning
- Financiële aangelegenheden

WAARDIG OUDER WORDEN

*‘ De beste manier om je
echtgenoot iets te laten
doen, is te suggereren dat
hij er misschien te oud
voor is. ’*

Shirley Mac Laine

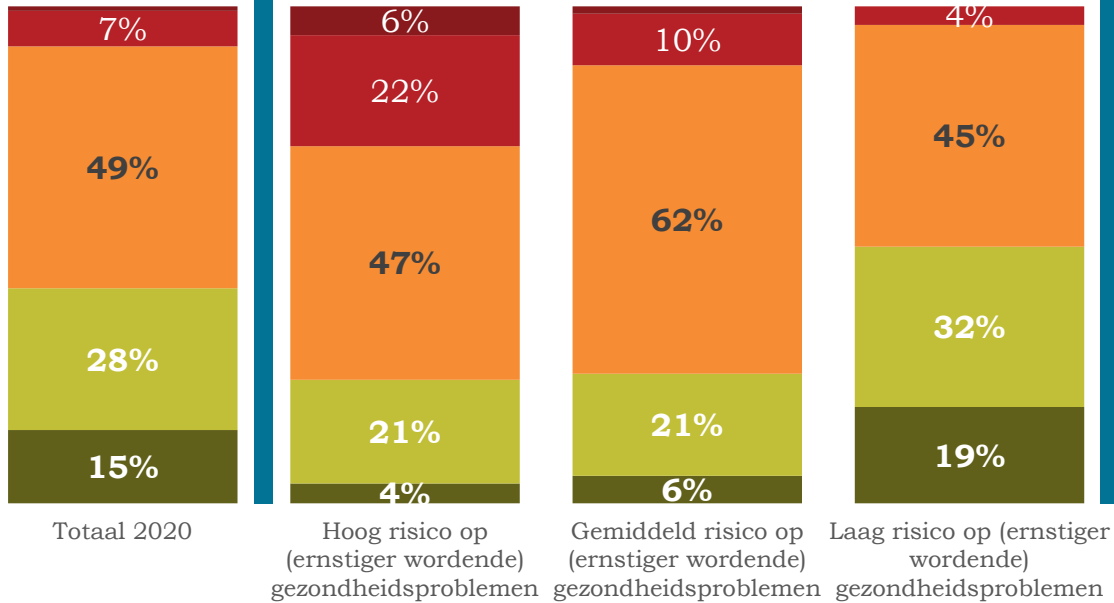
WAARDIG OUDER WORDEN

ZORG ONTVANGEN

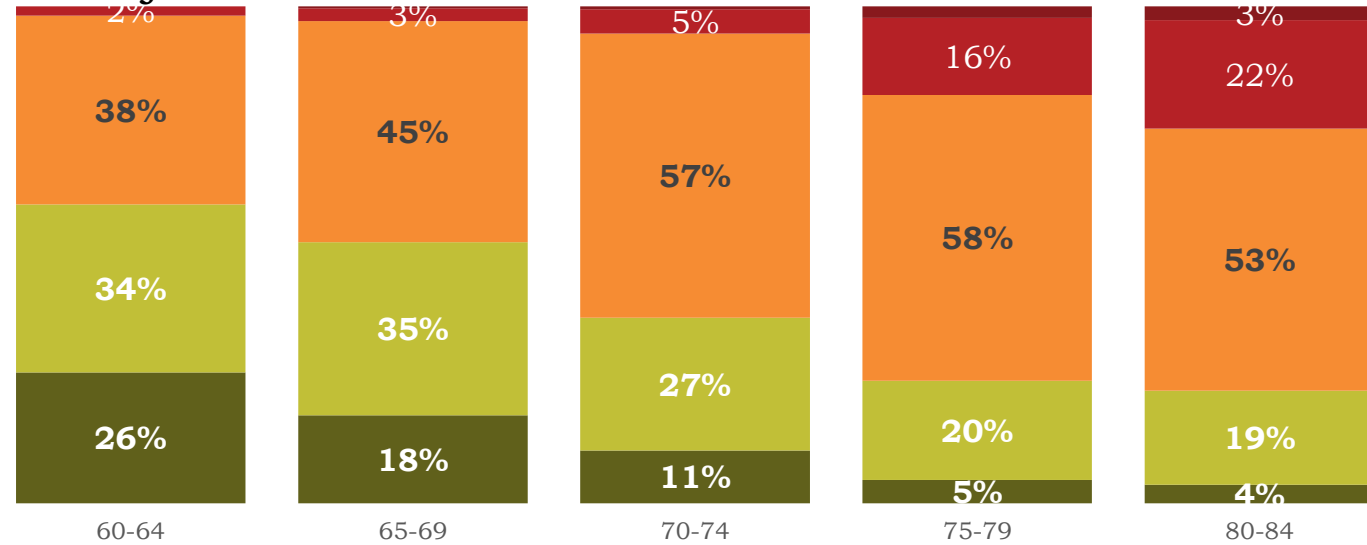

Hoe groot schat u de kans in dat u tussen nu en vijf jaar beroep zal moeten doen op anderen om een zelfstandig leven te kunnen blijven leiden?

Gezondheidsrisico

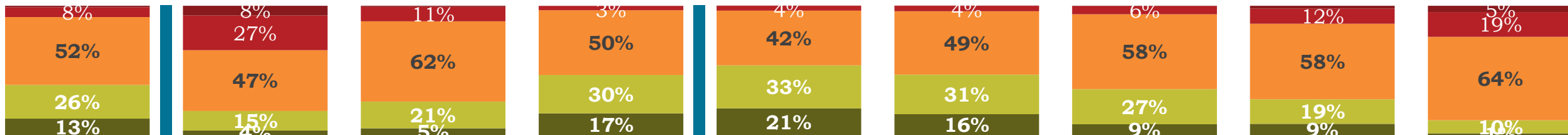

Leeftijd

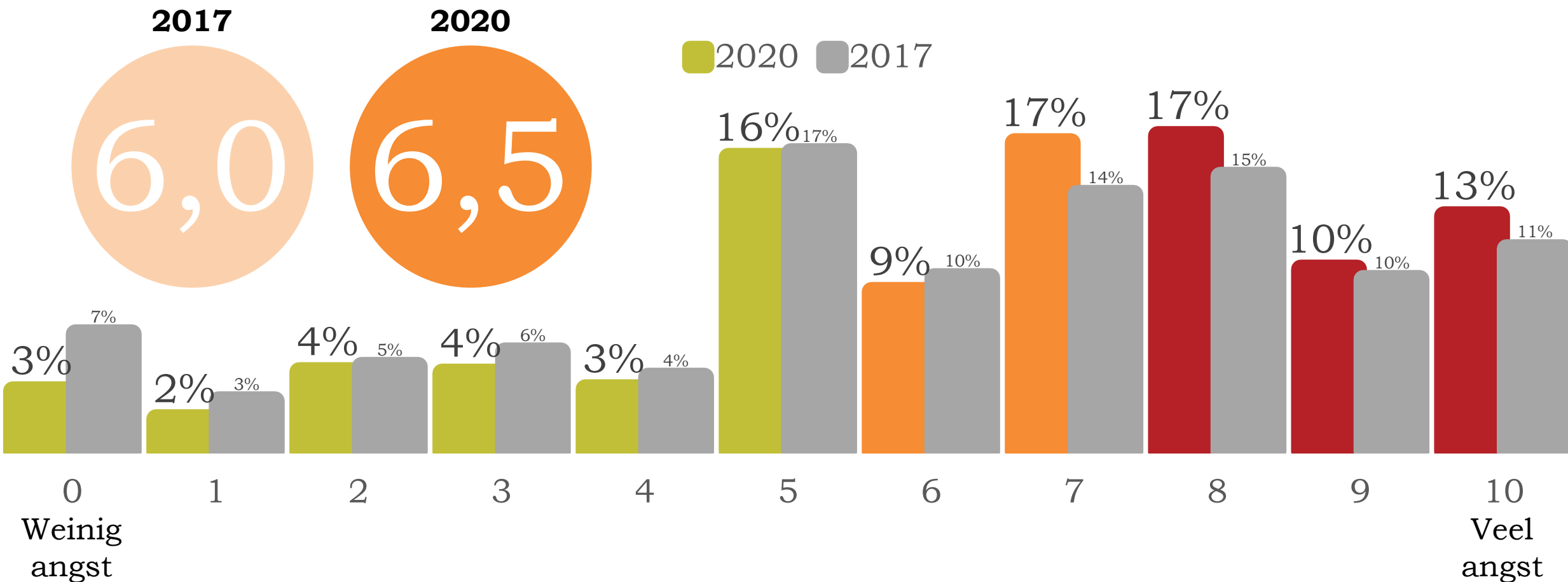
■ Erg klein ■ Eerder klein ■ Noch klein, noch groot ■ Eerder groot ■ Erg groot

2017

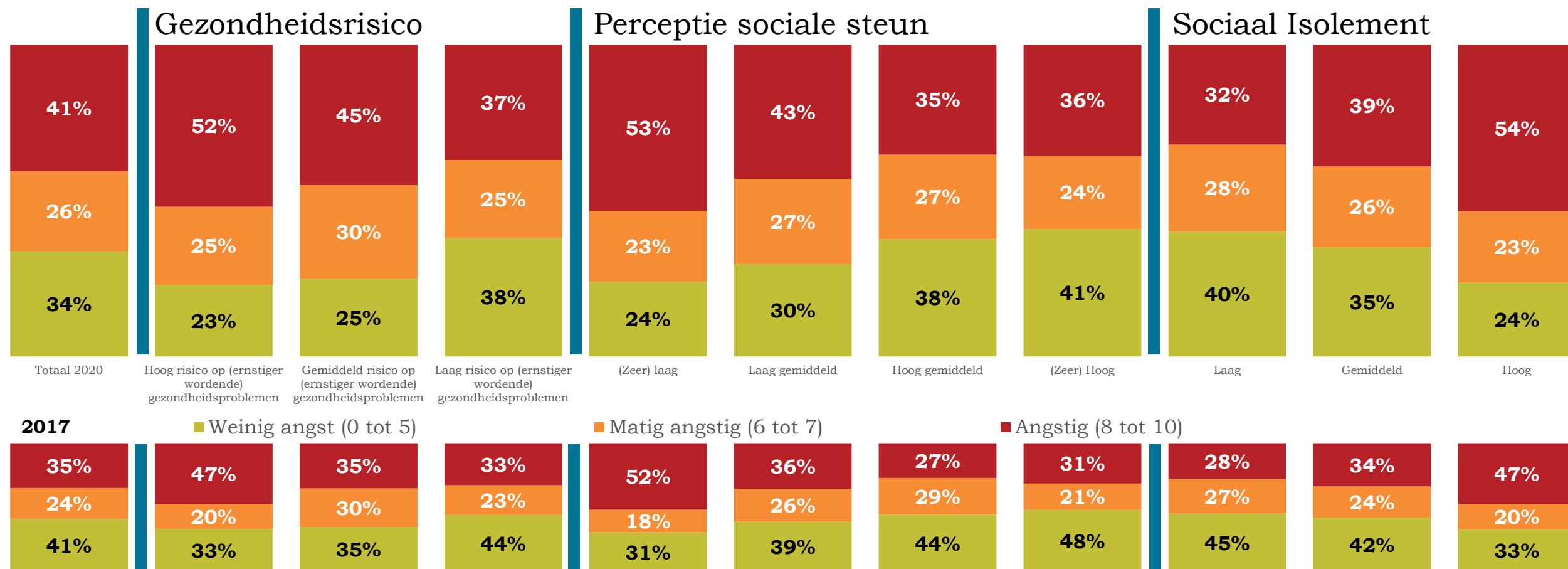
Leeftijd en gezondheid bepalen de inschatting of men hulpbehoevend zal worden binnen 5 jaar. In vergelijking met de meting in 2017 schatten zestigers die kans iets lager in.

In welke mate boezemt het vooruitzicht dat u misschien later ooit zorgbehoevend wordt u angst in?

Met een gemiddelde score van 6,5 op 10 is men vrij angstig bij de gedachte dat men misschien ooit zorgbehoevend zou worden. De angst om ooit zorgbehoevend te worden is licht toegenomen in vergelijking met 2017. Dit wordt ook duidelijk binnen de percentages van de scores 8,9 en 10 (36% in 2017 vs 40% in 2020)

In welke mate boezemt het vooruitzicht dat u misschien later ooit zorgbehoevend wordt u angst in?

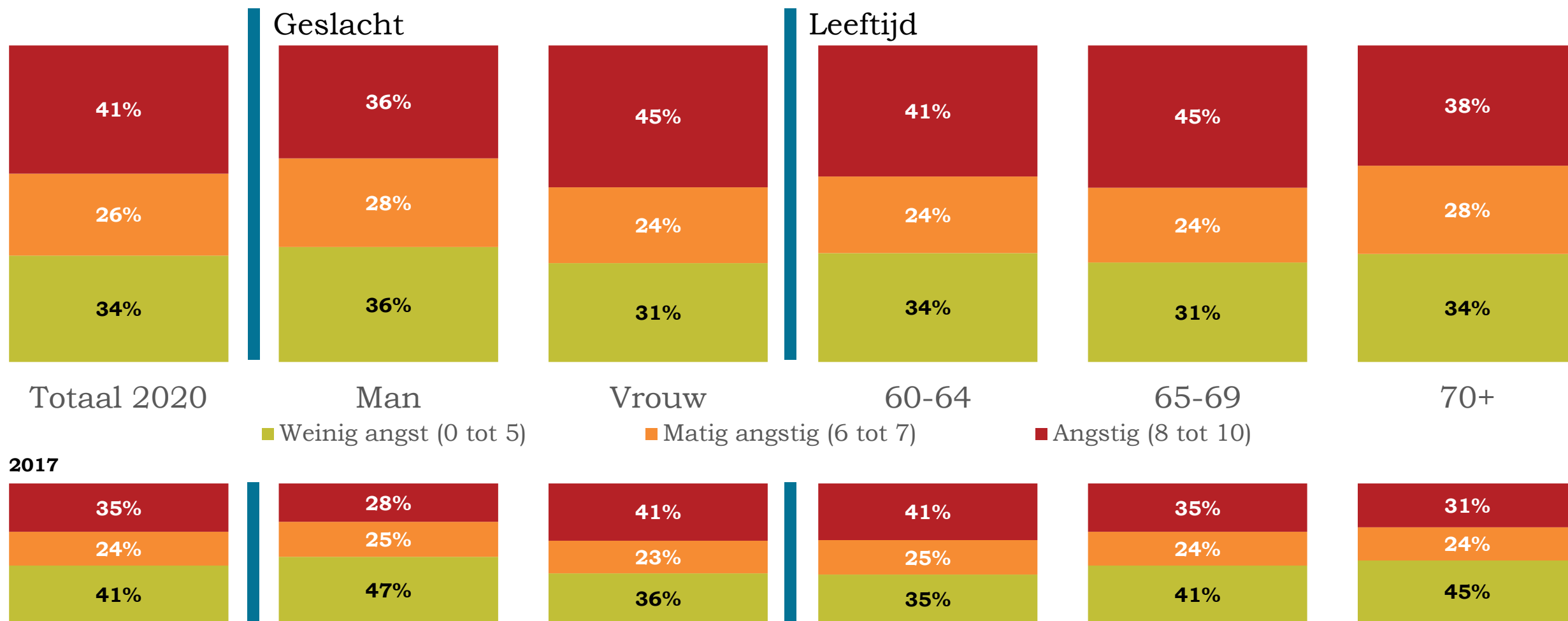

Sociale steun en gezondheid kunnen de angst voor het zorgbehoevend worden temperen.

Een lager gezondheidsrisico en meer gepercipieerde sociale steun maken dat men zich minder angstig voelt om later zorgbehoevend te worden. Daarbij spelen allicht verschillende overwegingen een rol. Voor wie al met gezondheidsproblemen kampt, is de confrontatie met mogelijke ernstigere problemen erg tastbaar. Wie zich gesteund voelt of niet sociaal geïsoleerd is, kan allicht zijn angsten meer sublimeren in de veronderstelling dat hij een netwerk heeft om op terug te vallen indien hij/zij ooit hulpbehoevend wordt.

In vergelijking met de meting in 2017 is iedere groep iets angstiger geworden.

In welke mate boezemt het vooruitzicht dat u misschien later ooit zorgbehoevend wordt u angst in?

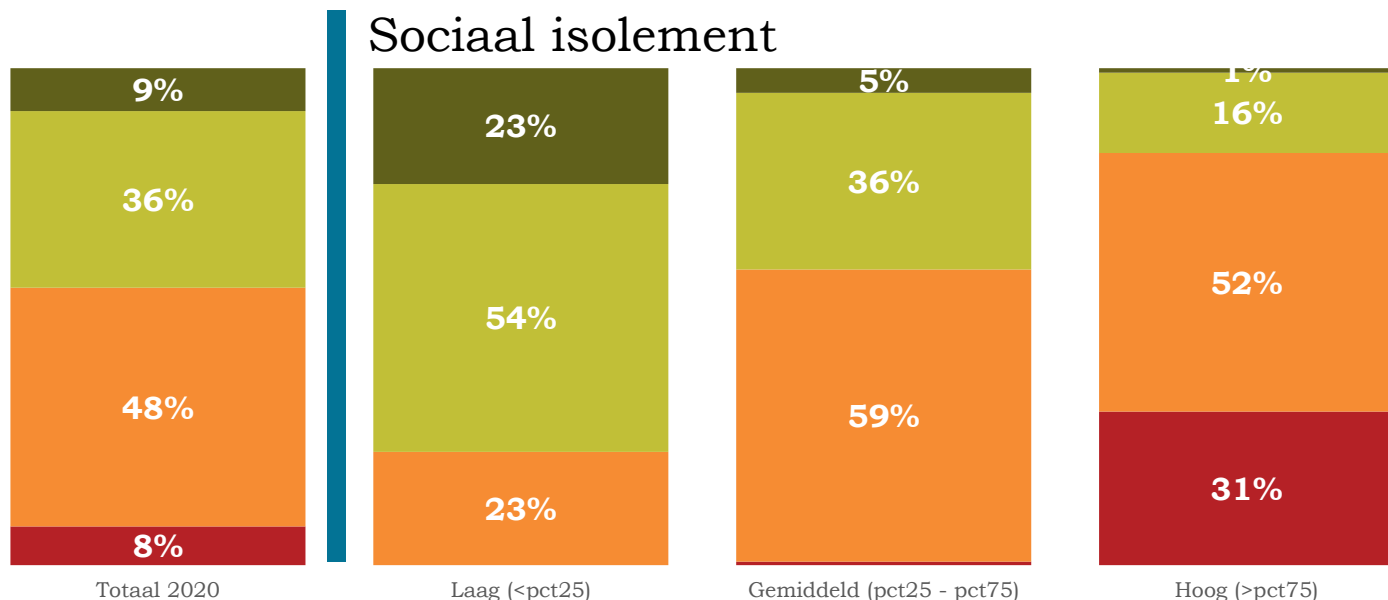

Vrouwen en onder de 70 jaar hebben meer angst om zorgbehoevend te worden.

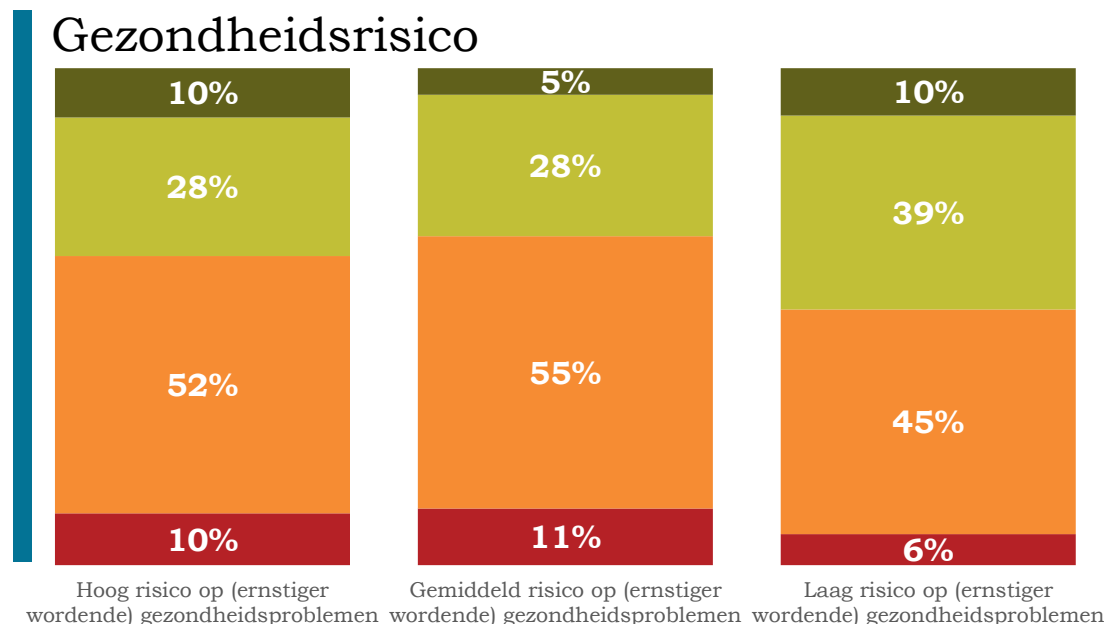
Vooral met betrekking tot geslacht moet men hier rekening houden met het element van traditionele verwachtingspatronen. In vergelijking met 2017 zijn 65-plussers iets angstiger geworden.

Indien u zelf met zware gezondheidsproblemen zou geconfronteerd worden, op hoeveel vrienden of familieleden zou u dan kunnen rekenen voor hulp?

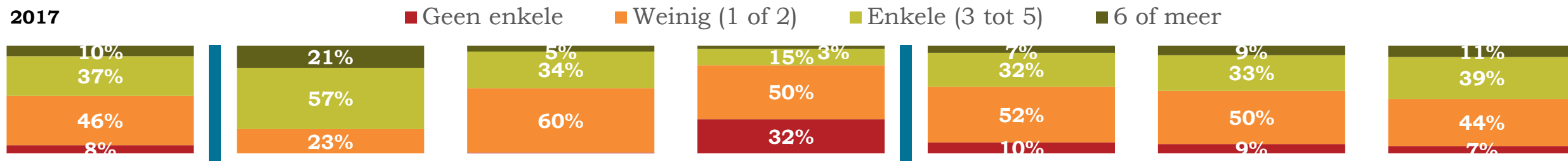
Sociaal isolement

Gezondheidsrisico

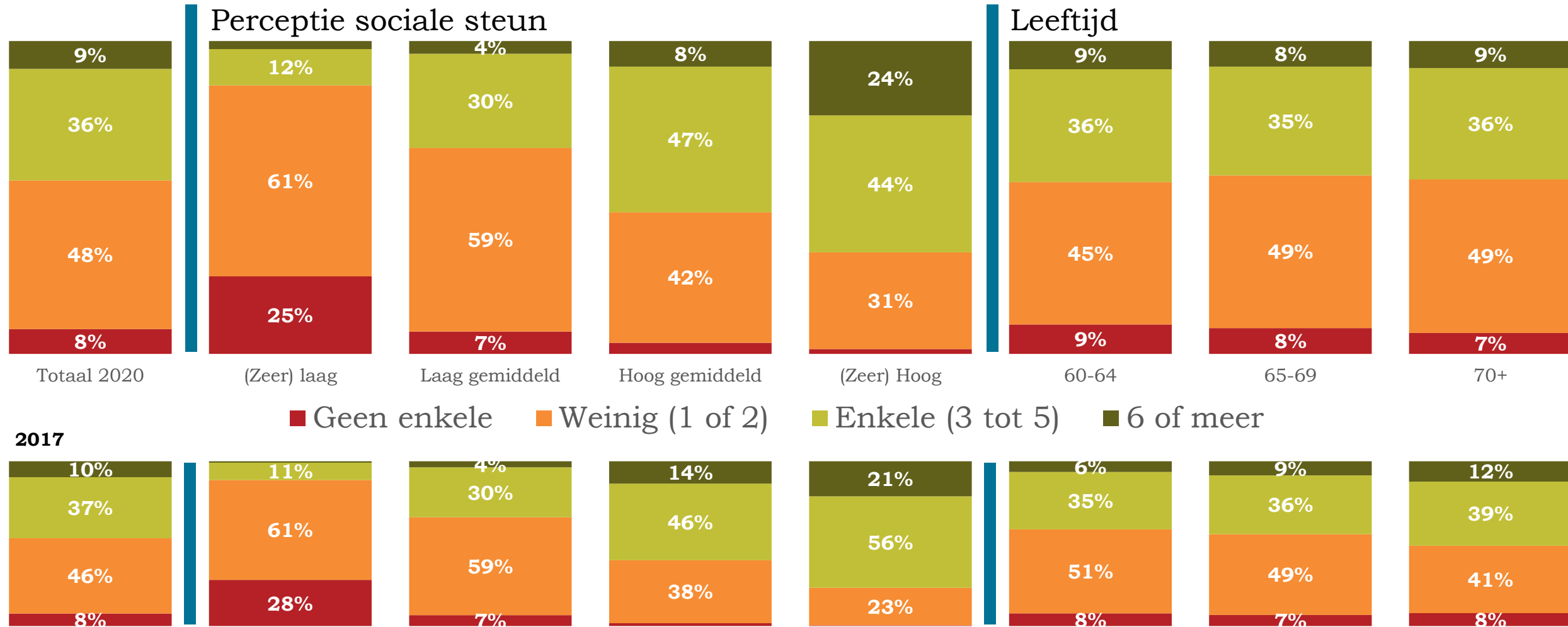
2017

Sociaal isolement hangt uitgesproken samen met de mate waarin men op steun uit de omgeving kan rekenen. We merken geen verschil met de meting in 2017.

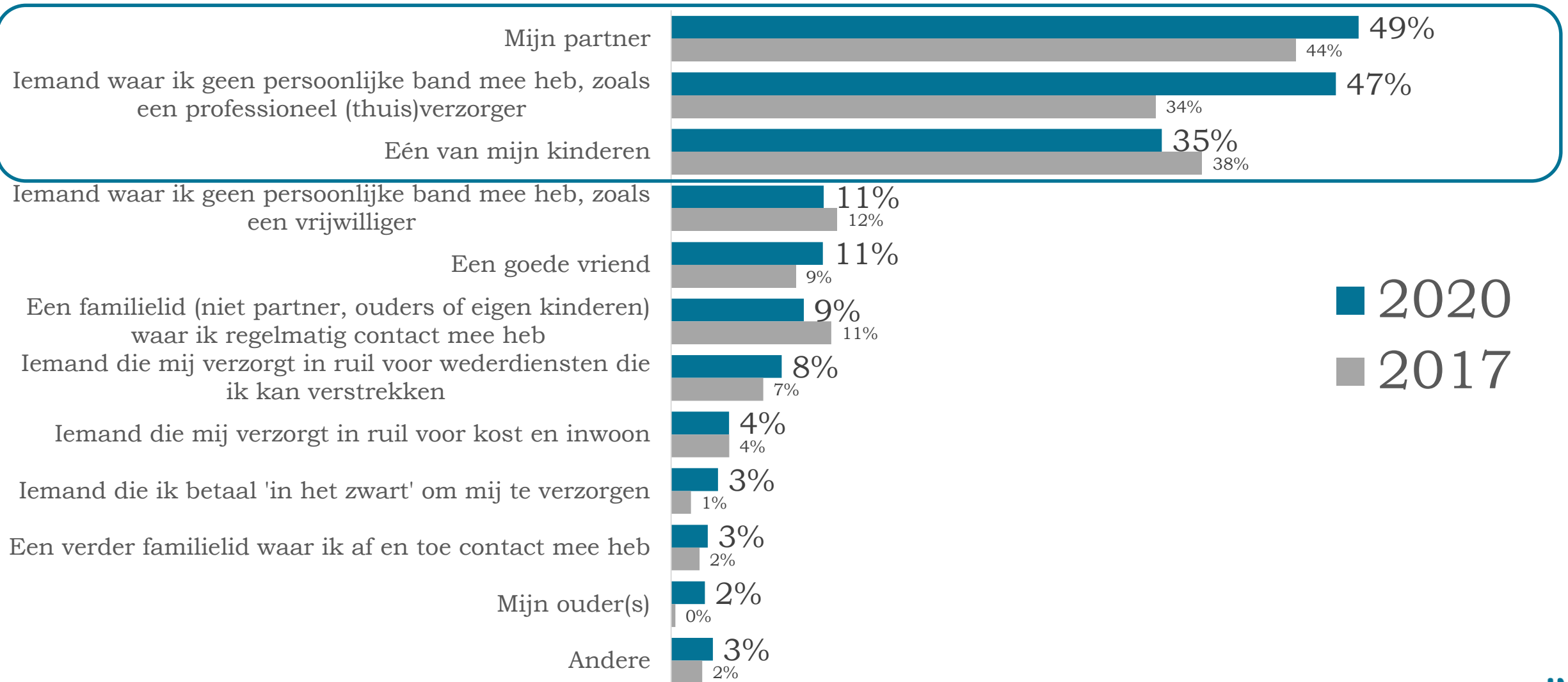
77% van wie slechts in laag sociaal isolement leeft, kan op minstens 3 personen een beroep doen voor hulp indien ze zouden geconfronteerd worden met zware gezondheidsproblemen, 23% hiervan heeft zelfs 6 of meer personen ter ondersteuning. Een heel ander beeld bij wie sterk sociaal geïsoleerd is: hier geeft 83% aan beroep te kunnen doen op hooguit 2 personen, waarvan zelfs 31% op niemand een beroep kan doen.

Indien u zelf met zware gezondheidsproblemen zou geconfronteerd worden, op hoeveel vrienden of familieleden zou u dan kunnen rekenen voor hulp?

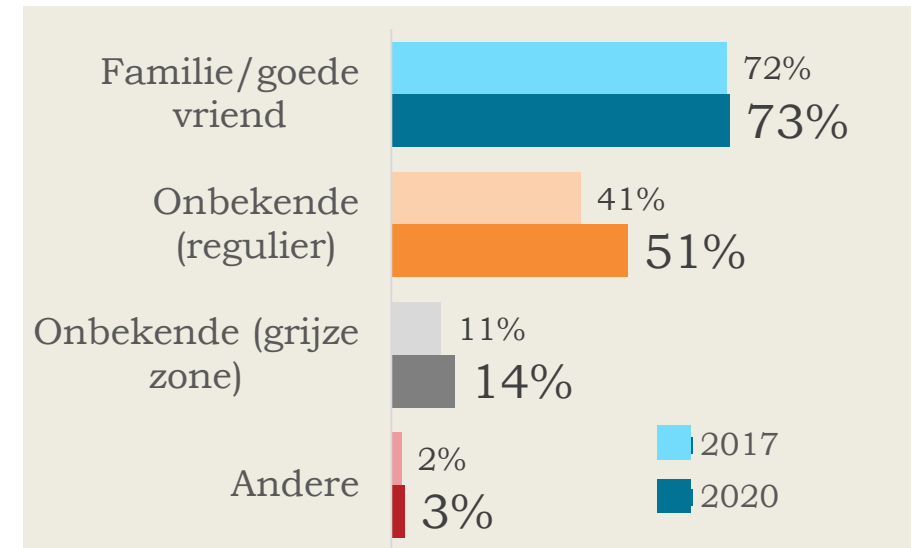
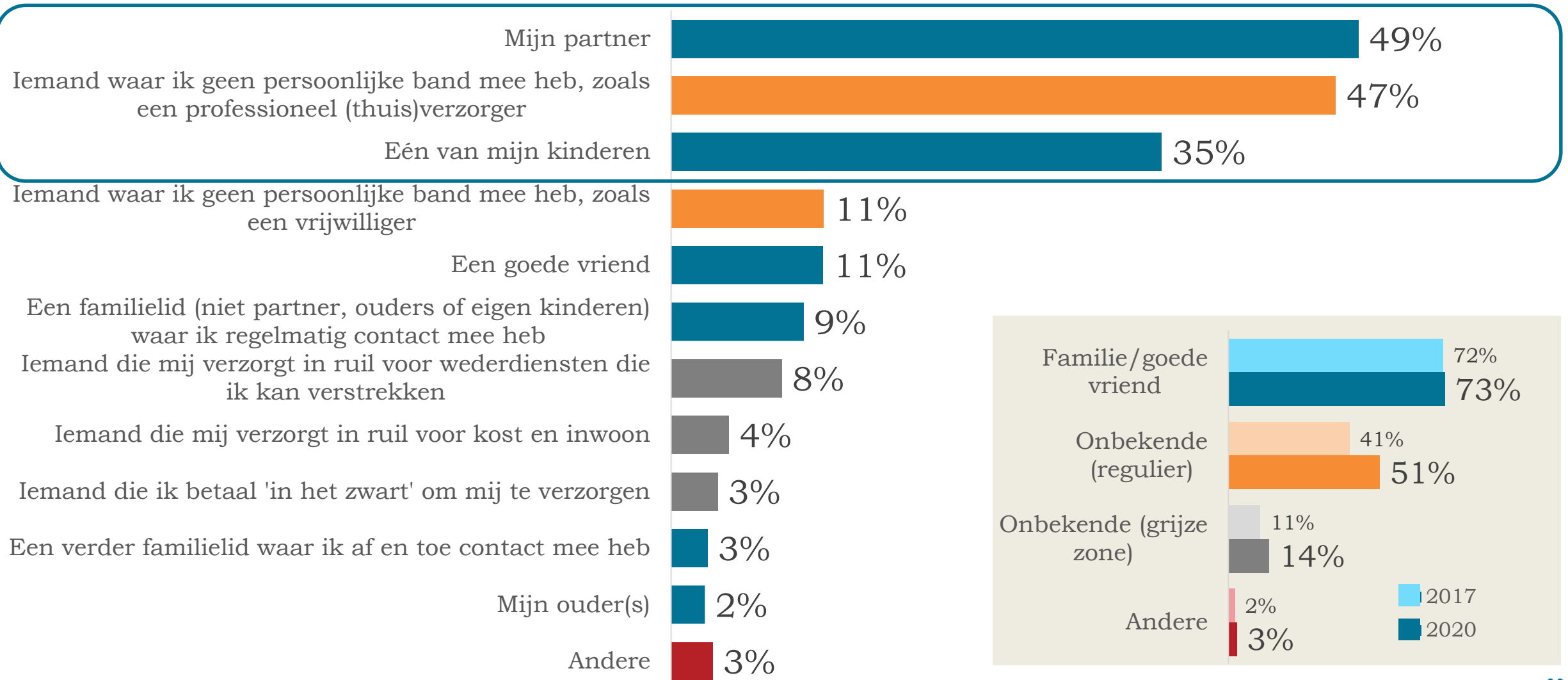
Wie meer sociale steun ervaart, heeft er vanzelfsprekend ook meer vertrouwen in hulp te vinden bij vrienden en/of familie

Stel dat u zelf hulpbehoevend wordt. Door wie van onderstaande personen zou u dan het liefst worden verzorgd?

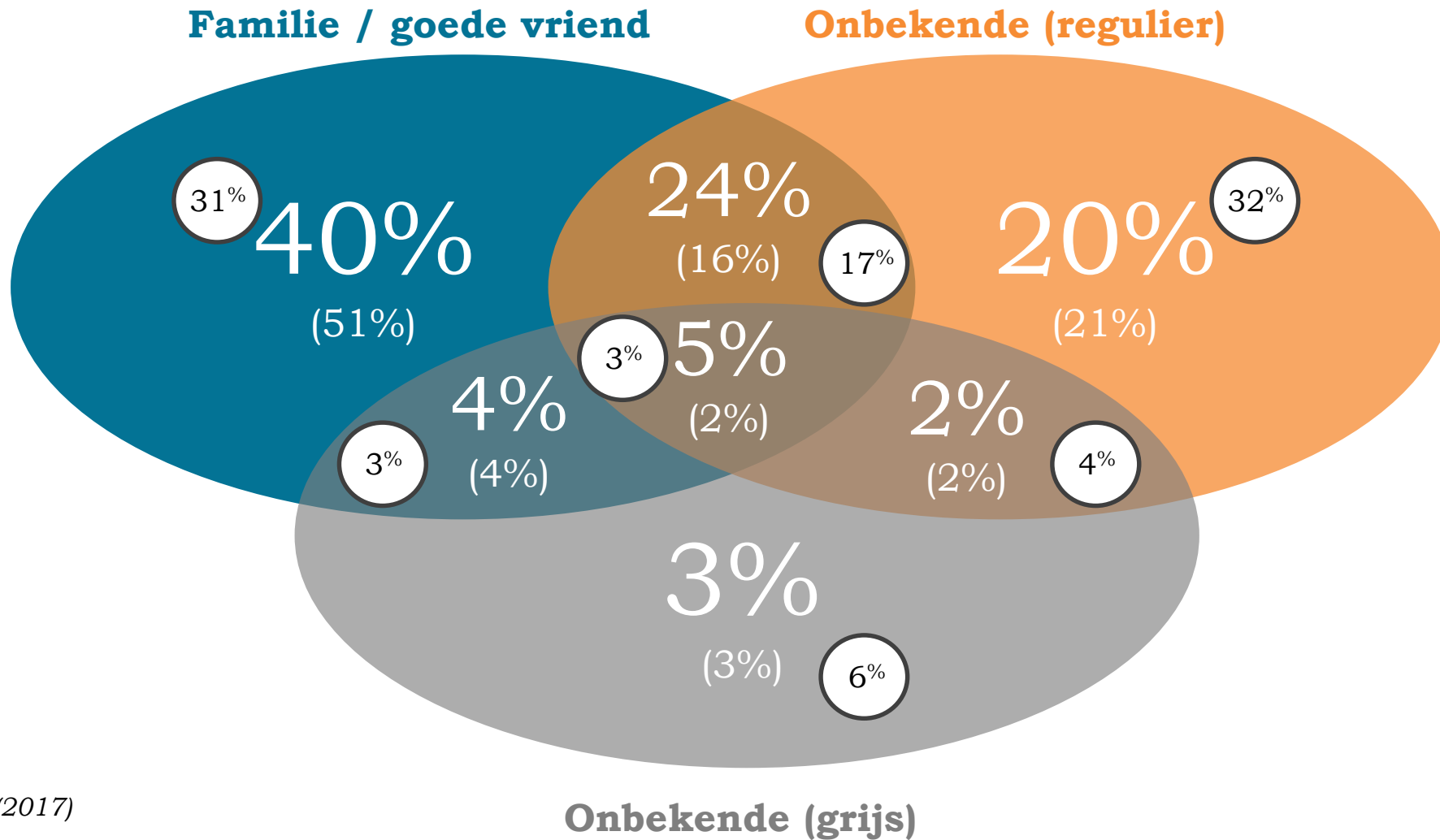

■ 2020
■ 2017

Stel dat u zelf hulpbehoevend wordt. Door wie van onderstaande personen zou u dan het liefst worden verzorgd?

Stel dat u zelf hulpbehoevend wordt. Door wie van onderstaande personen zou u dan het liefst worden verzorgd?

2020 / (2017)

Score personen met een hoog sociaal isolement

WAARDIG OUDER WORDEN

WONEN

HUIDIGE WONING HUURDER/EIGENAAR

Ik ben (mede-)eigenaar van
mijn woning

75%

Ik ben (mede-)huurder van
mijn woning

19%

Ik woon hier gratis

3%

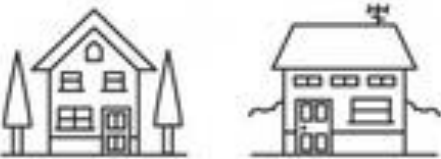

Andere

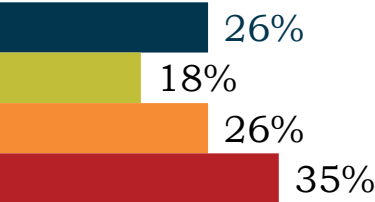
3%

Eengezinswoning (open bebouwing, halfopen bebouwing of rijwoning)

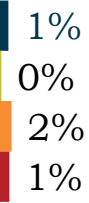
Appartement, studio, loft of kamer in een gebouw

Serviceflat of assistentiewoning

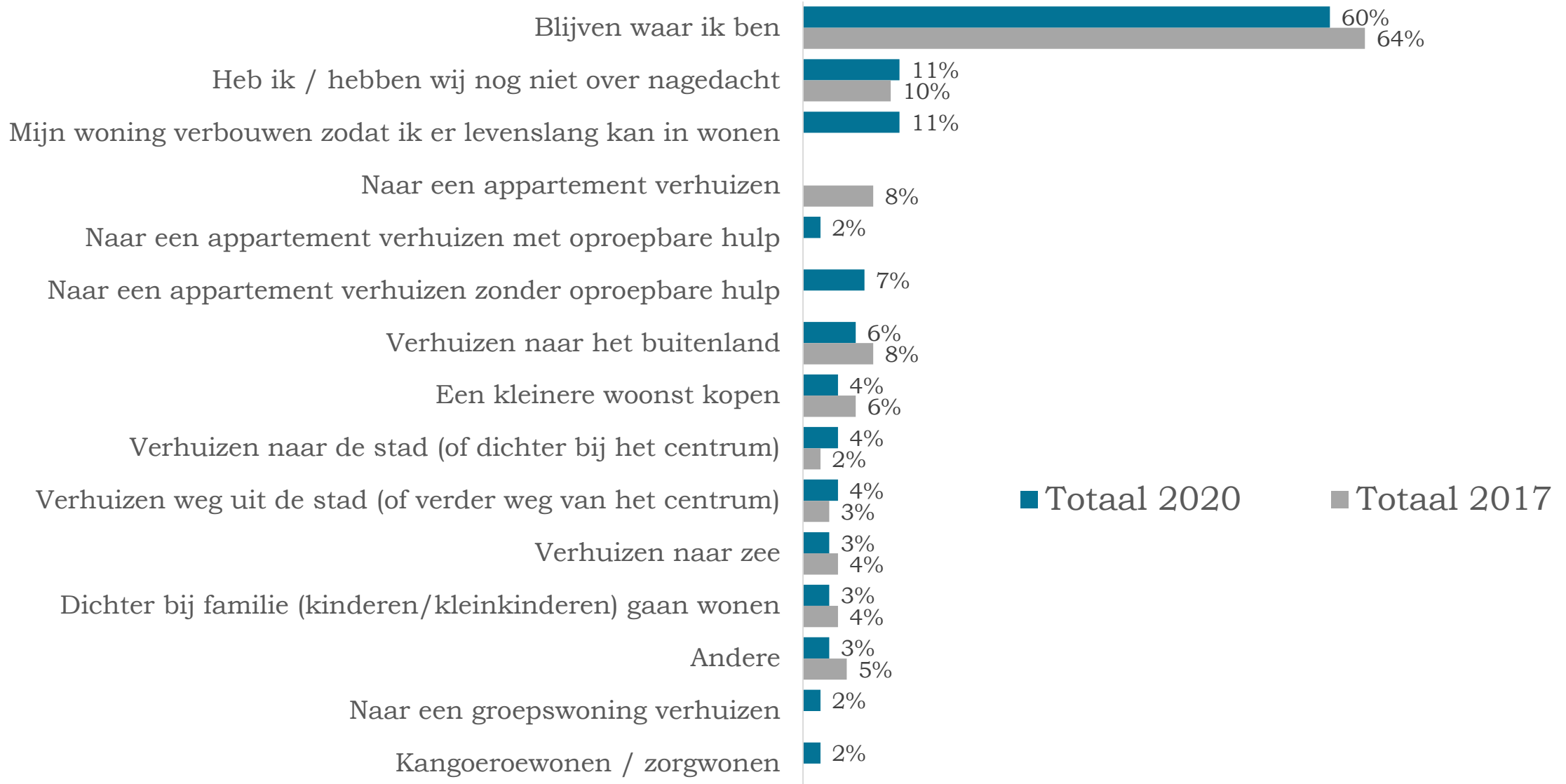
Ander type woning

- Totaal
- Sociaal isolement laag
- Sociaal isolement gemiddeld
- Sociaal isolement hoog

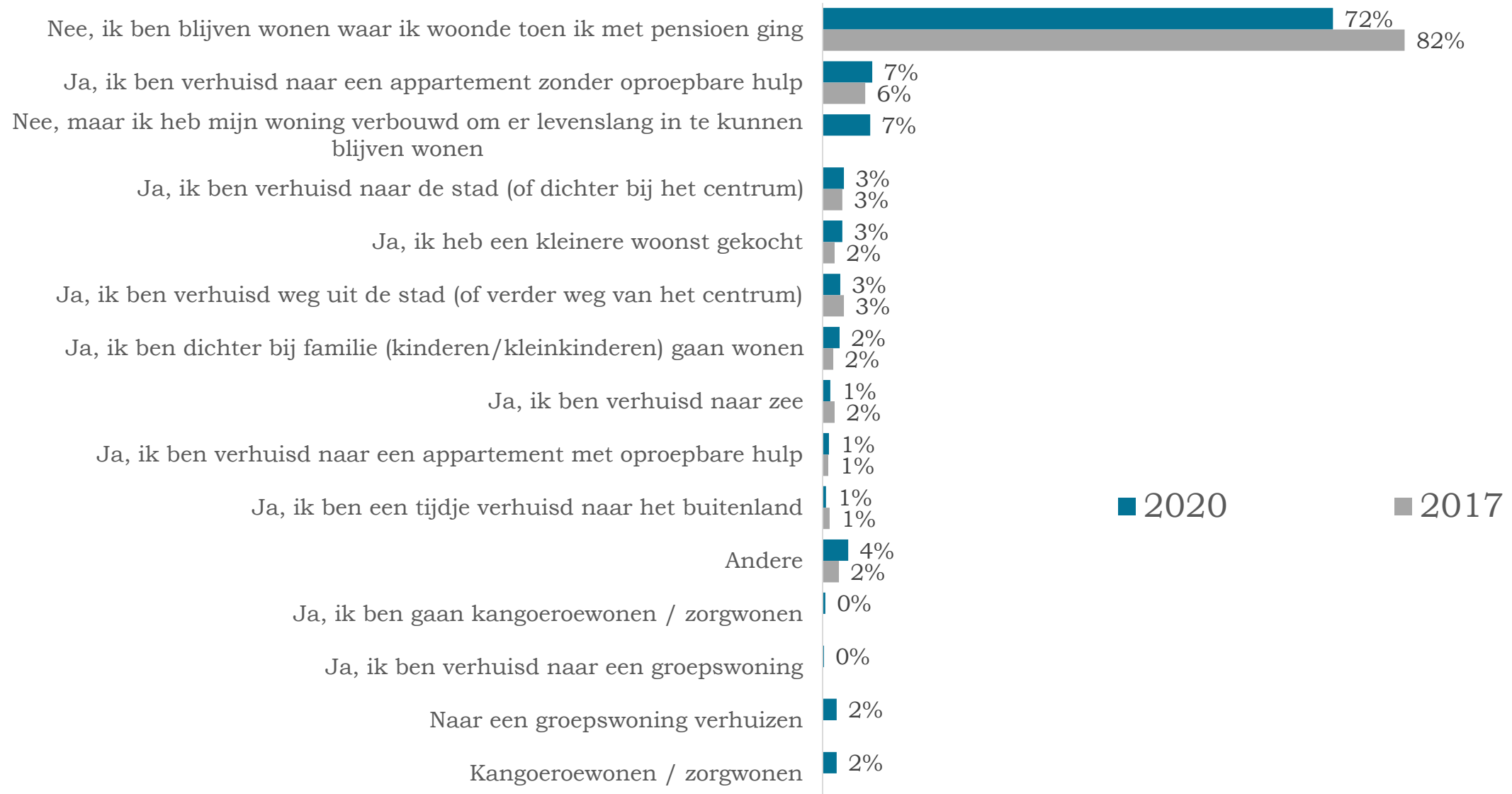
WONEN NA PENSIONERING

Welke woonscenario's overweegt u na pensionering?

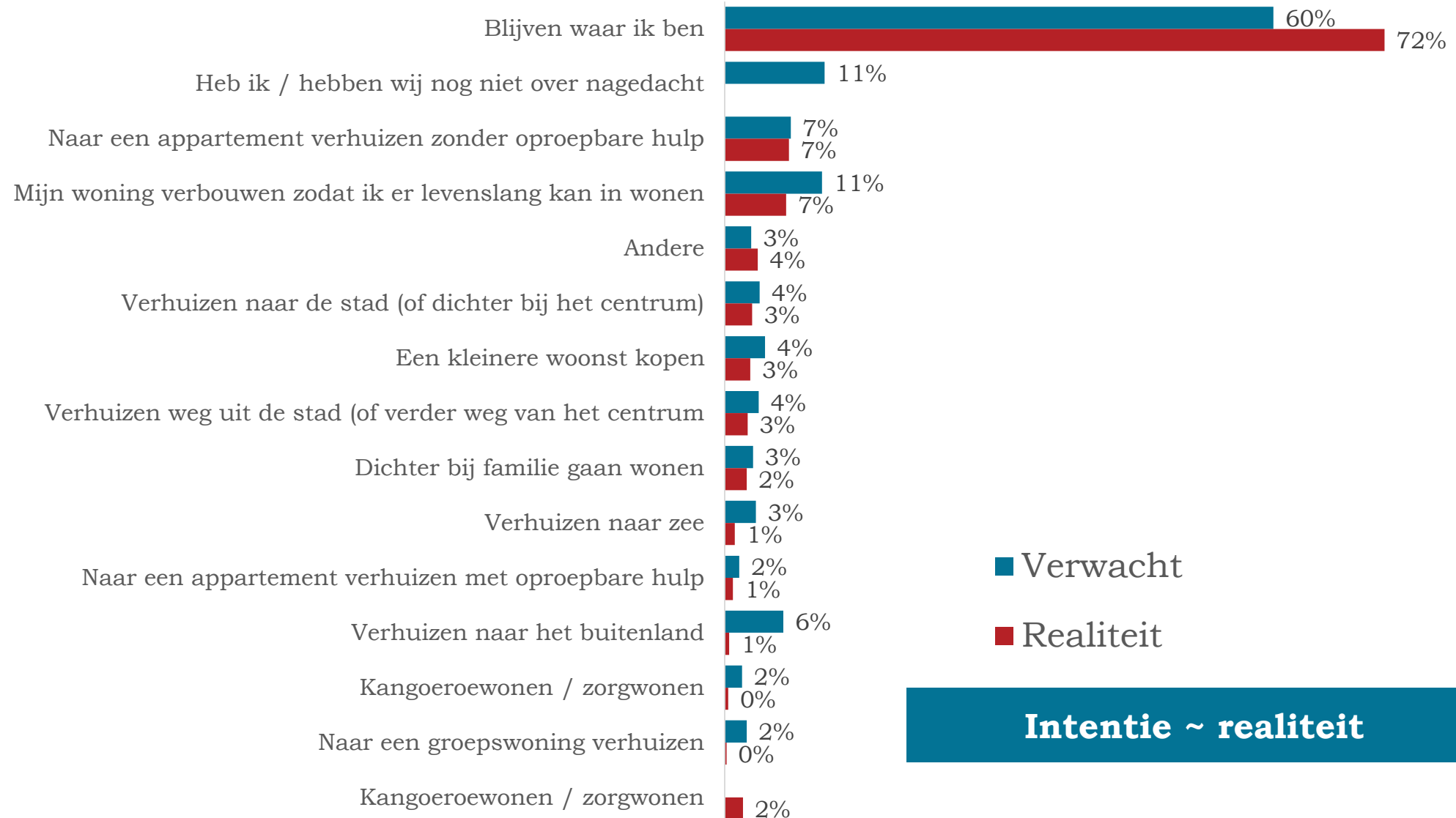
WONEN NA PENSIONERING

Bent u na uw pensionering van woning of woonplaats veranderd?

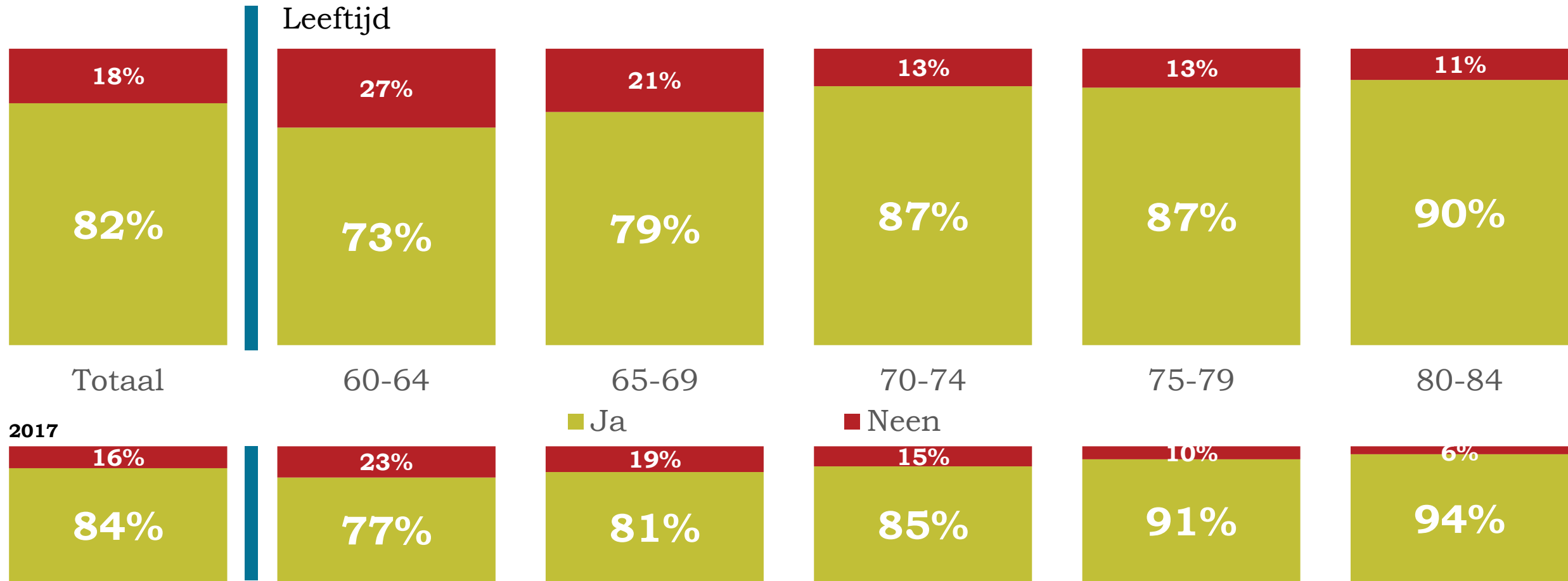
WONEN NA PENSIONERING

Welke woonscenario's overweegt u na pensionering? (Verwacht)
 Bent u na uw pensionering van woning of woonplaats veranderd? (Realiteit)

Intentie ~ realiteit

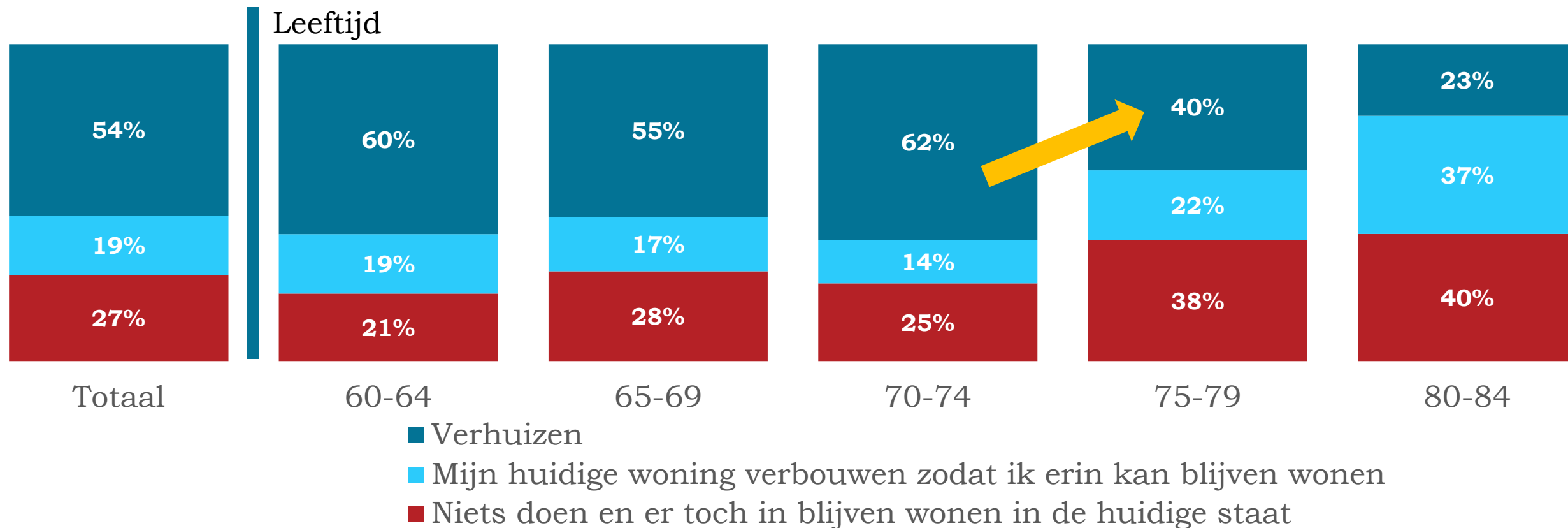
Vindt u dat uw huidige woning geschikt is om er op een comfortabele manier uw latere levensjaren in door te brengen?

Naarmate men ouder is, acht men de eigen woning meer geschikt om de oude dag in door te brengen.

Hier spelen allicht drie zaken. 21% verhuisde na pensionering, waarbij mogelijk rekening werd gehouden met de oude dag. Daarnaast is ‘the proof of the pudding in the eating’: naarmate men langer in de woning woont en die geschikt blijft, is er ook almaar minder reden om te verhuizen. Ten derde zal ook blijken dat naarmate men ouder is, men het ook erger zou vinden alsnog te moeten verhuizen om gezondheidsredenen. Allicht knijpt men dan ook vlugger een oogje toe voor bepaalde (overkomelijke) ongemakken van de eigen woning.

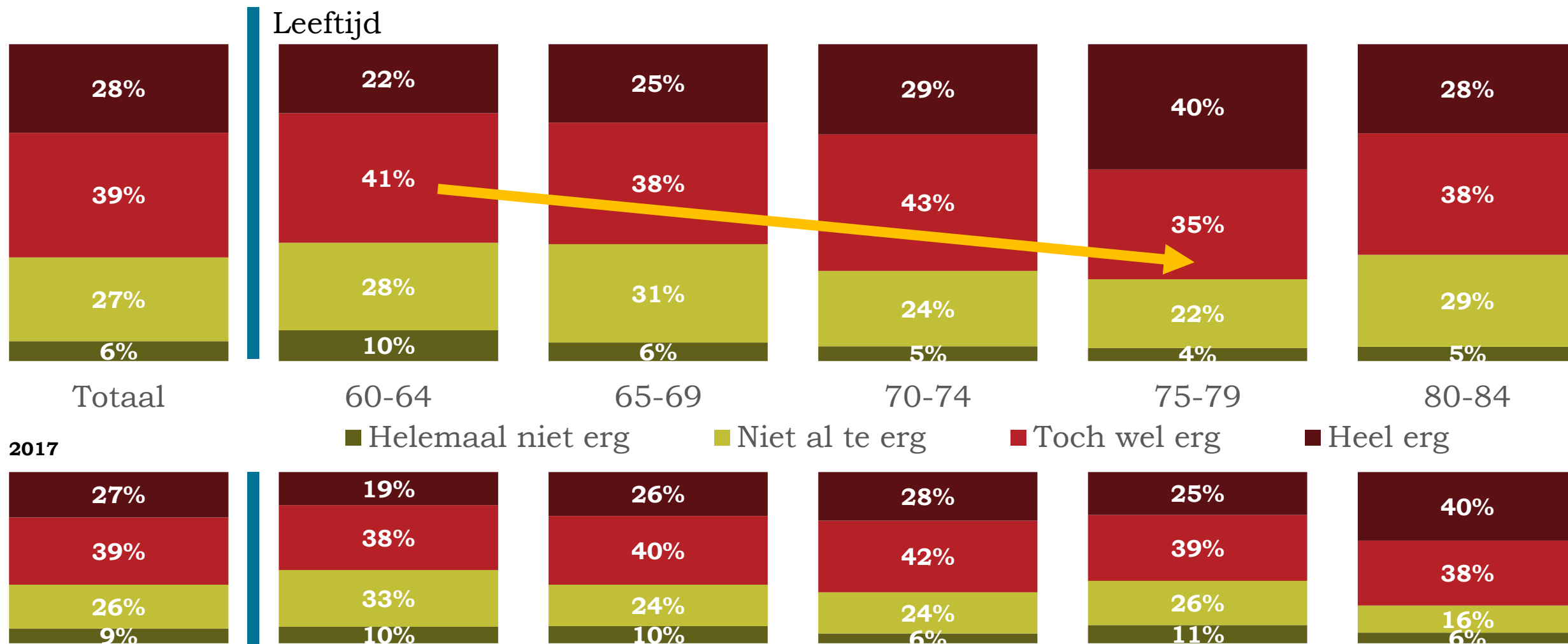
U vindt dat uw huidige woning niet geschikt is om er op een comfortabele manier uw latere levensjaren in door te brengen. Wat denkt u te gaan doen wanneer u er niet meer comfortabel in kan wonen? (N=375)

Een oude boom verplant men niet

Wie 75 of ouder is, is minder geneigd nog te verhuizen, zelfs al is de huidige woning niet geschikt om er comfortabel te blijven wonen. Bij de jongere leeftijdsgroepen is de bereidheid om op termijn te verhuizen –vooral nog– groter; wellicht speelt hier ook dat dit voor veel van de jongere respondenten iets is dat nog in de toekomst ligt en dus minder concreet is. Voor 80+ is verhuizen echt de laatste optie, men wil ofwel niets doen ofwel verbouwen/aanpassen.

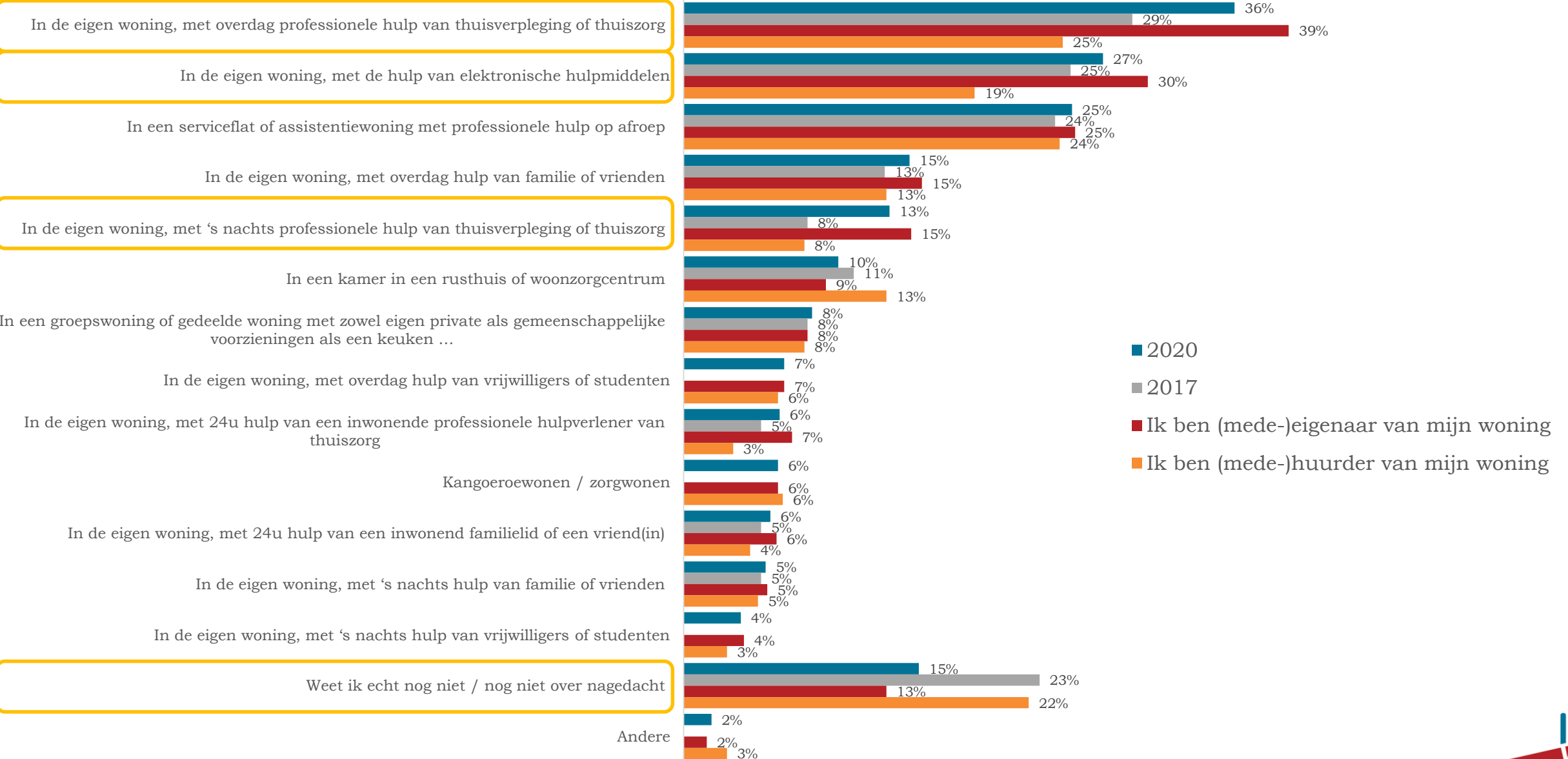
Veronderstel dat u op een bepaald ogenblik omwille van gezondheidsredenen best zou verhuizen. Hoe erg zou u het vinden om te moeten verhuizen?

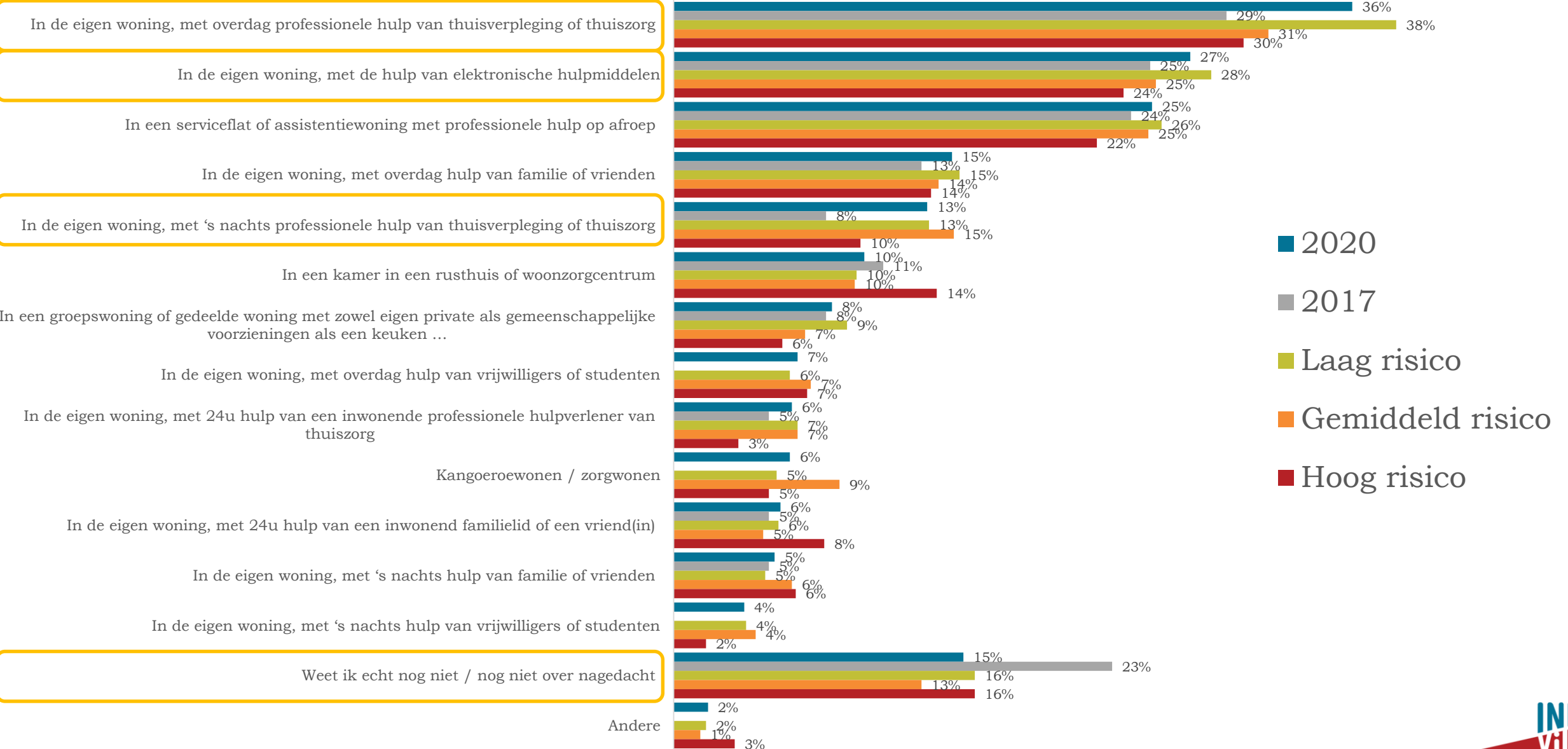
Een oude boom verplant men niet

Naarmate men ouder wordt, vindt men het erger te moeten verhuizen omwille van gezondheidsredenen. In vergelijking met 2017 is het frappant dat 80-plussers meer bereid zijn geworden om te verhuizen.

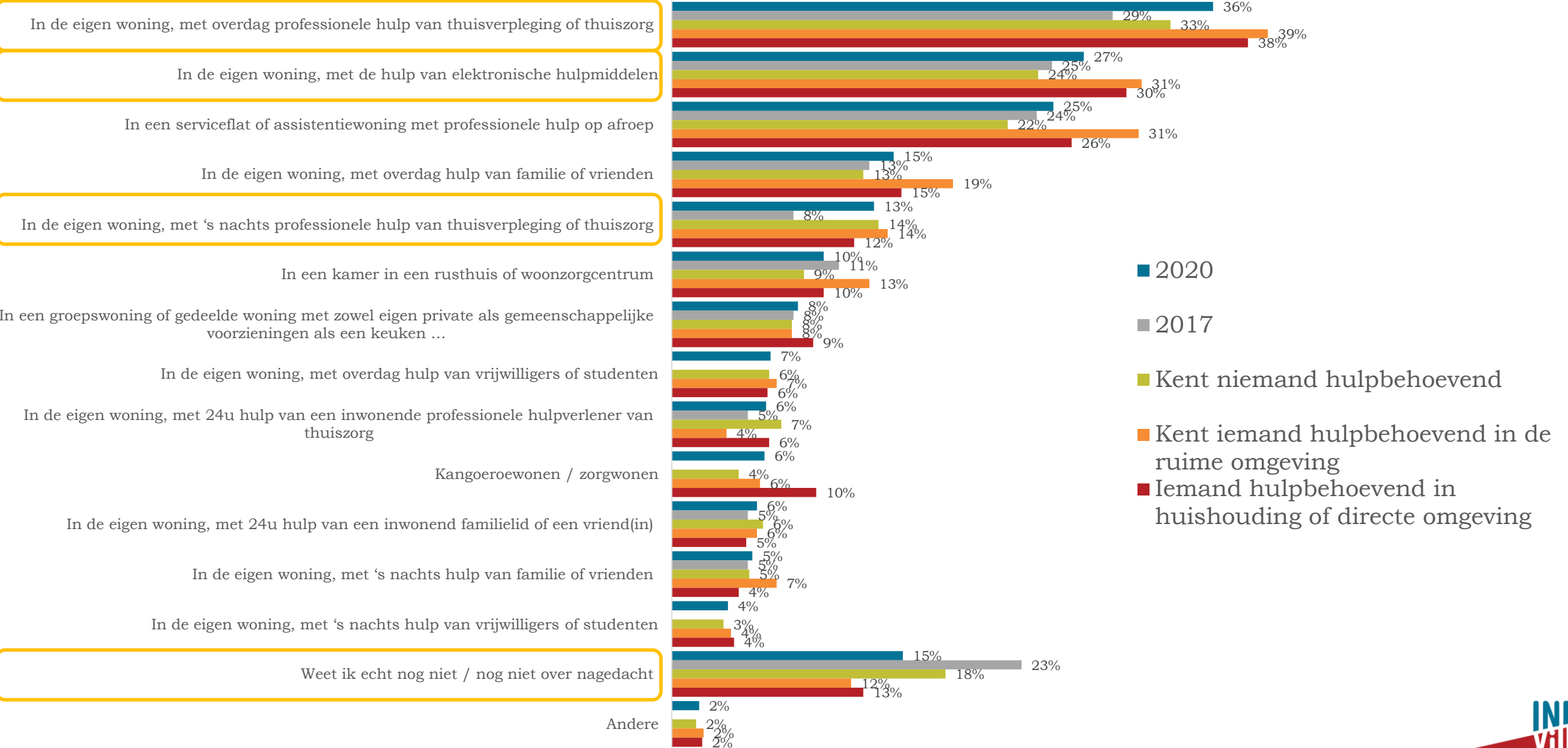
Welke (combinatie) van onderstaande woonvormen zou u verkiezen indien u niet langer zelfstandig kan wonen?

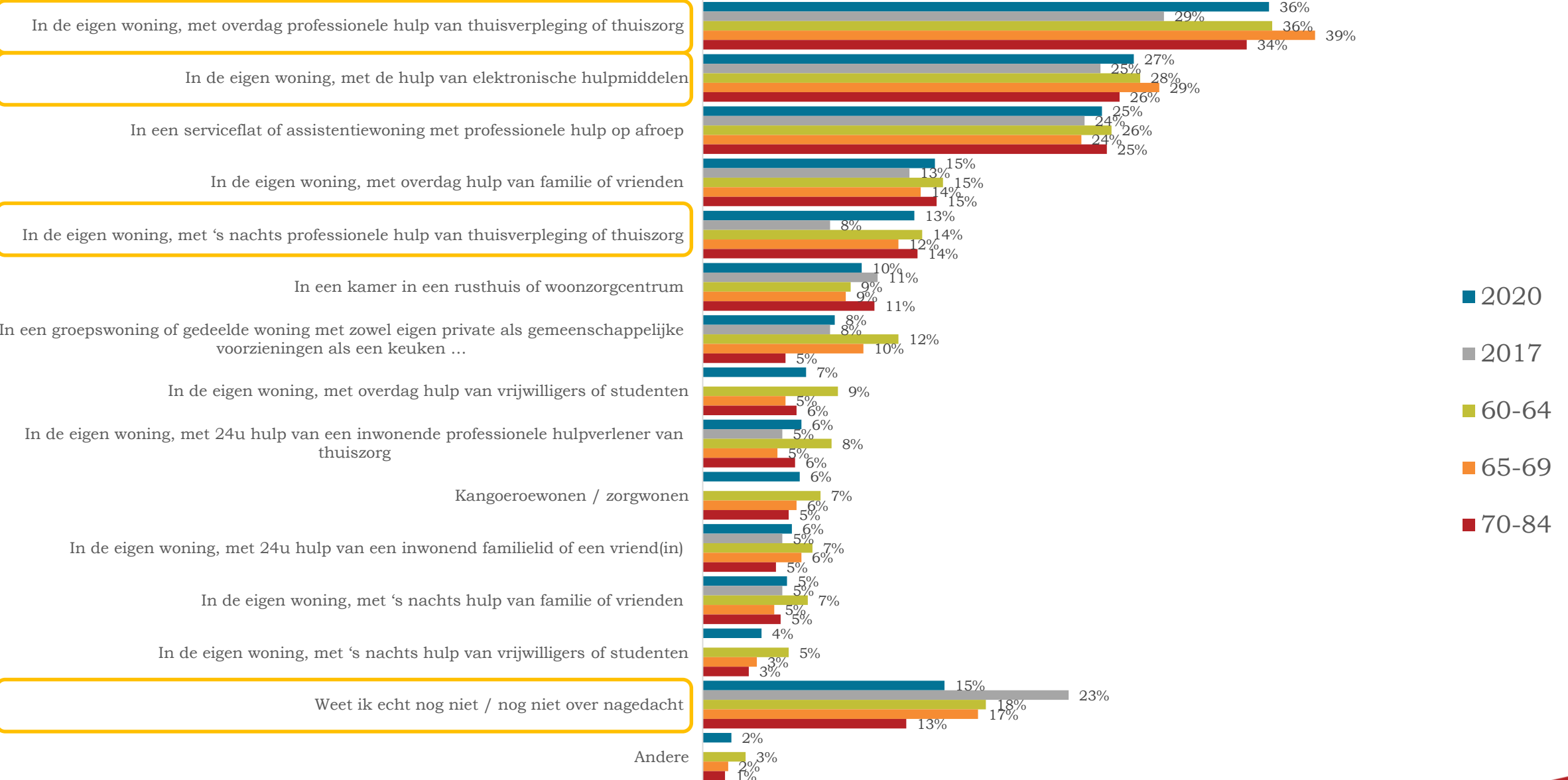
Welke (combinatie) van onderstaande woonvormen zou u verkiezen indien u niet langer zelfstandig kan wonen?

Welke (combinatie) van onderstaande woonvormen zou u verkiezen indien u niet langer zelfstandig kan wonen?

Welke (combinatie) van onderstaande woonvormen zou u verkiezen indien u niet langer zelfstandig kan wonen?

Welke van onderstaande systemen zou u persoonlijk bereid zijn te gebruiken als u daardoor langer zelfstandig thuis kan blijven wonen?

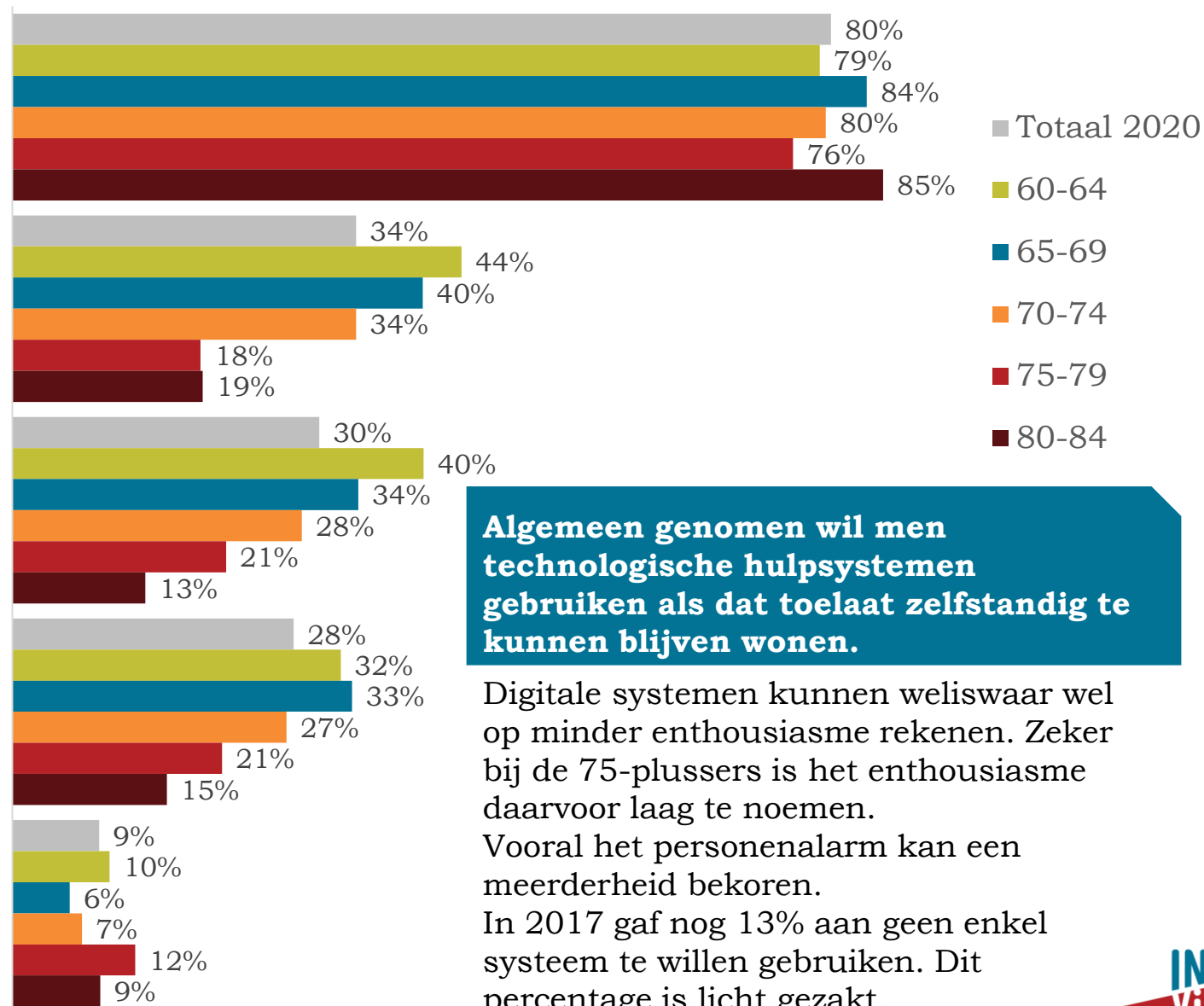
Een personenalarm waarmee je bij nood met één druk op de knop in contact komt met een zorgcentrale

Een toestel dragen dat automatisch zaken als uw bloeddruk, hartslag ... meet en deze gegevens doorstuurt naar wie betrokken is bij uw verzorging

Beeldbellen/videogesprekken met wie betrokken is bij uw verzorging

Sensoren in huis zoals camera's, detectoren, en apparaten die u en iemand anders automatisch waarschuwen wanneer u vergeet het fornuis uit te zetten, ramen of kranen laat openstaan ...

Ik wil geen enkel van bovenstaande systemen gebruiken, ook al betekent dit dat ik niet langer zelfstandig kan blijven wonen

Welke van onderstaande systemen zou u persoonlijk bereid zijn te gebruiken als u daardoor langer zelfstandig thuis kan blijven wonen?

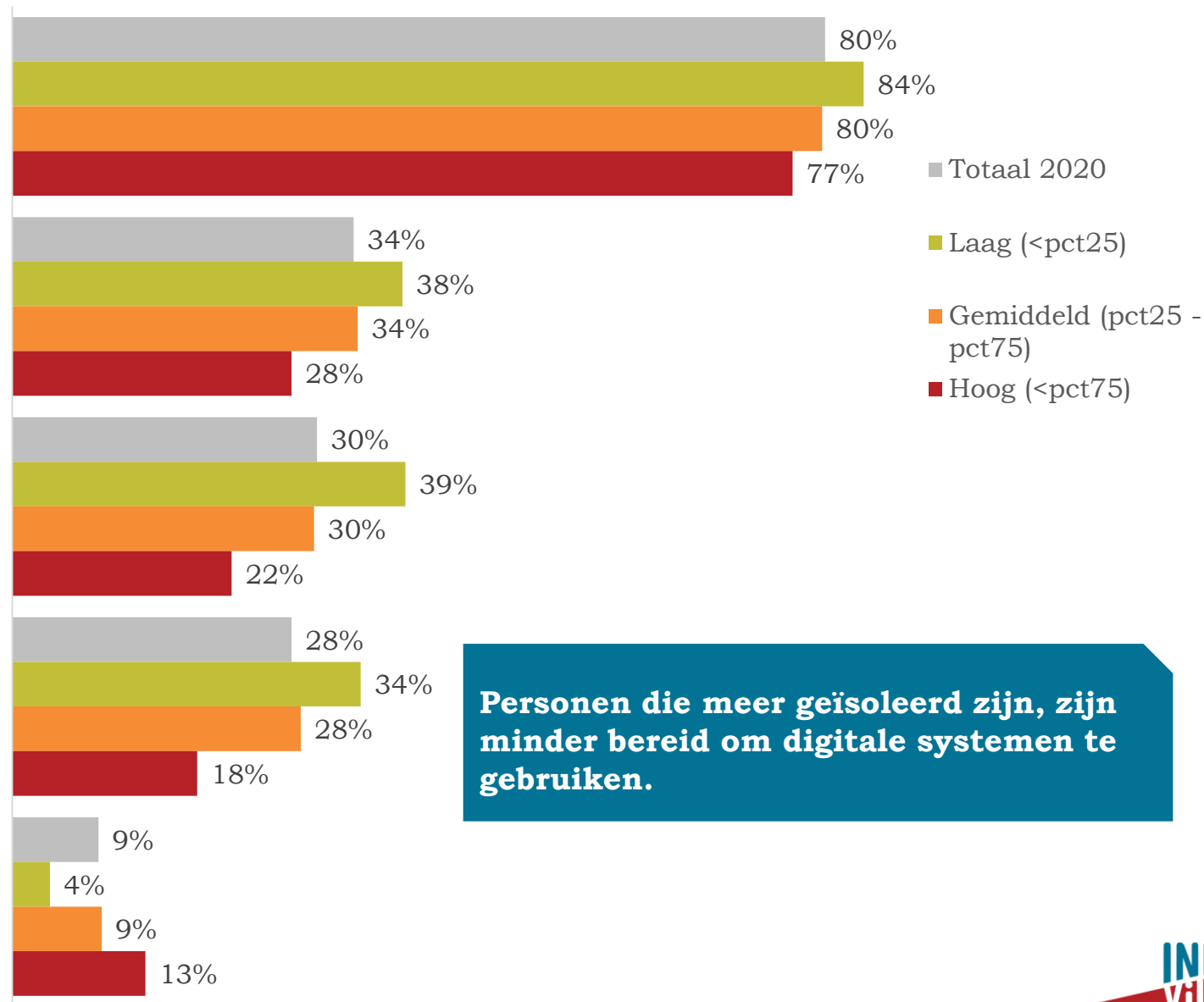
Een personenalarm waarmee je bij nood met één druk op de knop in contact komt met een zorgcentrale

Een toestel dragen dat automatisch zaken als uw bloeddruk, hartslag ... meet en deze gegevens doorstuurt naar wie betrokken is bij uw verzorging

Beeldbellen/videogesprekken met wie betrokken is bij uw verzorging

Sensoren in huis zoals camera's, detectoren, en apparaten die u en iemand anders automatisch waarschuwen wanneer u vergeet het fornuis uit te zetten, ramen of kranen laat openstaan ...

Ik wil geen enkel van bovenstaande systemen gebruiken, ook al betekent dit dat ik niet langer zelfstandig kan blijven wonen

Personen die meer geïsoleerd zijn, zijn minder bereid om digitale systemen te gebruiken.

Welke van onderstaande systemen zou u persoonlijk bereid zijn te gebruiken als u daardoor langer zelfstandig thuis kan blijven wonen?

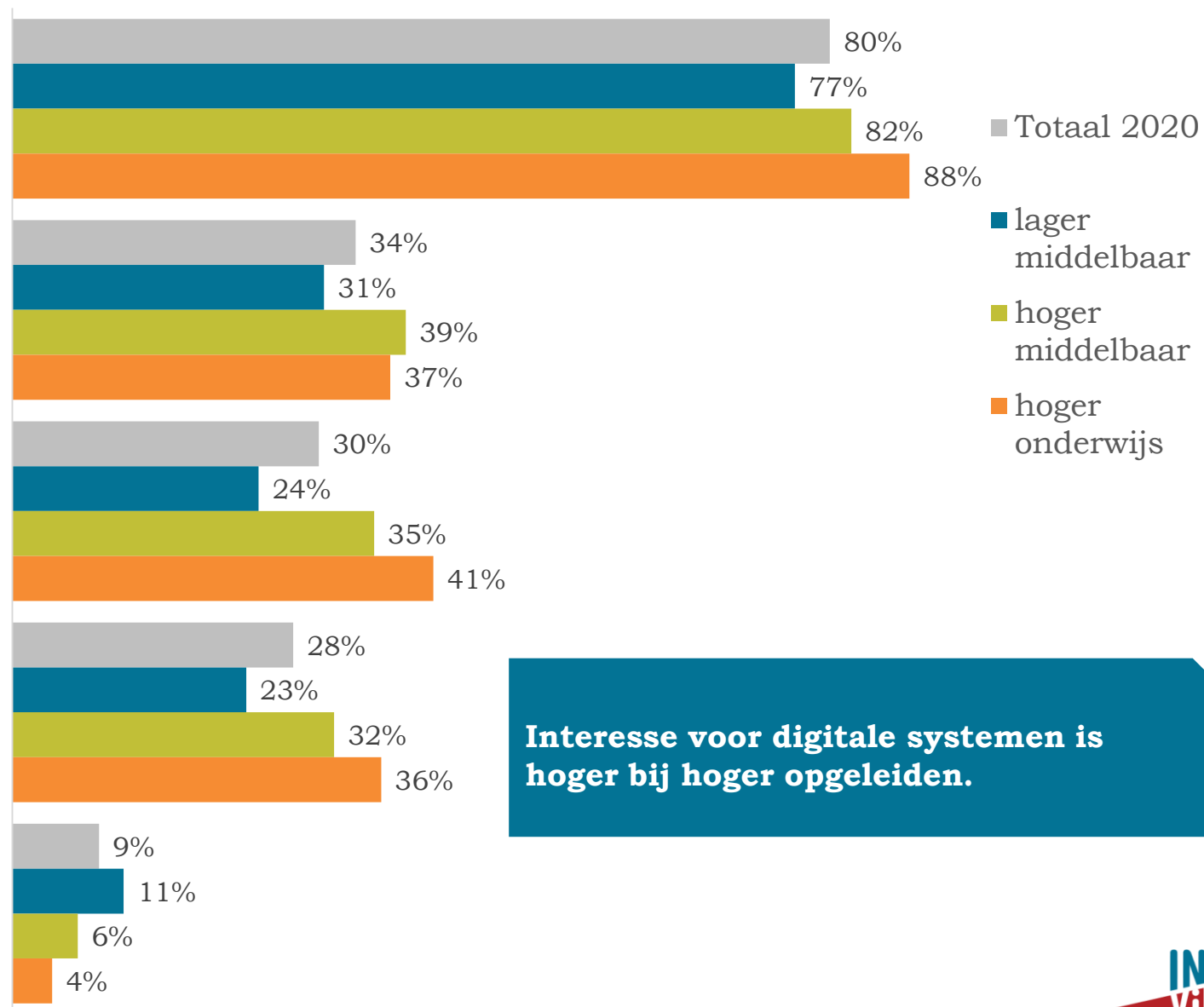
Een personenalarm waarmee je bij nood met één druk op de knop in contact komt met een zorgcentrale

Een toestel dragen dat automatisch zaken als uw bloeddruk, hartslag ... meet en deze gegevens doorstuurt naar wie betrokken is bij uw verzorging

Beeldbellen/videogesprekken met wie betrokken is bij uw verzorging

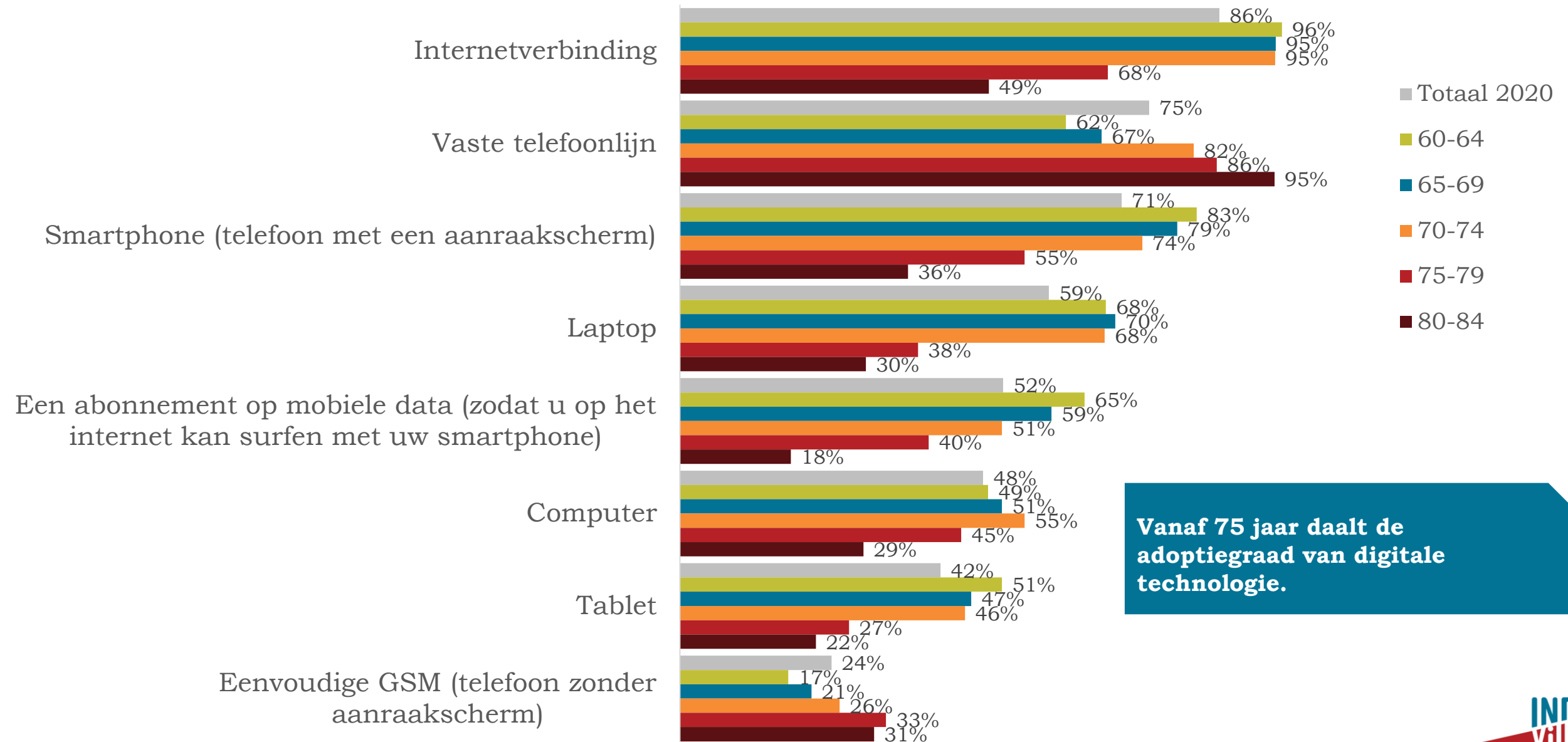
Sensoren in huis zoals camera's, detectoren, en apparaten die u en iemand anders automatisch waarschuwen wanneer u vergeet het fornuis uit te zetten, ramen of kranen laat openstaan ...

Ik wil geen enkel van bovenstaande systemen gebruiken, ook al betekent dit dat ik niet langer zelfstandig kan blijven wonen

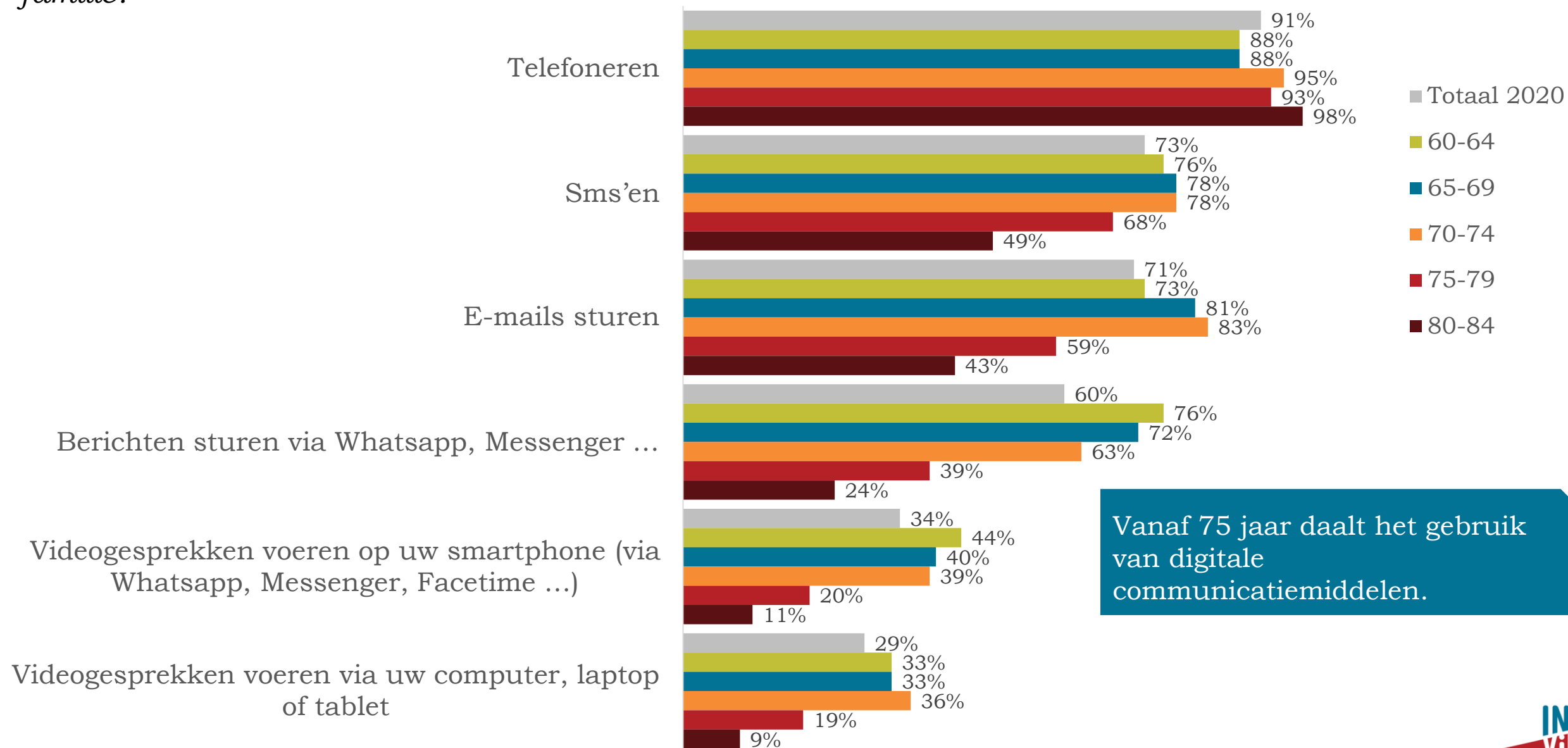

Interesse voor digitale systemen is hoger bij hoger opgeleiden.

Welke van onderstaande apparaten en diensten gebruikt u bij u thuis?

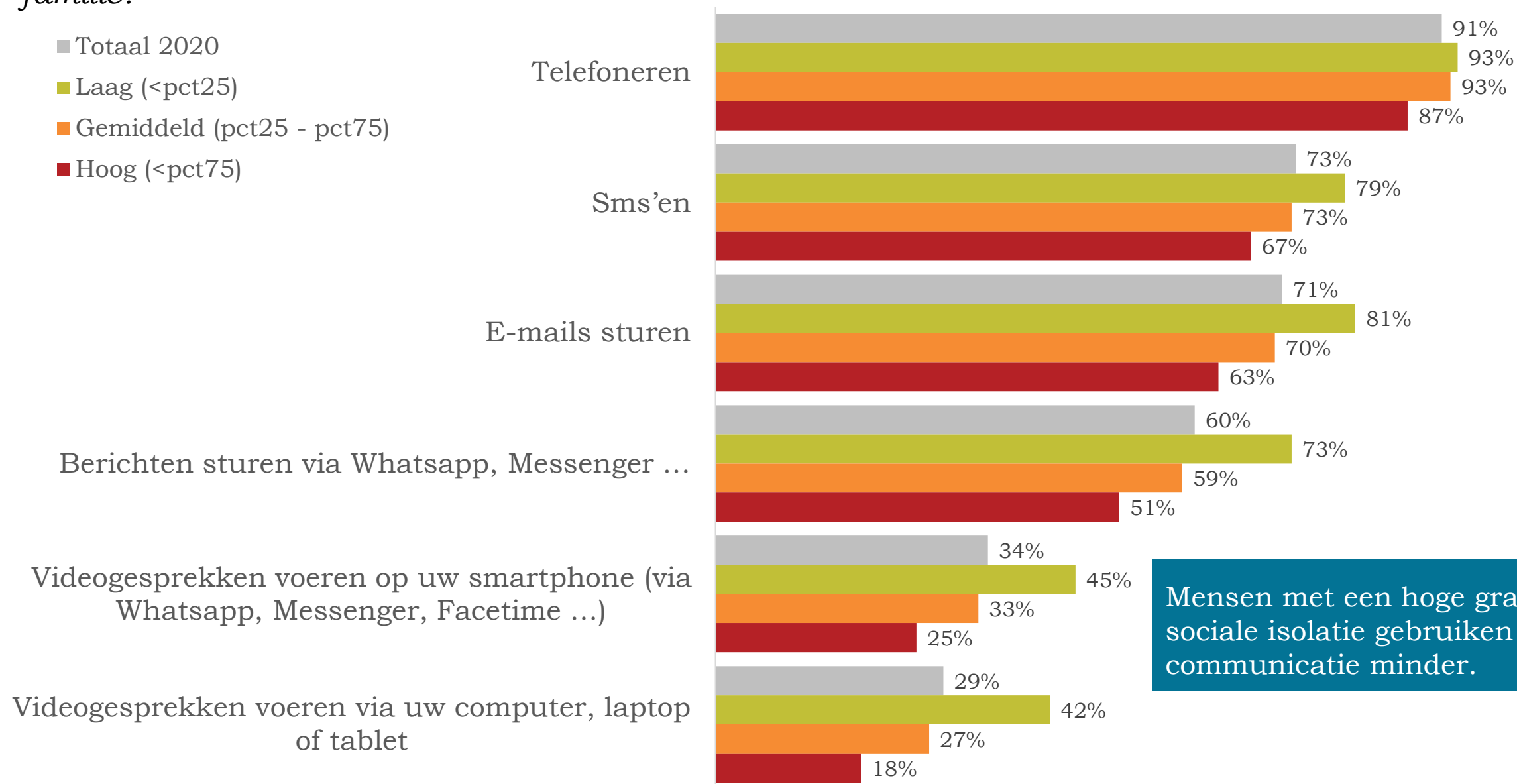

Welke van onderstaande manieren gebruikt u wel eens om in contact te komen met vrienden of familie?

Welke van onderstaande manieren gebruikt u wel eens om in contact te komen met vrienden of familie?

- Totaal 2020
- Laag (<pct25)
- Gemiddeld (pct25 - pct75)
- Hoog (<pct75)

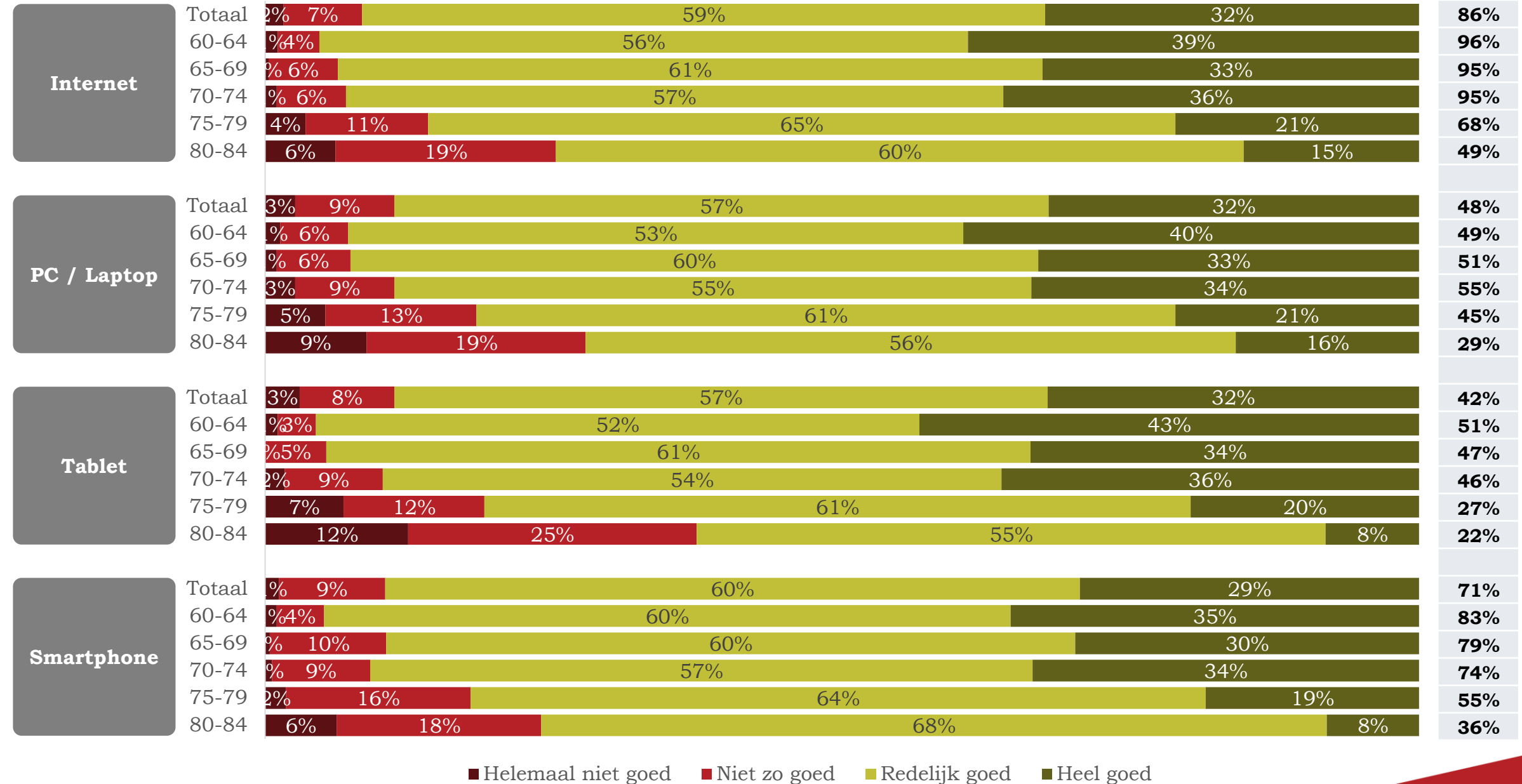

Mensen met een hoge graad van sociale isolatie gebruiken digitale communicatie minder.

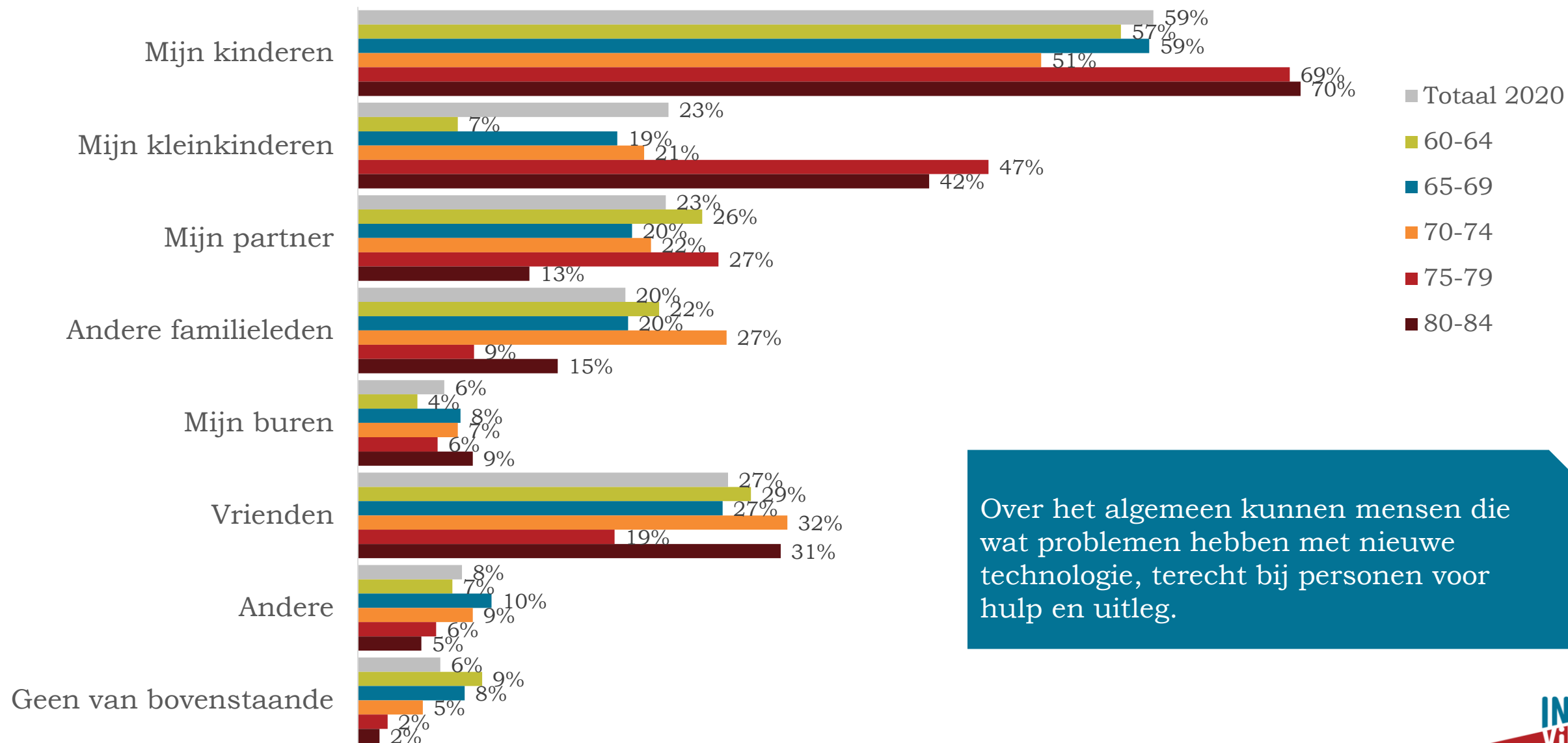
Hoe goed kunt u overweg met onderstaande toestellen of diensten?

De gebruikers van nieuwe technologie, kunnen daar over het algemeen goed mee overweg. De mate waarin daalt wel met toenemende leeftijd.

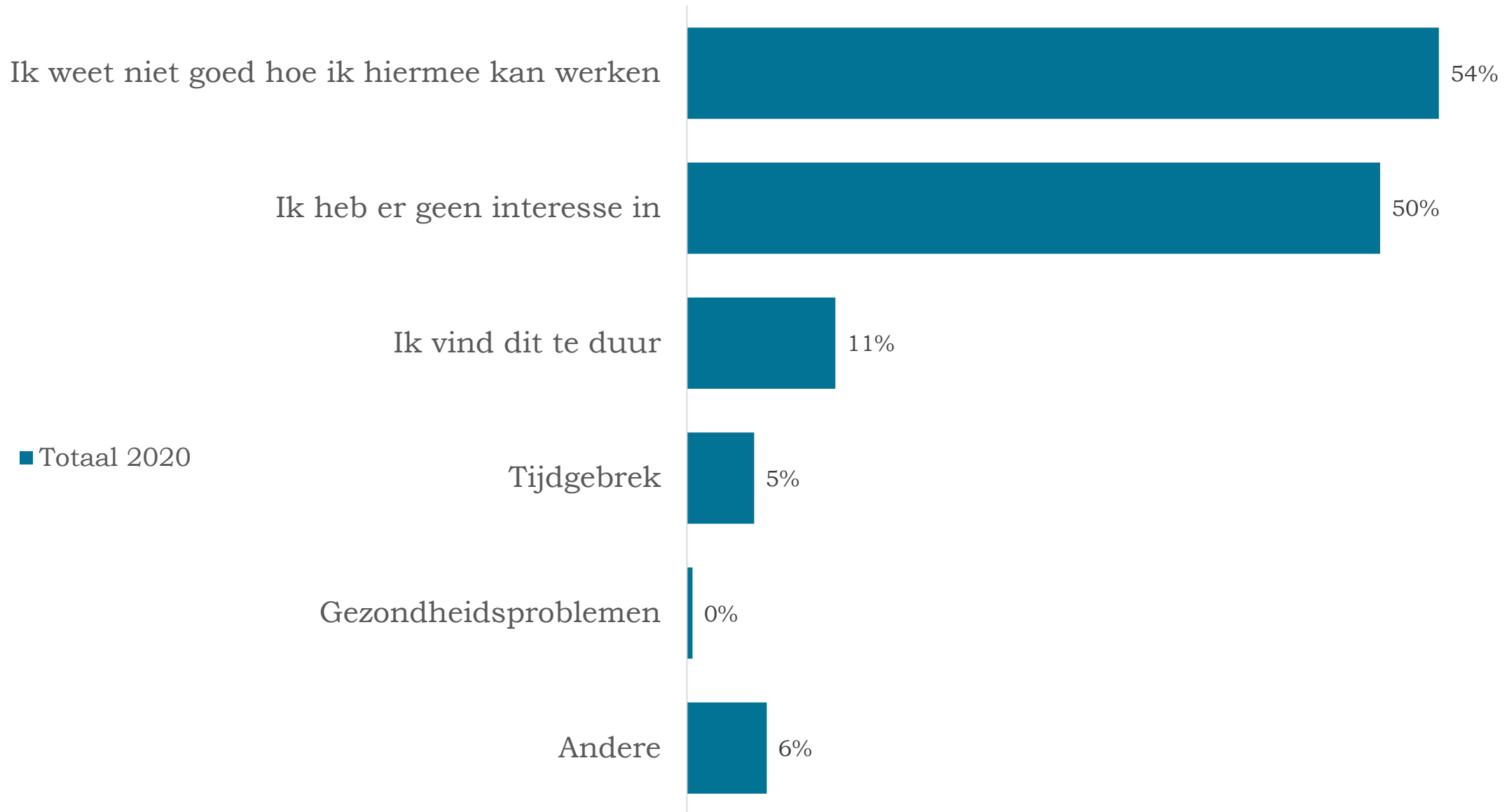
Gebruik

Aan welke van onderstaande personen kunt u hulp of uitleg vragen wanneer iets niet duidelijk is bij het gebruiken van uw computer, smartphone, internet?

"Wat zijn voor u de belangrijkste redenen waarom u geen gebruik maakt van nieuwe technologieën zoals het internet, smartphone, computer of tablet ... ?" (N=181 – CATI-respondenten)

SOCIAAL NETWERK

‘Ik heb mij op een bepaald moment voorgenomen om oud te worden. Je moet dat op tijd doen: als je er te lang mee wacht, tot je oud en seniel bent, dan heb je er niks meer aan.’

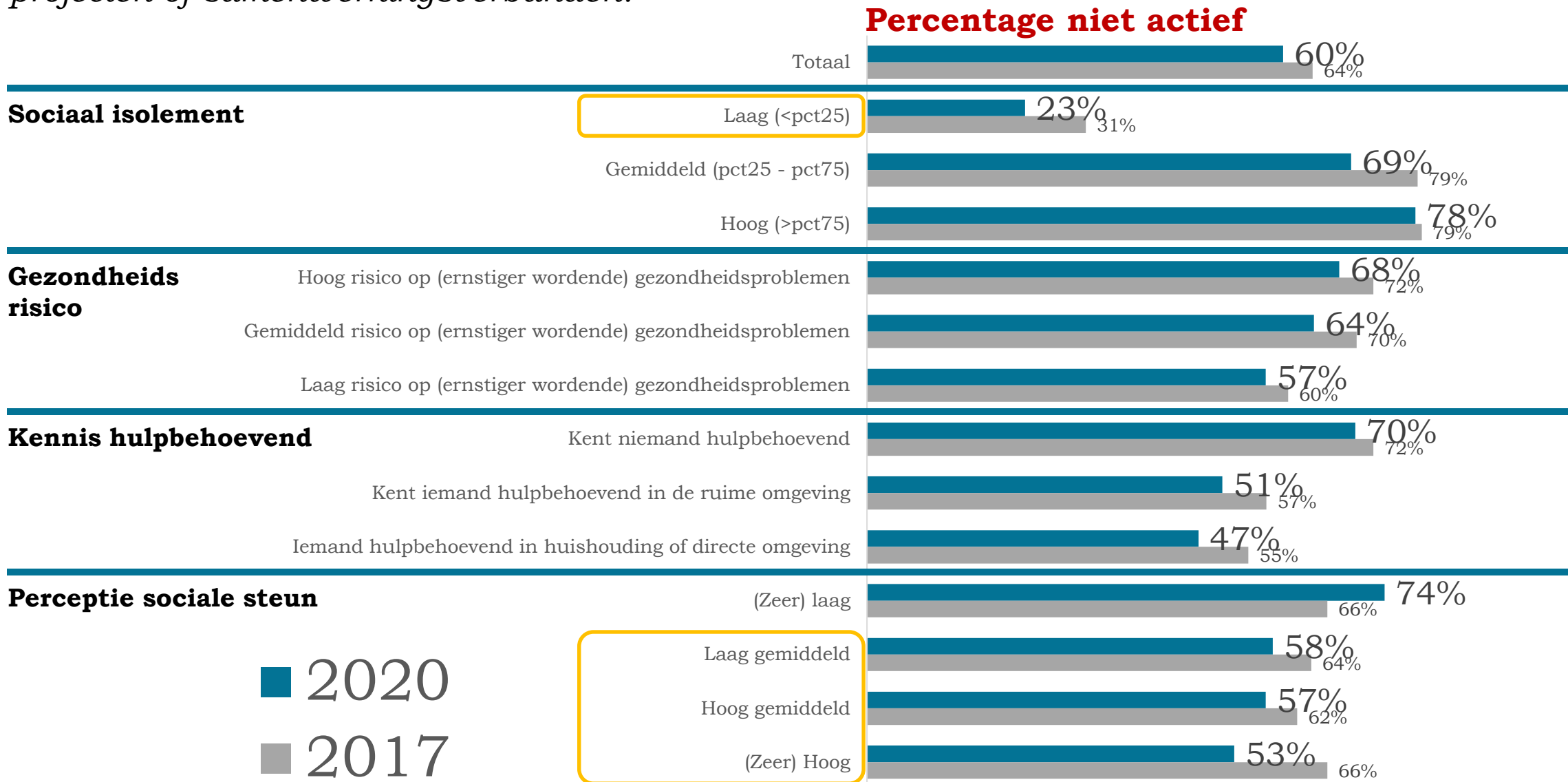
Herman de Coninck

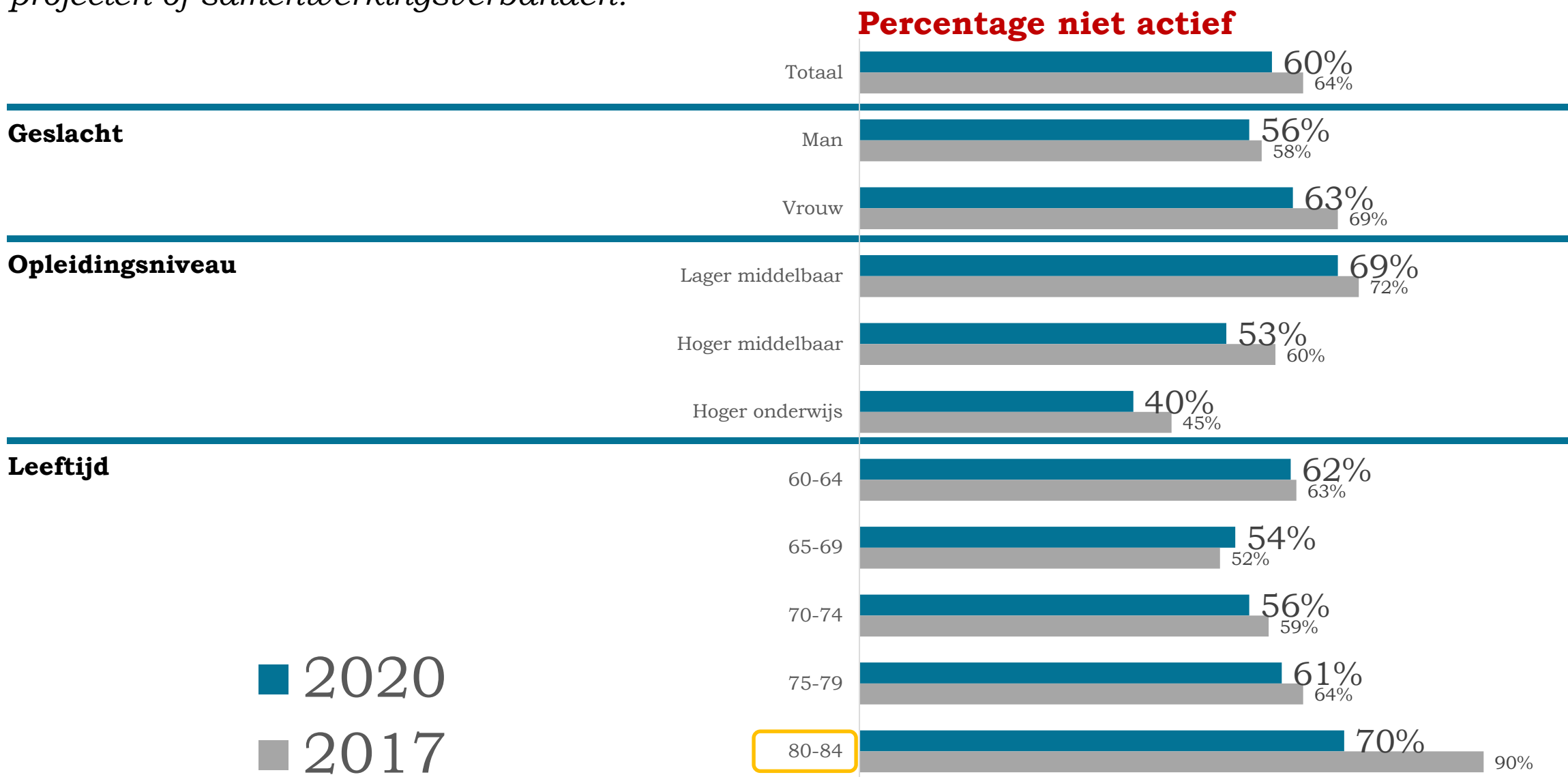
Was u gedurende het voorbije jaar vrijwillig actief in één of meerdere van onderstaande verenigingen, projecten of samenwerkingsverbanden?

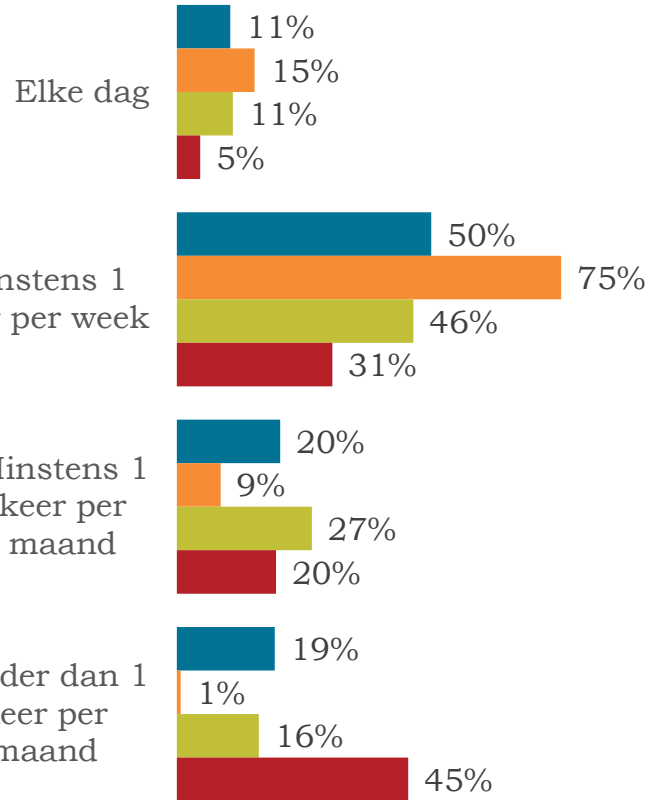
Was u gedurende het voorbije jaar vrijwillig actief in één of meerdere van onderstaande verenigingen, projecten of samenwerkingsverbanden?

Was u gedurende het voorbije jaar vrijwillig actief in één of meerdere van onderstaande verenigingen, projecten of samenwerkingsverbanden?

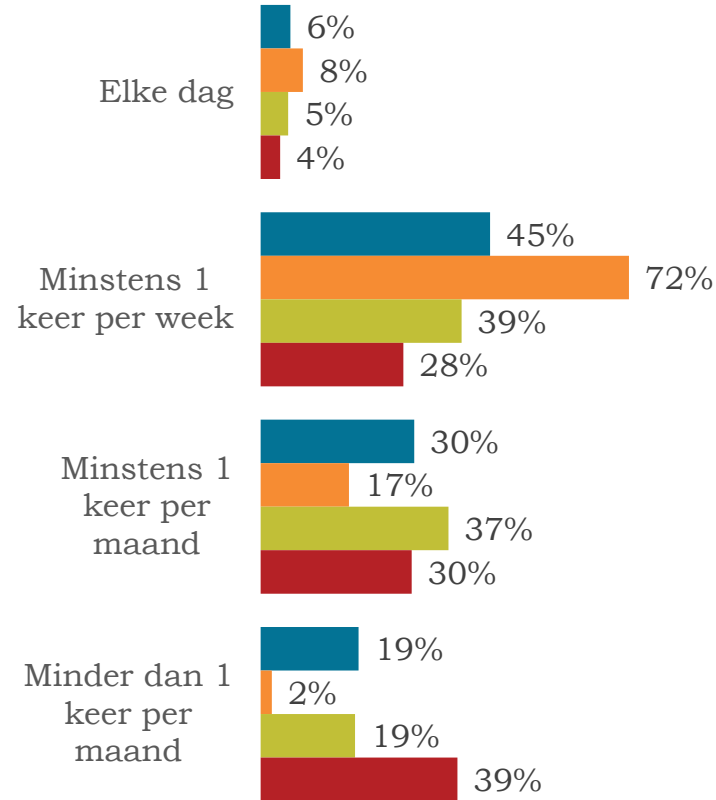

Hoe vaak krijgt u bezoek van familie, vrienden, buren of kennissen?

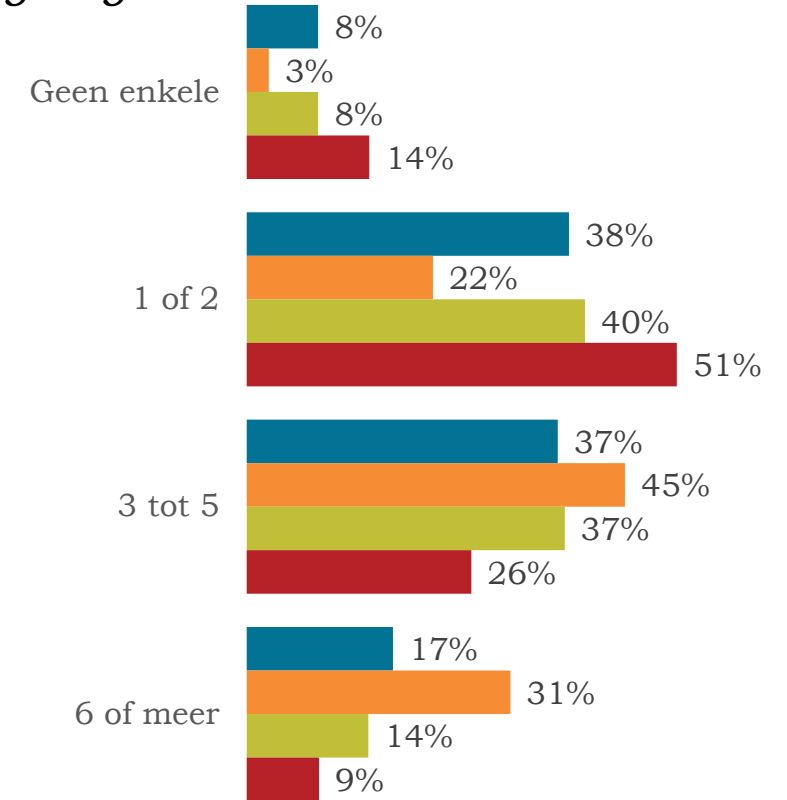
- Totaal
- Laag (<pct25)
- Gemiddeld (pct25 - pct75)
- Hoog (<pct75)

Hoe vaak gaat u op bezoek bij familie, vrienden, buren of kennissen?

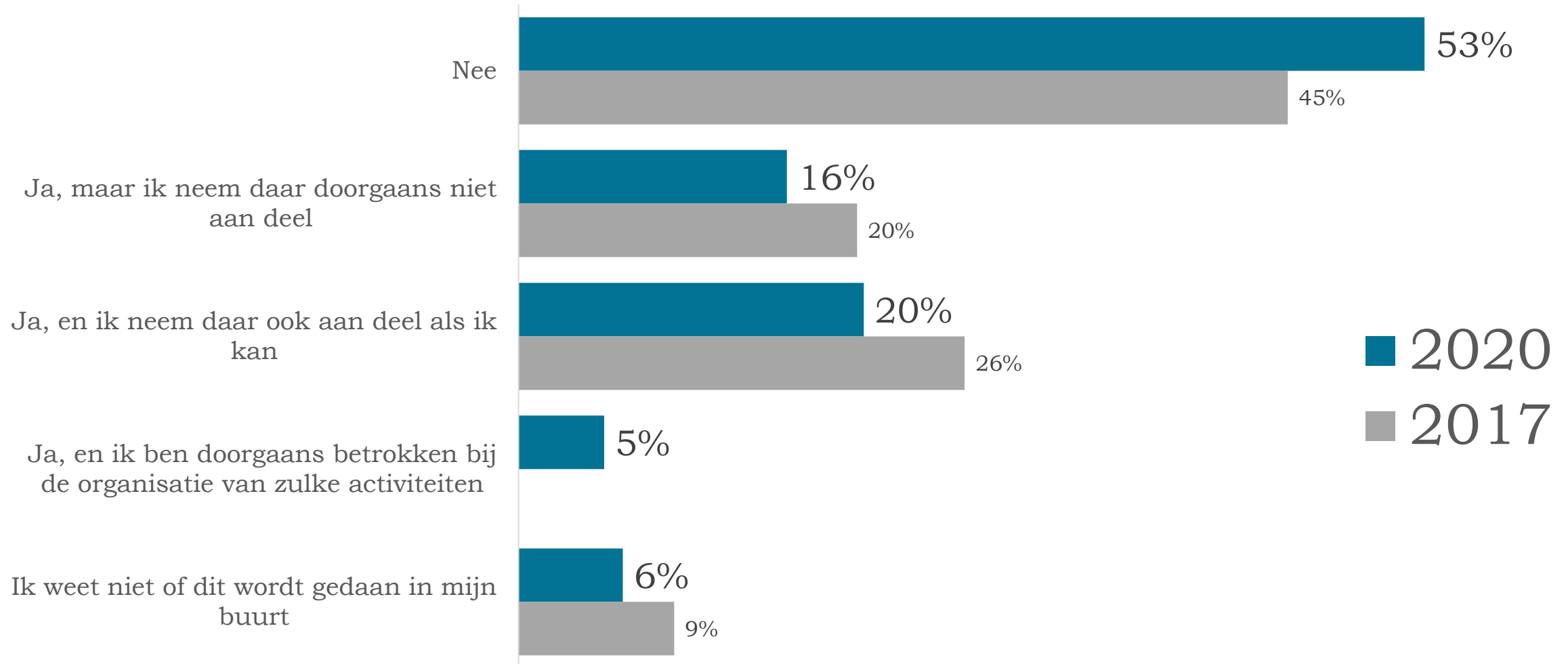
- Totaal
- Laag (<pct25)
- Gemiddeld (pct25 - pct75)
- Hoog (<pct75)

Met hoeveel mensen uit uw wijk of buurt spreekt u geregeld?

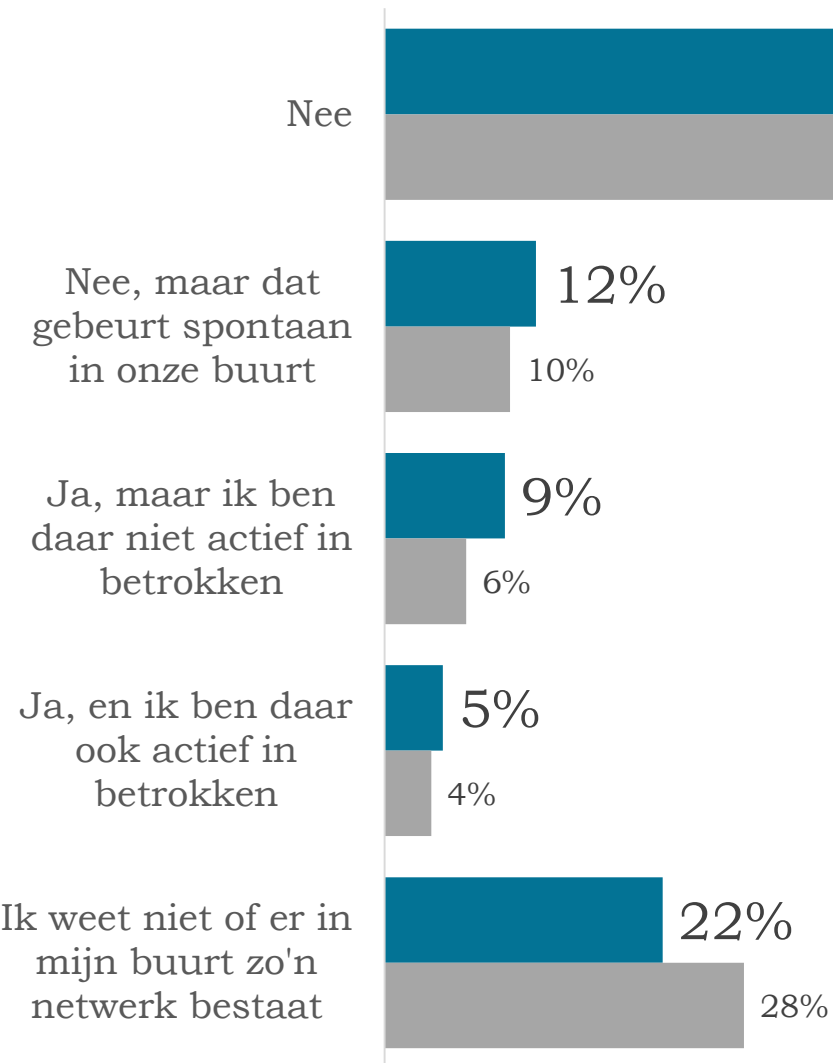
- Totaal
- Laag (<pct25)
- Gemiddeld (pct25 - pct75)
- Hoog (<pct75)

Worden er in uw buurt waar u woont zaken georganiseerd om mekaar beter te leren kennen zoals een straatfeest, een nieuwjaarsdrink ...?

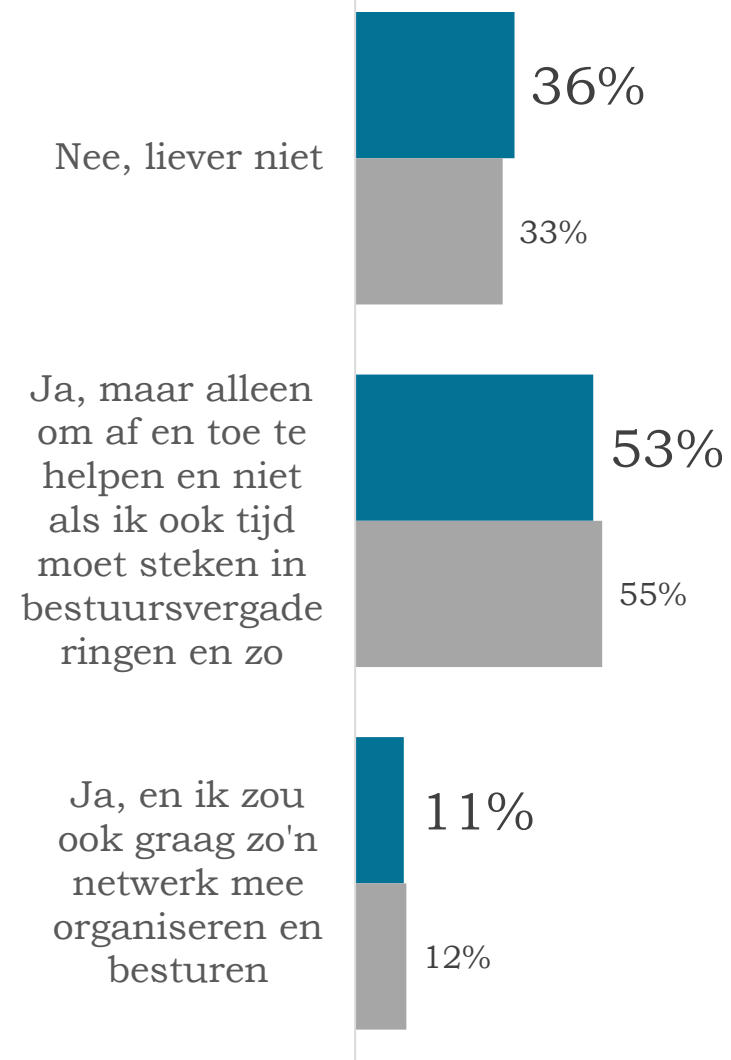

Bestaat er in uw buurt waar u woont een netwerk waarin de bewoners mekaar vrijwillig kunnen ondersteunen?

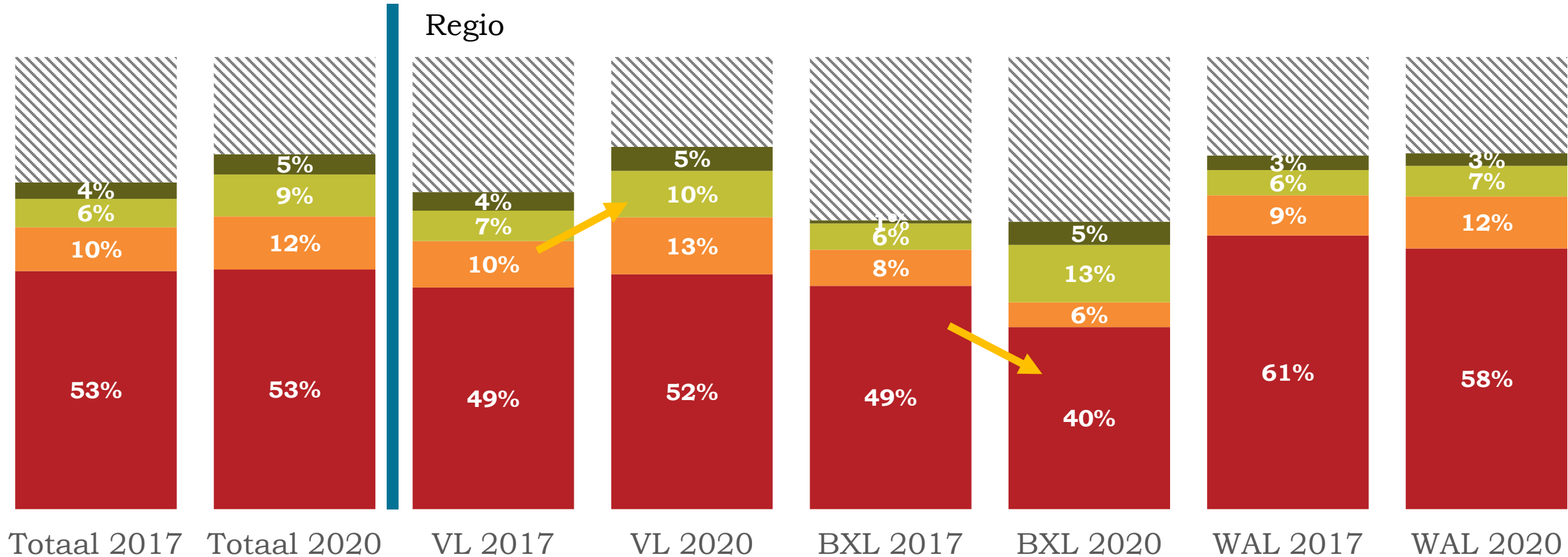
Mocht er in uw buurt zo'n netwerk bestaan, zou u hierin dan een actieve rol willen spelen?

■ 2020
■ 2017

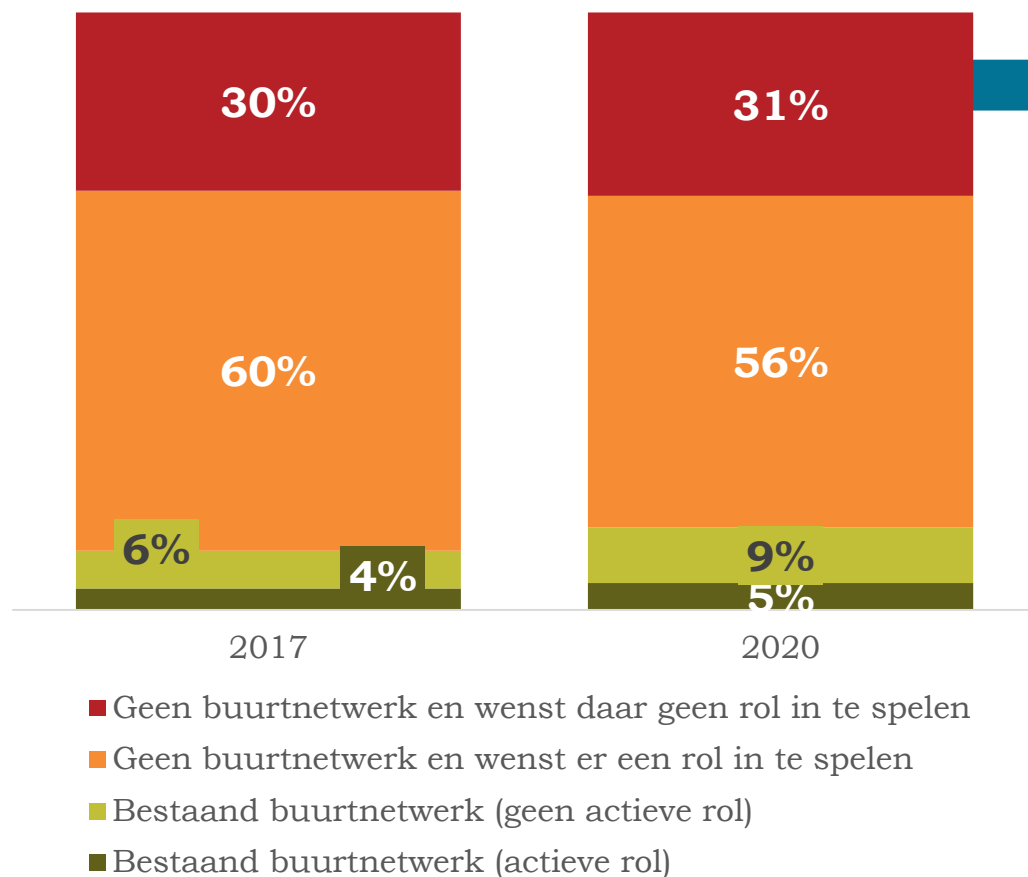
Bestaat er in uw buurt waar u woont een netwerk waarin de bewoners mekaar vrijwillig kunnen ondersteunen?

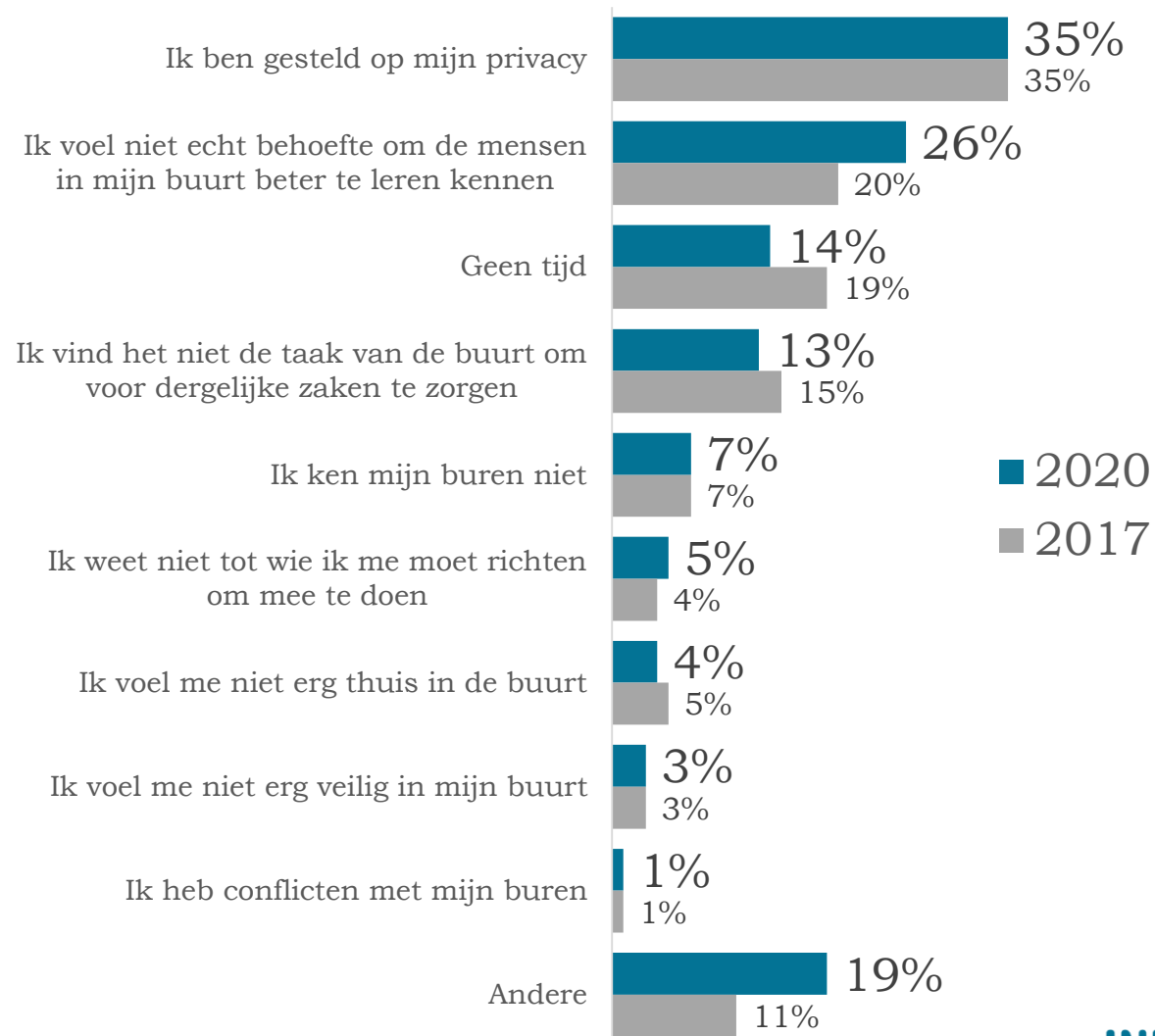
- Nee
- Nee, maar dat gebeurt spontaan in onze buurt
- Ja, maar ik ben daar niet actief in betrokken
- Ja, en ik ben daar ook actief in betrokken
- Ik weet niet of er in mijn buurt zo'n netwerk bestaat

Bestaat er in uw buurt waar u woont een netwerk waarin de bewoners mekaar vrijwillig kunnen ondersteunen? Mocht er in uw buurt zo'n netwerk bestaan, zou u hierin dan een actieve rol willen spelen?

Percentages op basis van totale steekproef

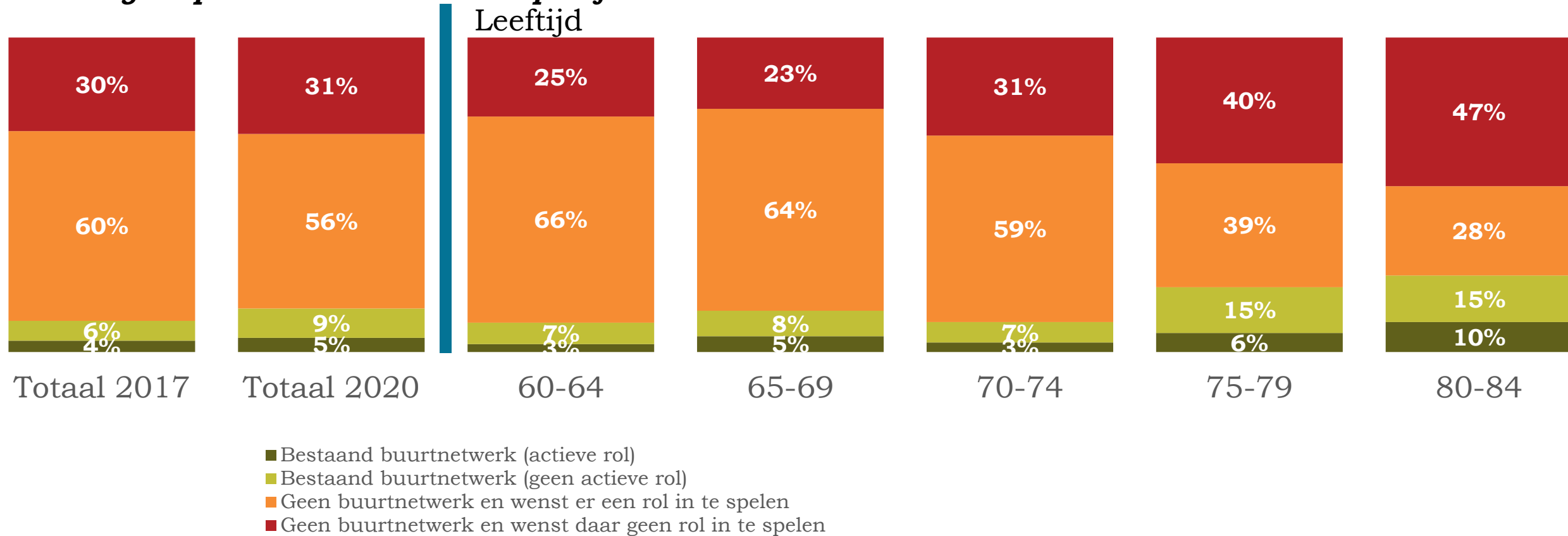
Waarom neemt u liever niet deel/zou u liever niet deelnemen aan zo'n buurtnetwerk?

PERSOONLIJK CONTACT

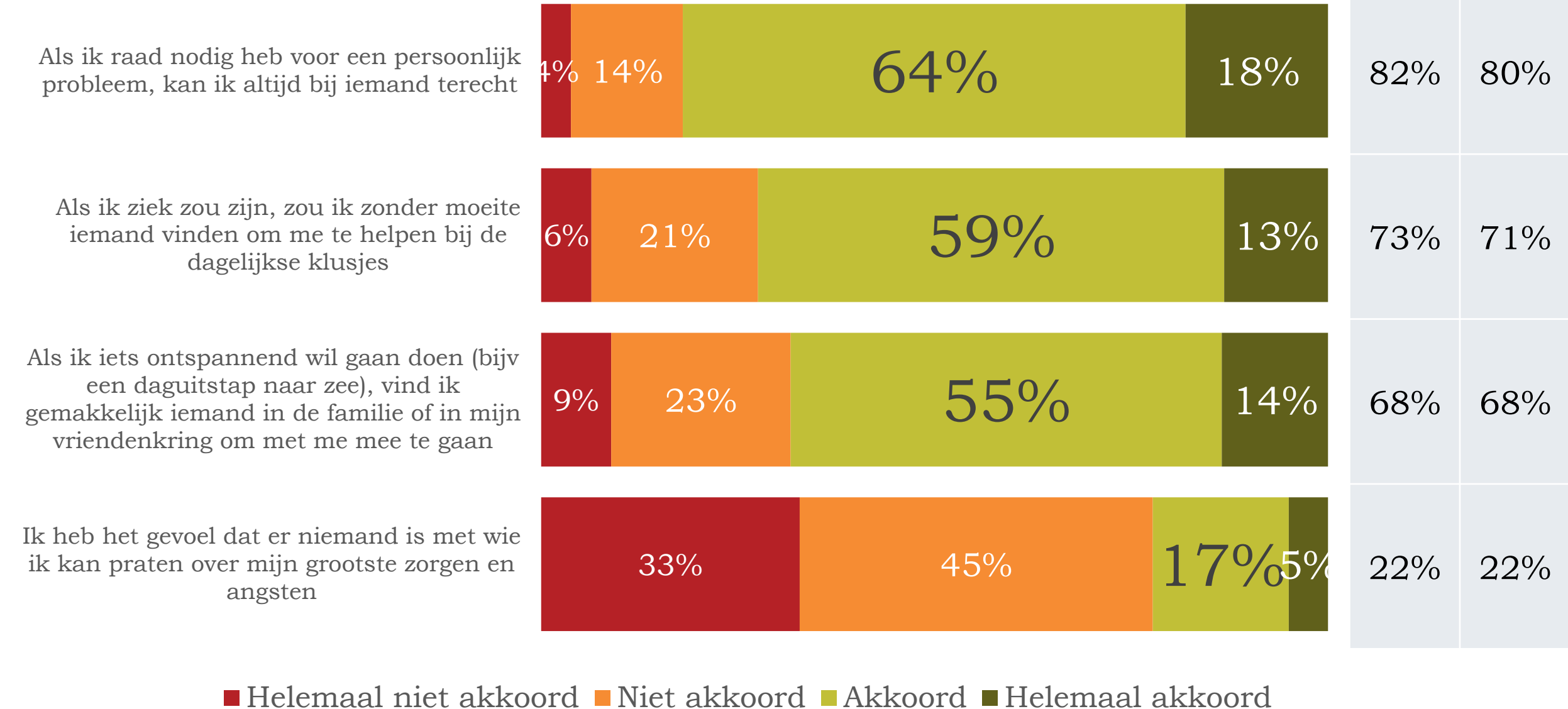
Bestaat er in uw buurt waar u woont een netwerk waarin de bewoners mekaar vrijwillig kunnen ondersteunen?
Mocht er in uw buurt zo'n netwerk bestaan, zou u hierin dan een actieve rol willen spelen?

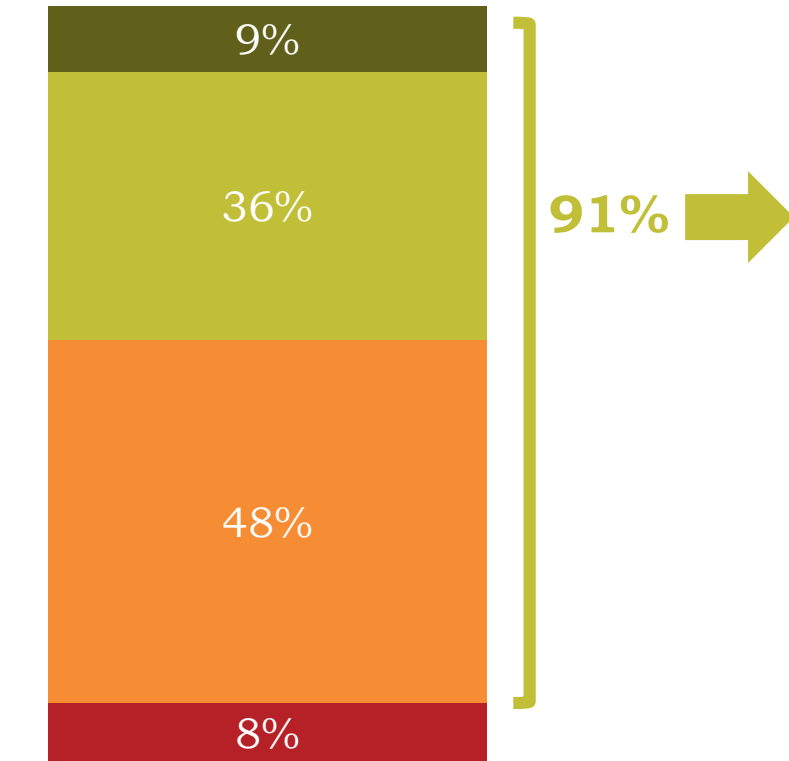
Percentages op basis van totale steekproef

Potentieel voor organiseren van een buurtnetwerk situeert zich hoofdzakelijk in de leeftijdscategorie 60-74, dit is identiek aan 2017.
Het valt wel op dat het de 75-plussers zijn die actieve rollen hebben in de buurtnetwerken.

In welke mate gaat u akkoord of niet akkoord met elk van onderstaande uitspraken?

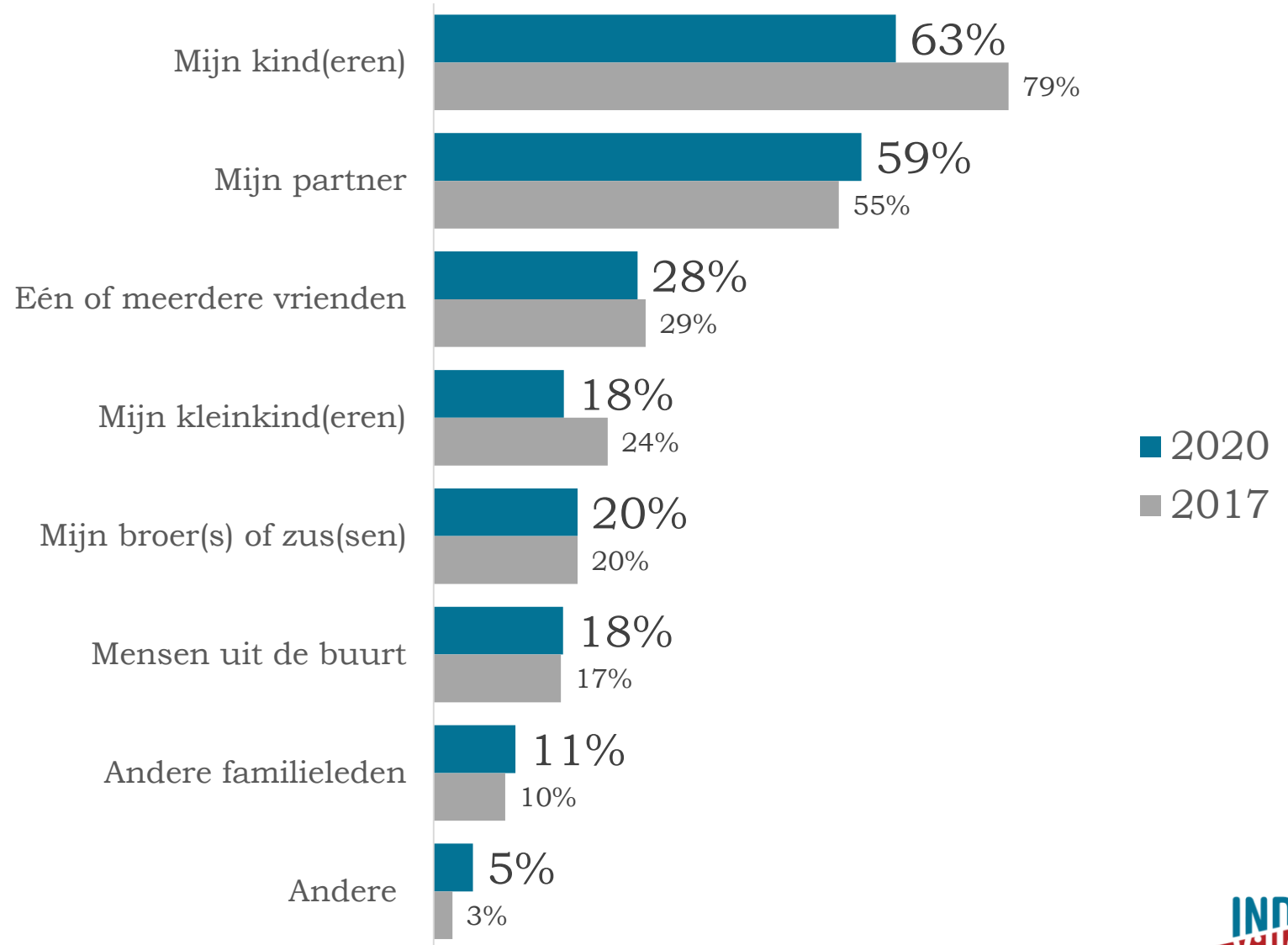

Indien u zelf met zware gezondheidsproblemen zou geconfronteerd worden, op hoeveel vrienden of familieleden zou u dan kunnen rekenen voor hulp?

- 6 of meer
- Enkele (3 tot 5)
- Weinig (1 of 2)
- Geen enkele

U gaf aan dat u mensen heeft die voor u zouden kunnen en willen zorgen indien u hulpbehoevend zou worden. Wie zijn deze mensen?

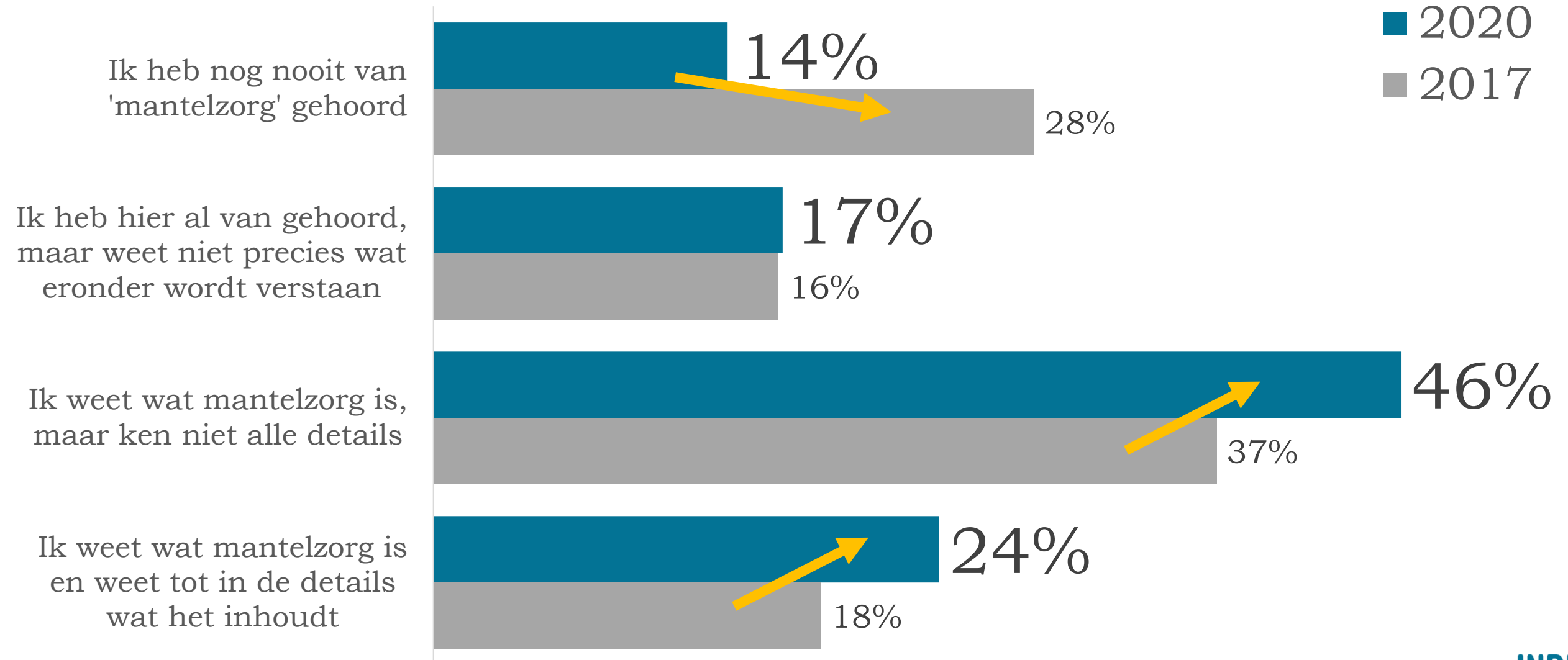

ZORG GEVEN

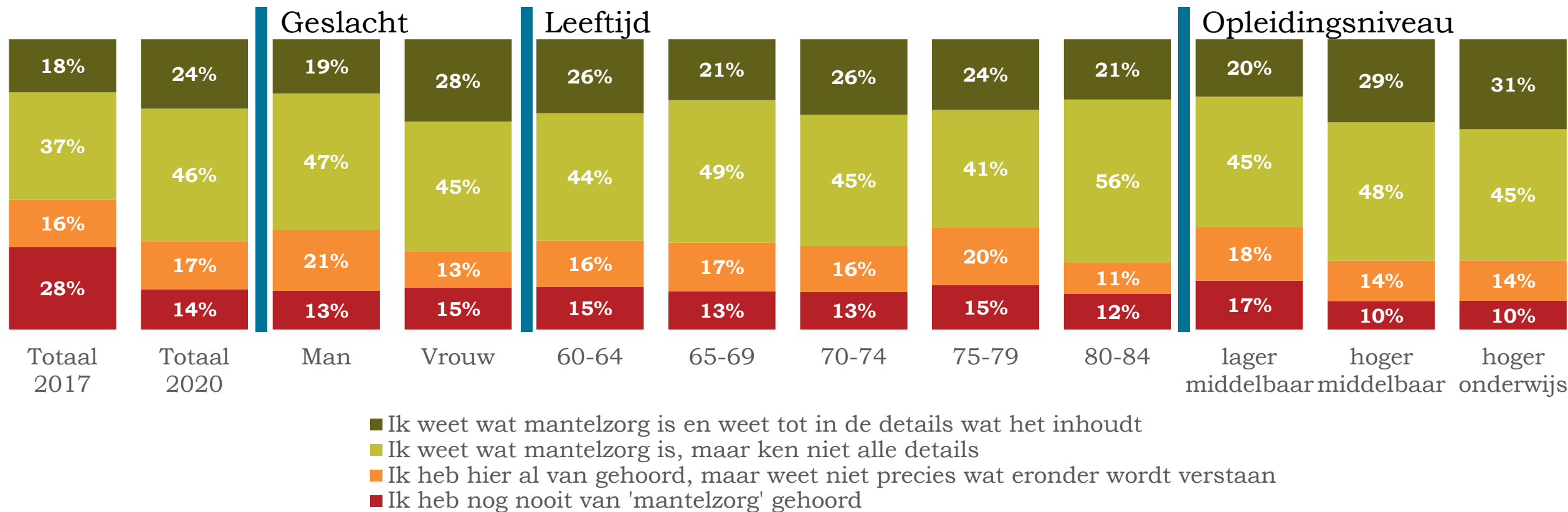
*‘ Wie iets echt wil doen,
vindt altijd een weg;
wie iets niet wil doen,
vindt altijd een excuus. ’*

Constance Baker Motley

In welke mate bent u bekend met het concept van mantelzorg?

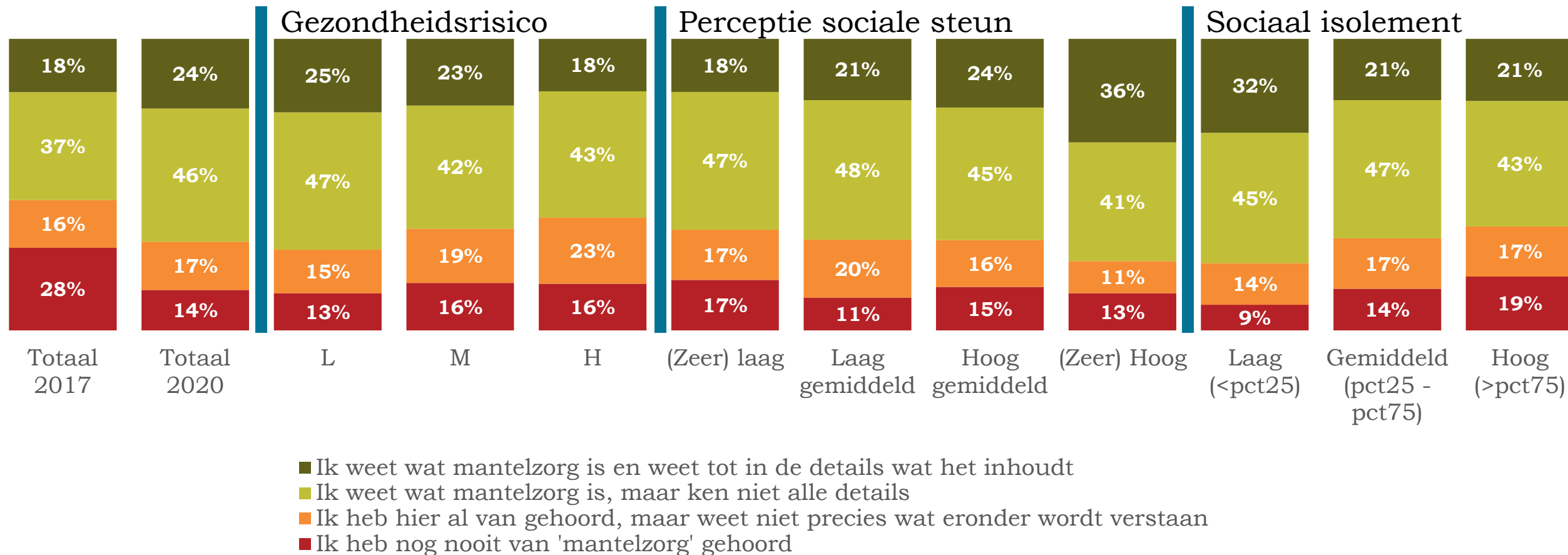
In welke mate bent u bekend met het concept van mantelzorg?

Mantelzorg is bekender geworden in België

70% van de Belgen ouder dan 60 weet tot op zeker hoogte wat mantelzorg is (in 2017 was dit 55%), die kennis is grondig te noemen bij een kwart van de respondenten. 17% heeft er ooit al van gehoord, maar weet niet precies wat het inhoudt. 17% heeft nog nooit gehoord van mantelzorg. Vooral bij de 70-plussers is het concept bekender geworden. Terwijl in 2017 nog 39% van de 70-plussers aangaf nog nooit van mantelzorg gehoord te hebben is dit nu gedaald tot het niveau van de jongere leeftijdsgroepen.

In welke mate bent u bekend met het concept van mantelzorg?

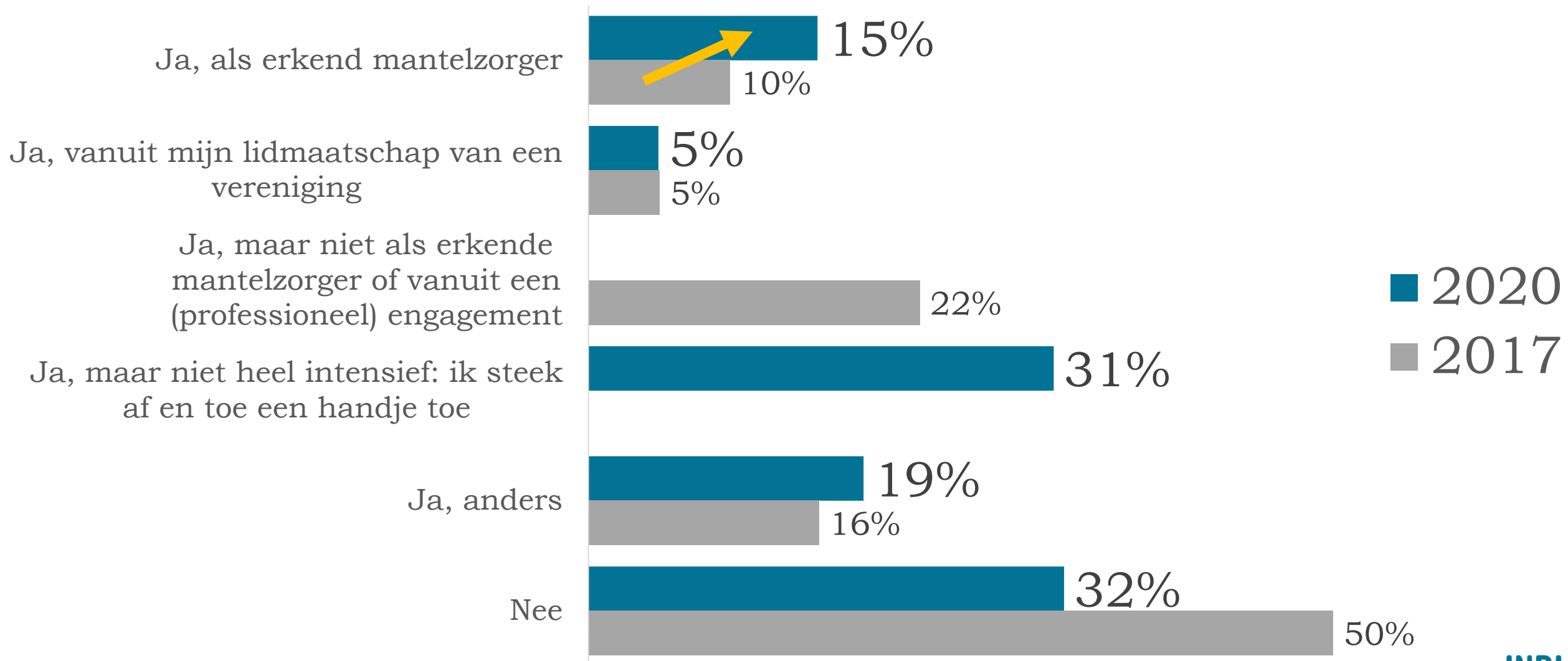

Mantelzorg is minder bekend bij wie sterk sociaal geïsoleerd is

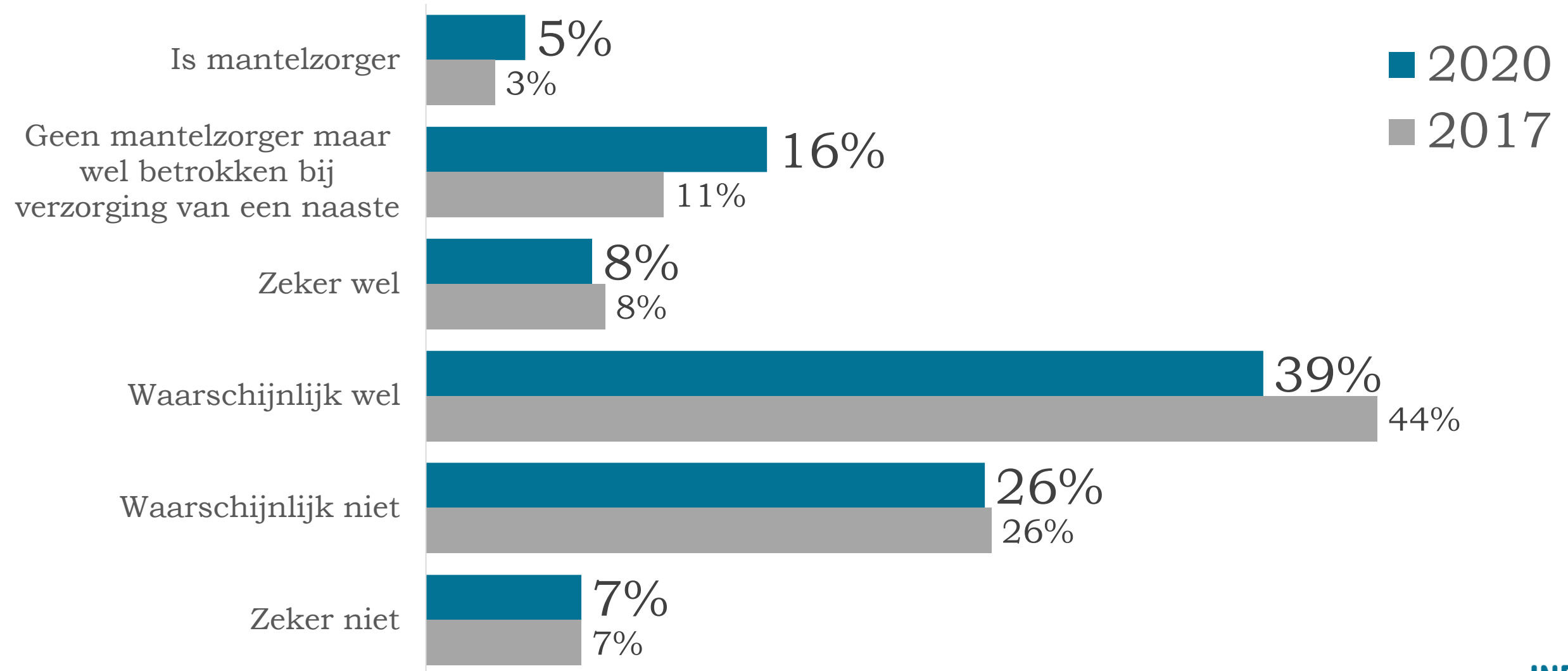
Hoewel de bekendheid van mantelzorg in alle groepen is toegenomen, blijven sociale netwerken belangrijke instrumenten in het verspreiden van de kennis over het concept mantelzorg.

U gaf aan dat iemand in uw huishouden of in uw directe omgeving hulpbehoevend is. Bent u zelf betrokken bij de verzorging van één of meerdere van deze personen?

Enkel gesteld aan mensen met hulpbehoevenden in het huishouden of de directe omgeving

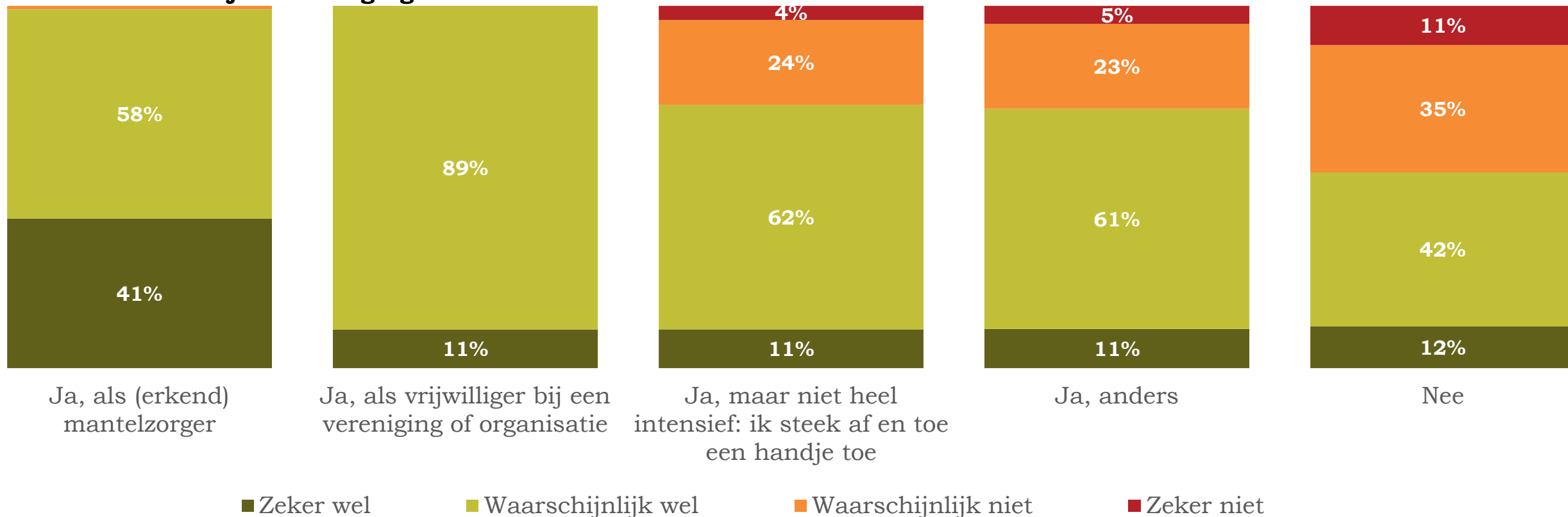

Stel dat iemand in uw nabije omgeving zorgbehoevend zou worden. Zou u dan zelf mantelzorger worden?

Stel dat iemand in uw nabije omgeving zorgbehoevend zou worden. Zou u dan zelf mantelzorger worden?

Betrokkenheid bij de verzorging van een naaste.

Mantelzorg is heeft een groot potentieel

Ook bij personen die op dit moment niet betrokken zijn bij de verzorging van een naaste is de bereidheid om mantelzorger te worden nog relatief hoog. Personen die al zorgen geven, zijn nog meer bereid dit te doen.

Zorgbehoevende mensen verzorgen (wassen, aankleden, helpen bij eten, ...) is een zaak voor mensen die daarvoor zijn opgeleid en betaald worden.

2020

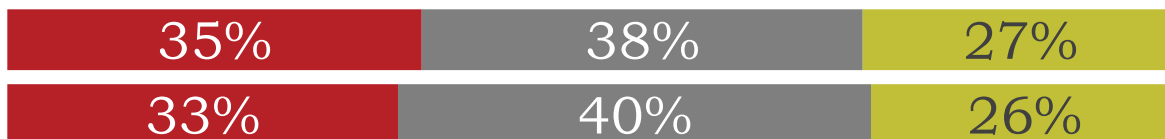
Voor de eigen ouders zorgen is een morele plicht.

2020

Het is niet de taak van de kinderen om voor hun ouders of schoonouders te zorgen.

2020

Ik denk dat veel mensen beter verzorgd worden in een woonzorgcentrum, dan wanneer ze thuis blijven wonen of bij de kinderen gaan inwonen

2020

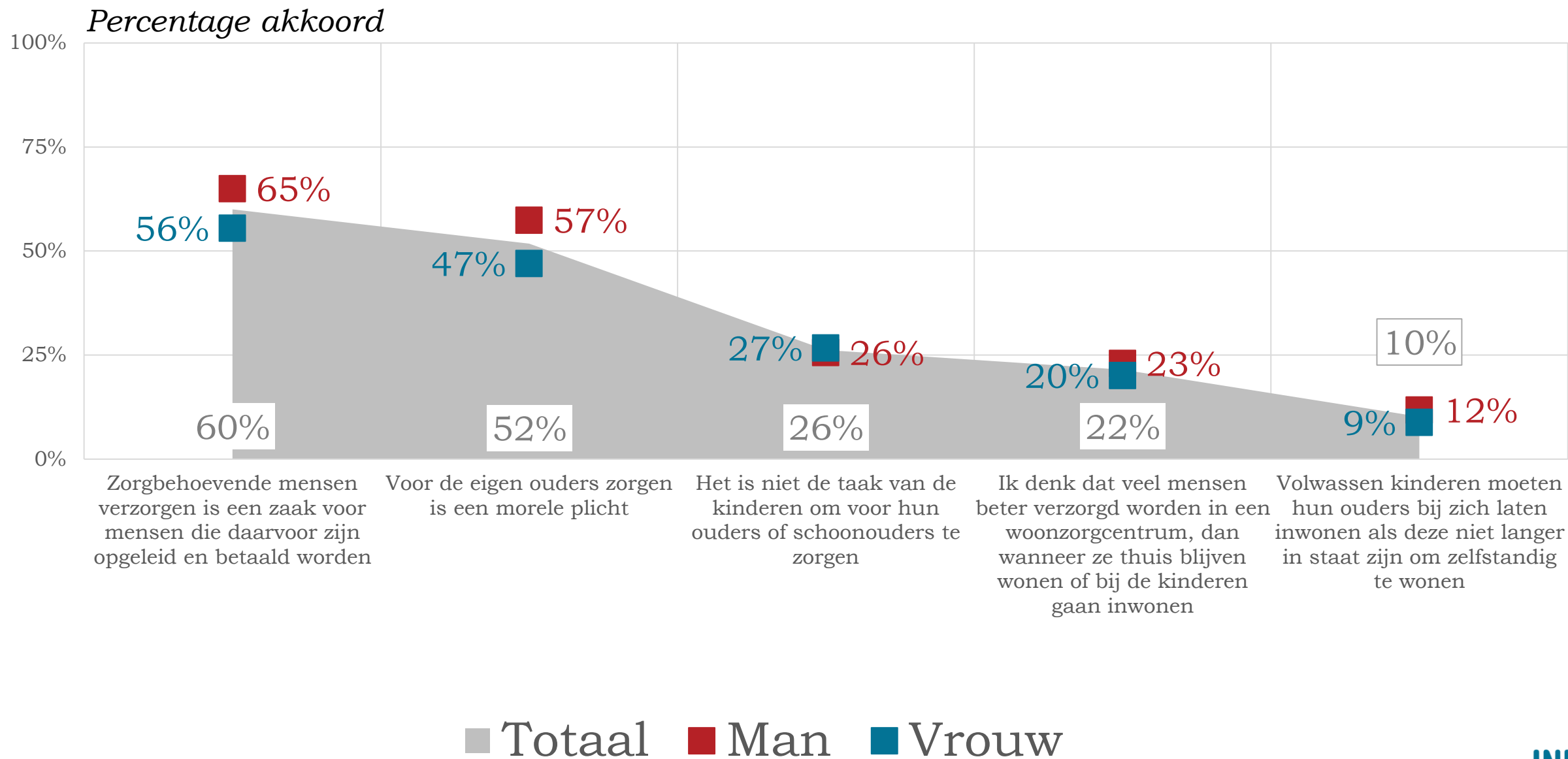

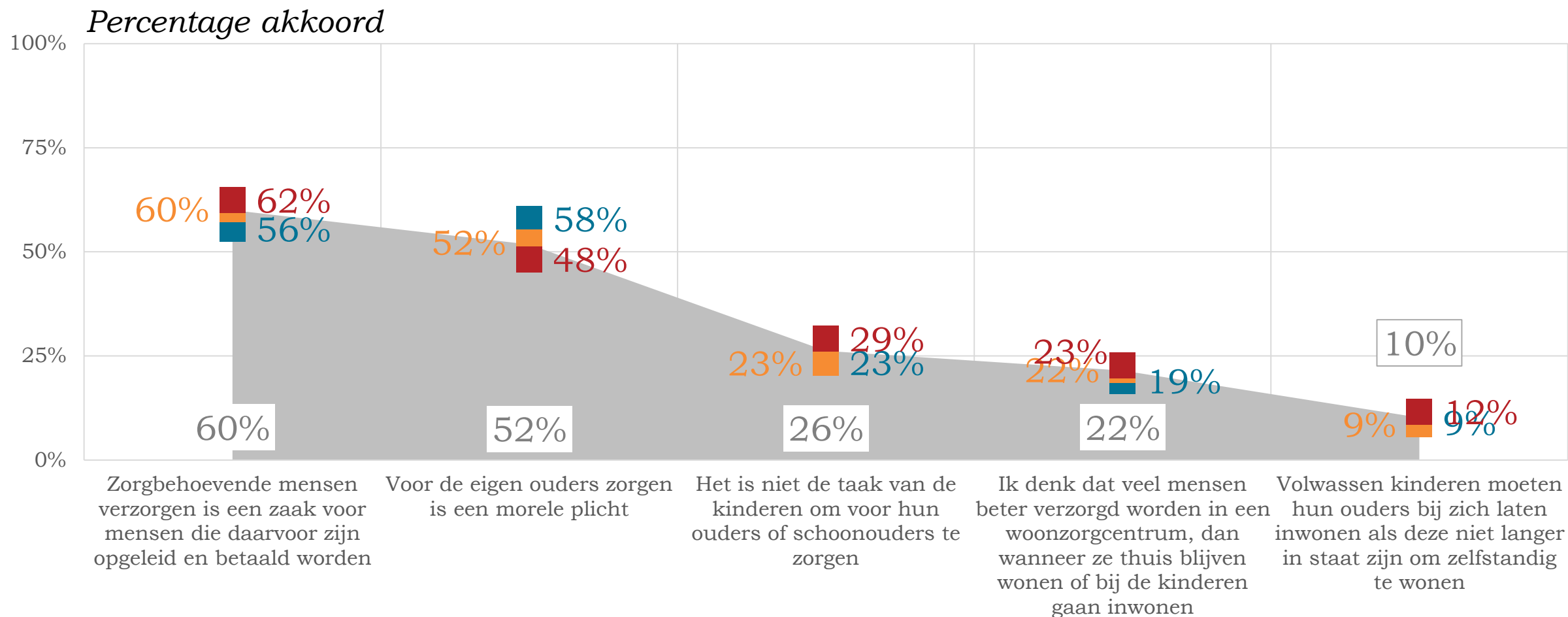
Volwassen kinderen moeten hun ouders bij zich laten inwonen als deze niet langer in staat zijn om zelfstandig te wonen.

2020

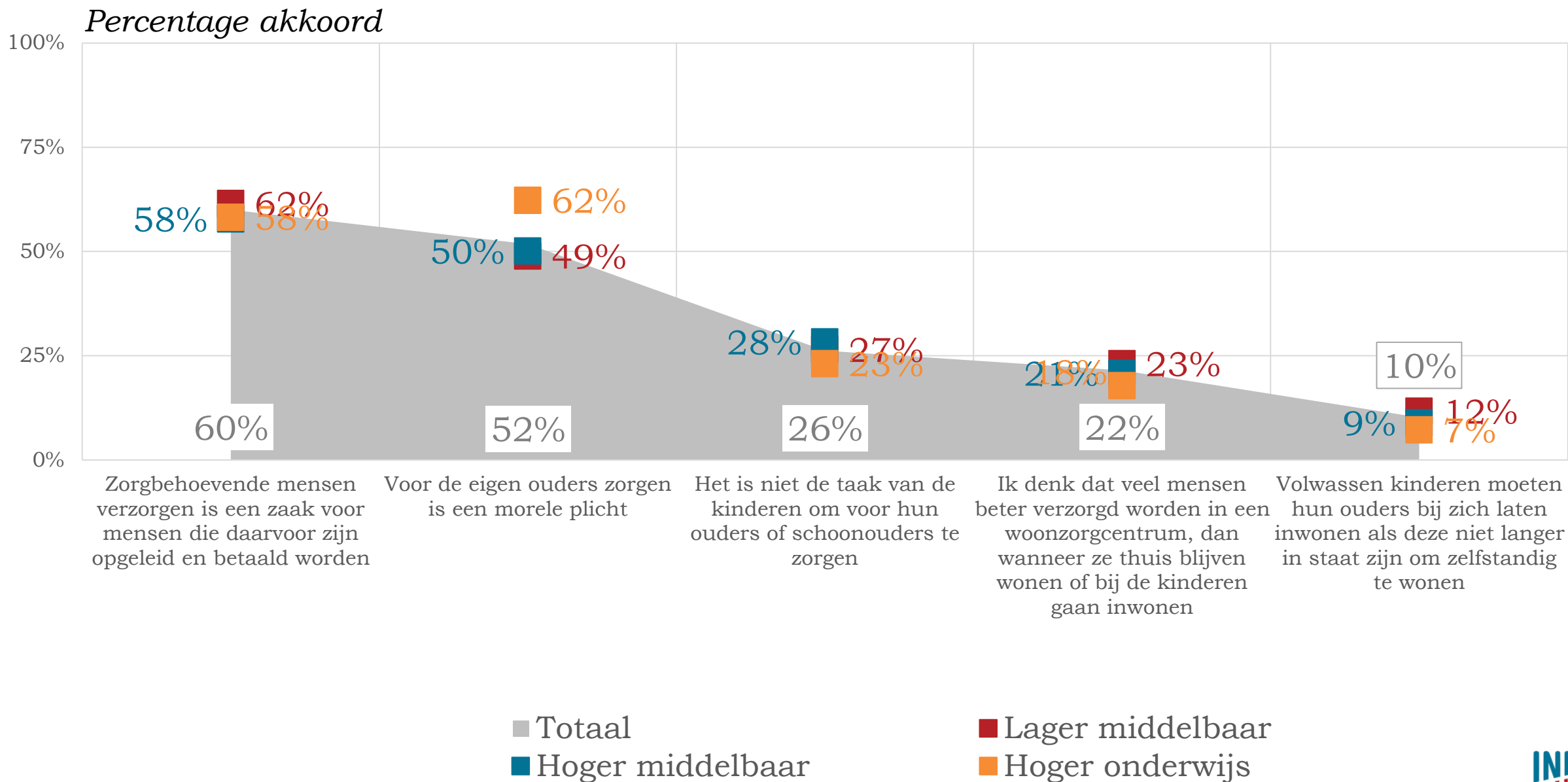

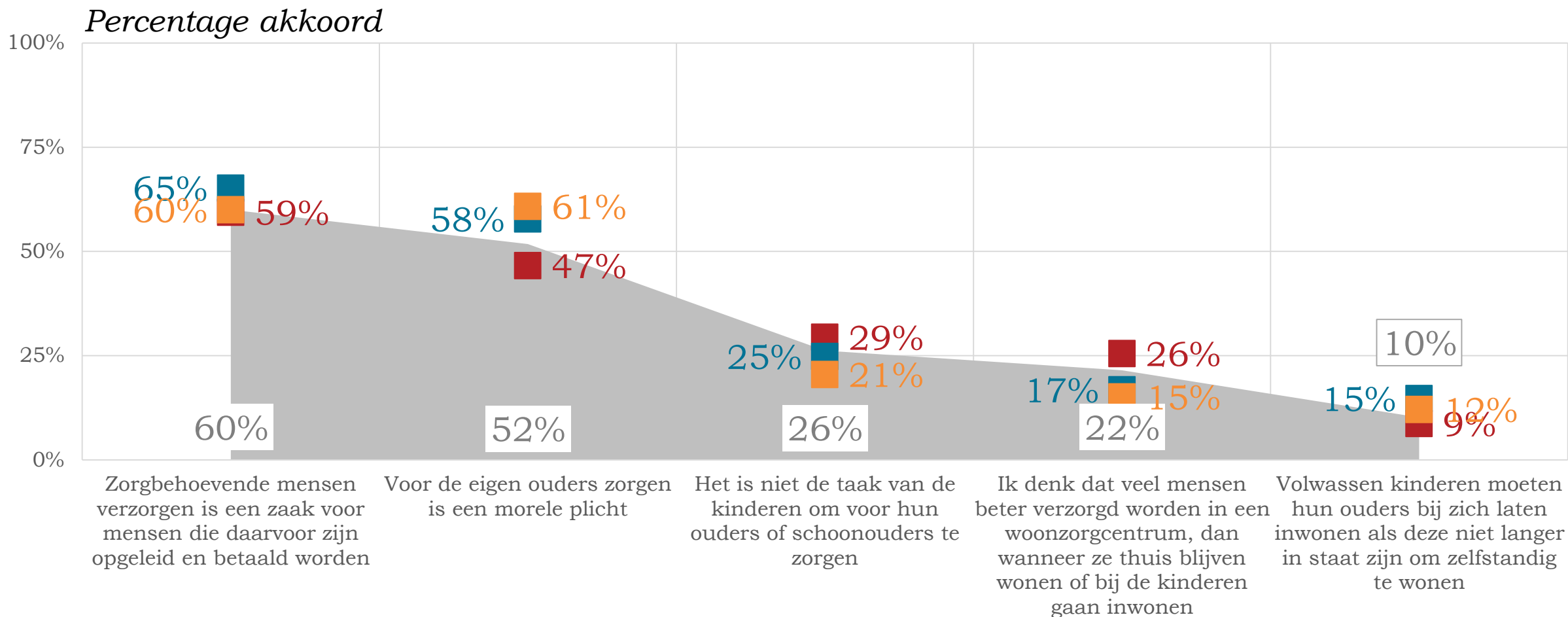
■ (Helemaal) niet akkoord ■ Noch akkoord, noch niet akkoord ■ (Helemaal) akkoord

■ Totaal ■ 60-64 ■ 65-69 ■ 70+

Er lijkt een cultuurverschil te bestaan in de opvattingen over zorg tussen Vlaanderen en Wallonië

De Franstalige respondenten hechten meer belang aan opvang en verzorging in de eigen familiekring.

■ Totaal ■ VL ■ BXL ■ WAL

De risicoprofilering vertrekt van een aantal premissen, gebaseerd op de resultaten uit dit onderzoek. De groepen die het meest risico lopen op problemen wanneer deze zorgbehoevend worden door ouderdom zijn:

- Personen die sociaal geïsoleerd zijn
- Personen met een gezondheidsrisico

Dit risico wordt kleiner door de volgende factoren

- Personen die zich voorbereiden op hun oude dag
- Sociaal netwerk

Om te bepalen of iemand een hoog risico loopt of niet werd de volgende formule gebruikt om een index te bepalen.

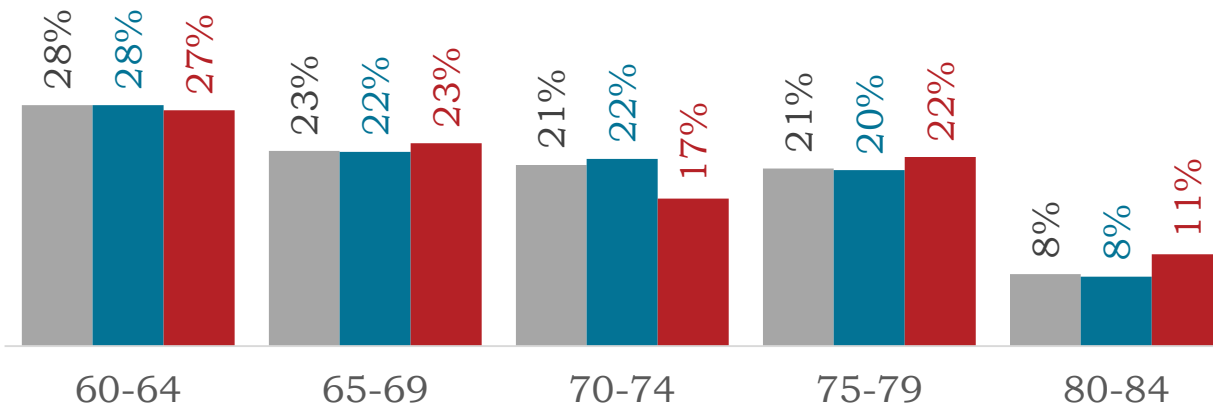
$$\text{Risico problemen bij zorgbehoevendheid} = \frac{\text{Score sociaal isolement} * \text{gewicht gezondheidsrisico (L=1 | M=3 | H=5)}}{\text{Gewicht voorbereiden} * \text{Gewicht sociale steun (ZL=0,8 | LG=1 | HG=1,2 | ZH=2)}}$$

Concrete voorbereiding: 3
Nagedacht/gepraat met anderen: 1
Geen voorbereiding: 0,8

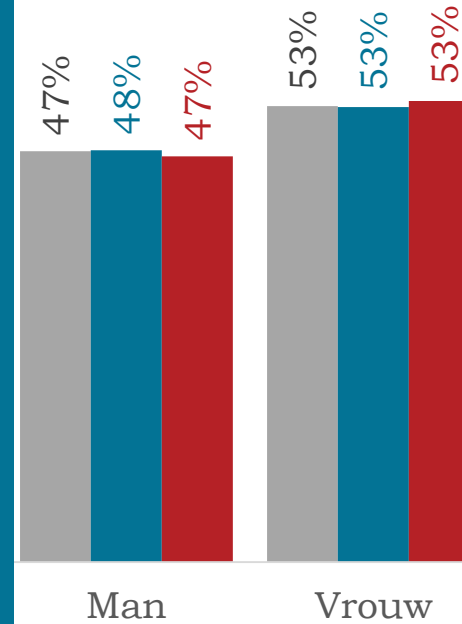
De score wordt vermenigvuldigd met 0,00128 om een probabiliteit-score te bekomen van 0 tot 1, waarbij 0 ‘geen risico’ betekent en 1 ‘heel hoog risico’ betekent.

Personen met een lagere opleiding zijn meer vertegenwoordigd in de groep die een verhoogd risico op problemen door zorgbehoefendheid op latere leeftijd.

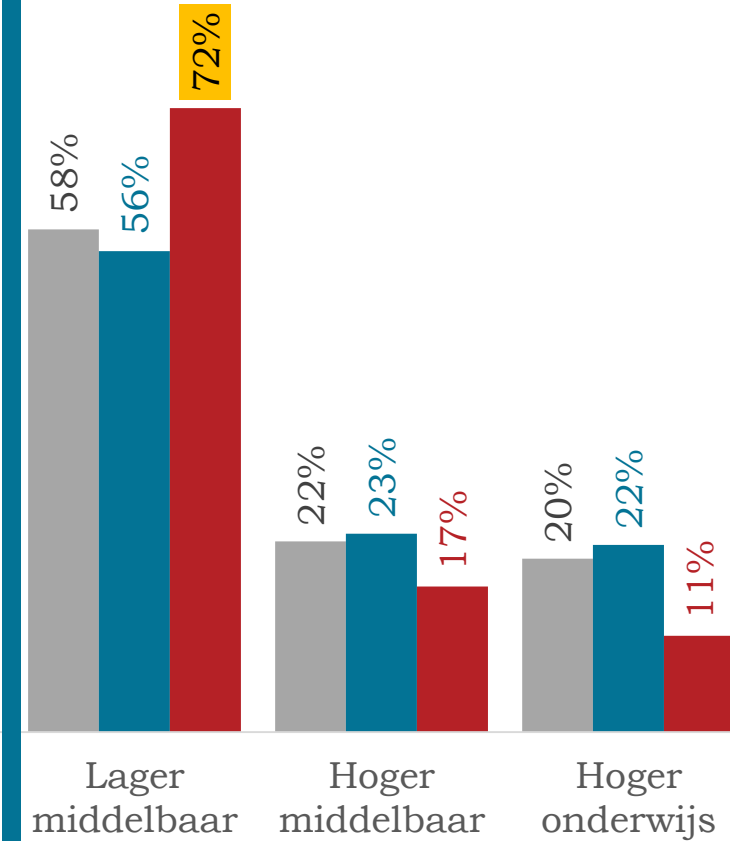
Leeftijd

Geslacht

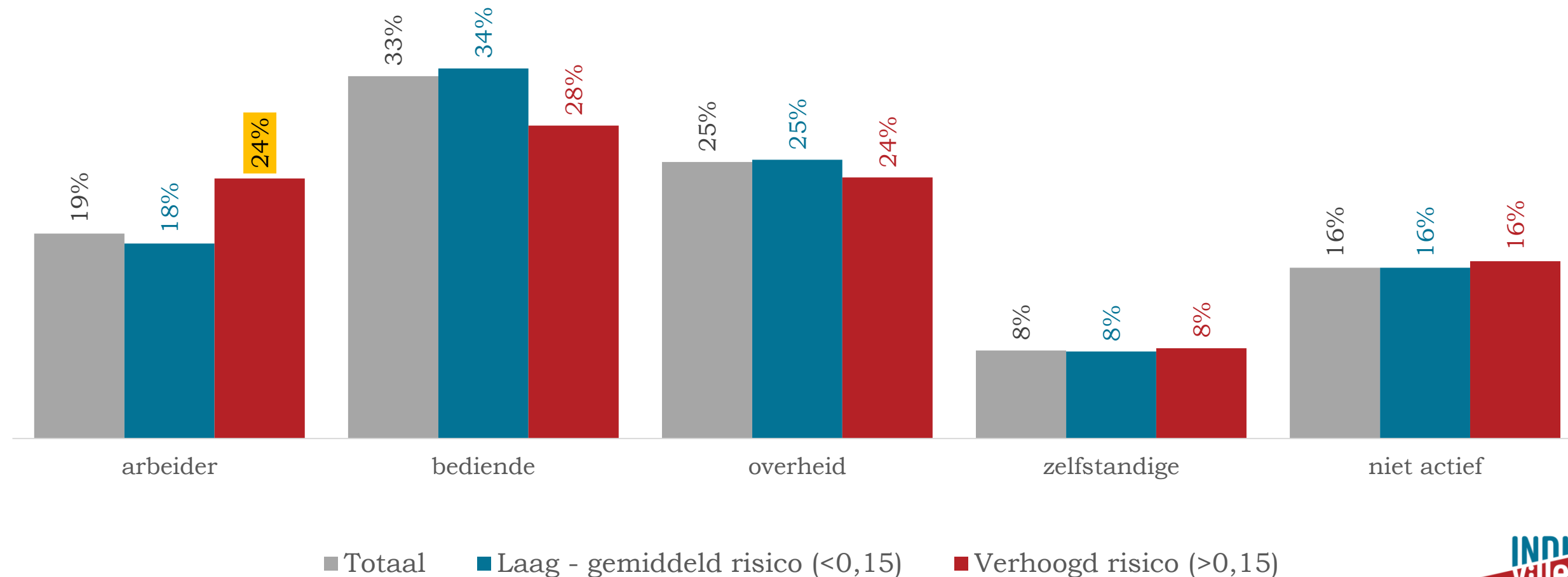
Diploma

■ Totaal ■ Laag - gemiddeld risico (<0,15) ■ Verhoogd risico (>0,15)

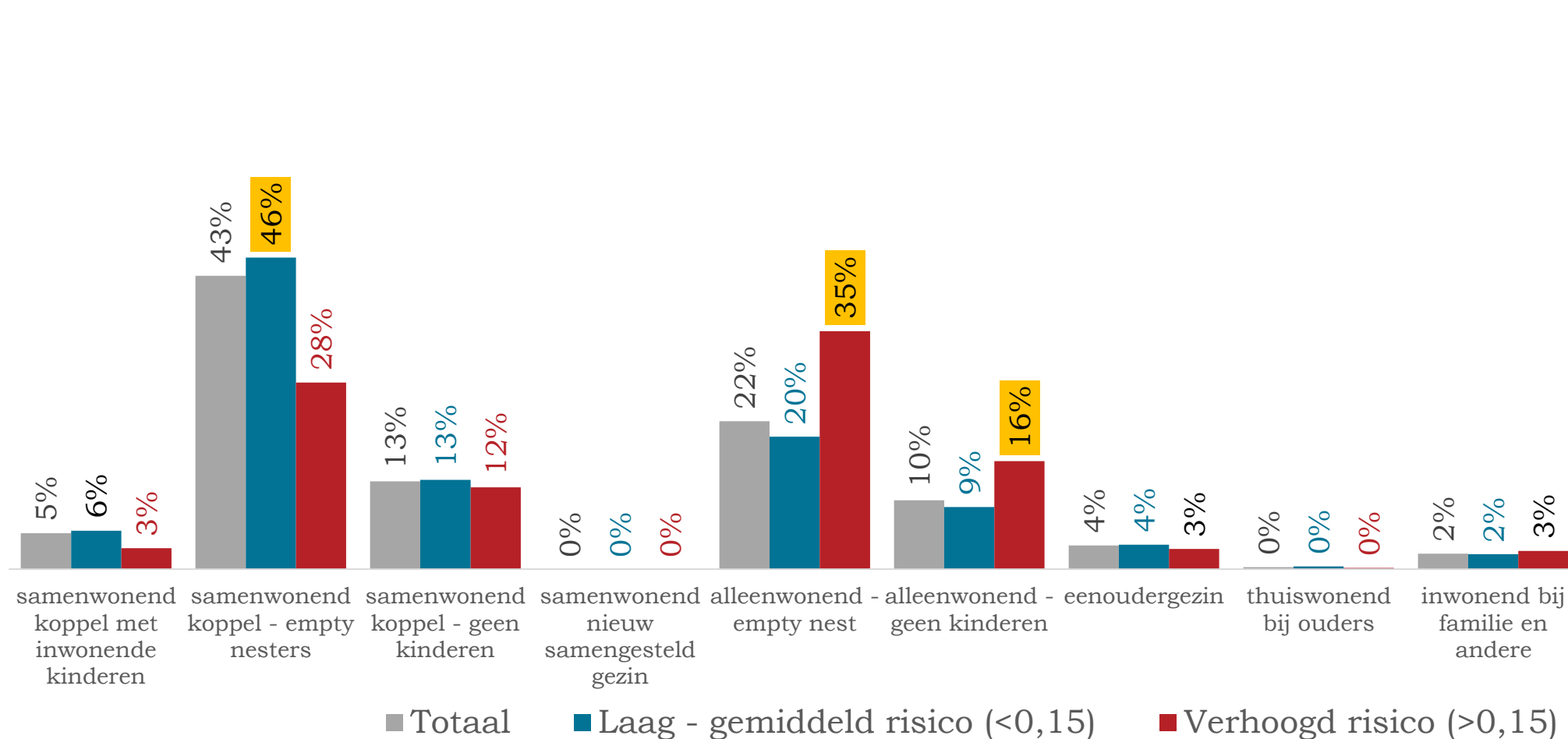
Personen die arbeider waren voor hun pensioen zijn meer vertegenwoordigd in de groep die een verhoogd risico op problemen door zorgbehoefvendheid op latere leeftijd.

Vorig beroep

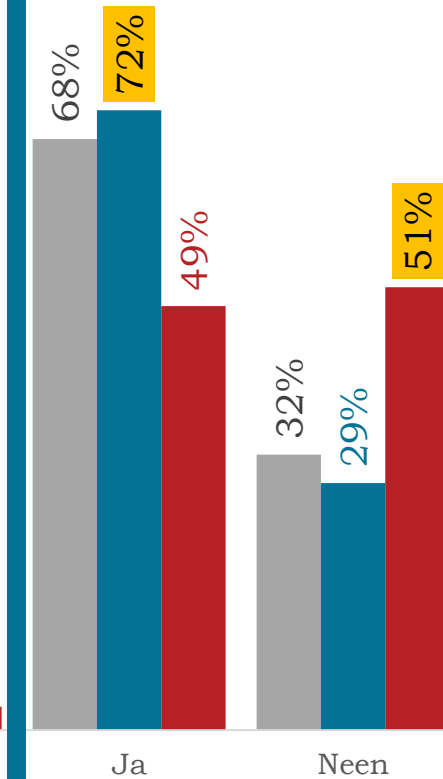

Alleenwonenden en personen zonder partner zijn meer vertegenwoordigd in de groep die een verhoogd risico op problemen door zorgbehoefte op latere leeftijd.

Samenlevingsvorm

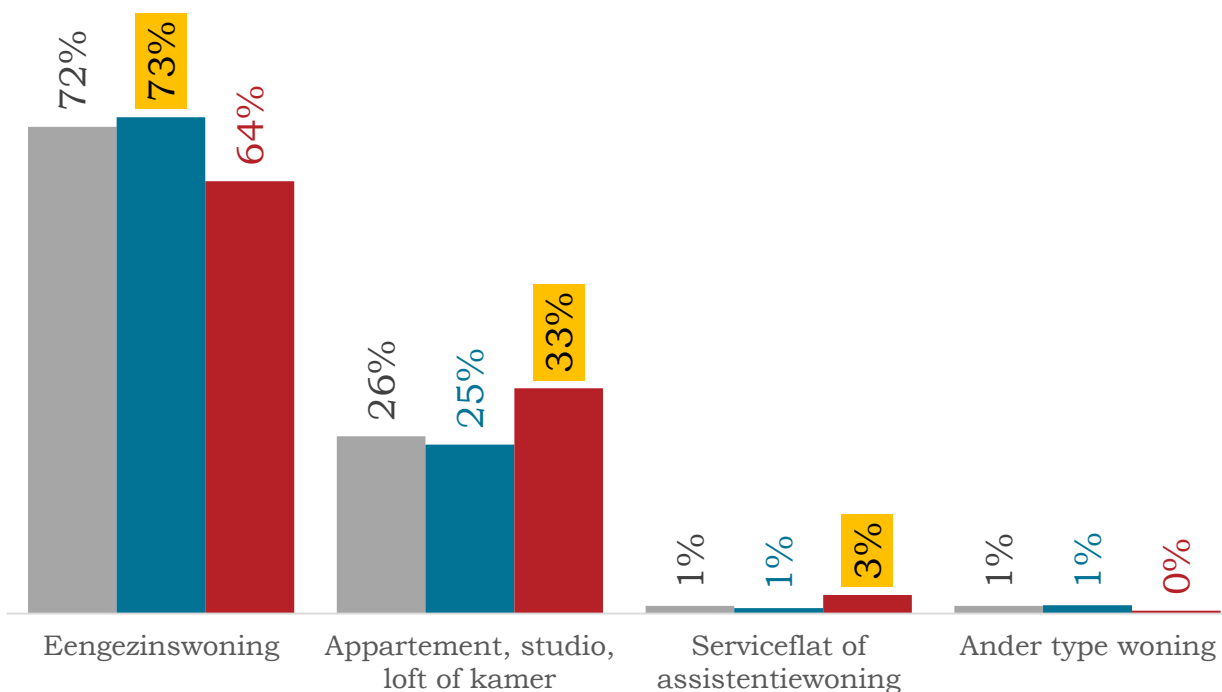

Vaste partner?

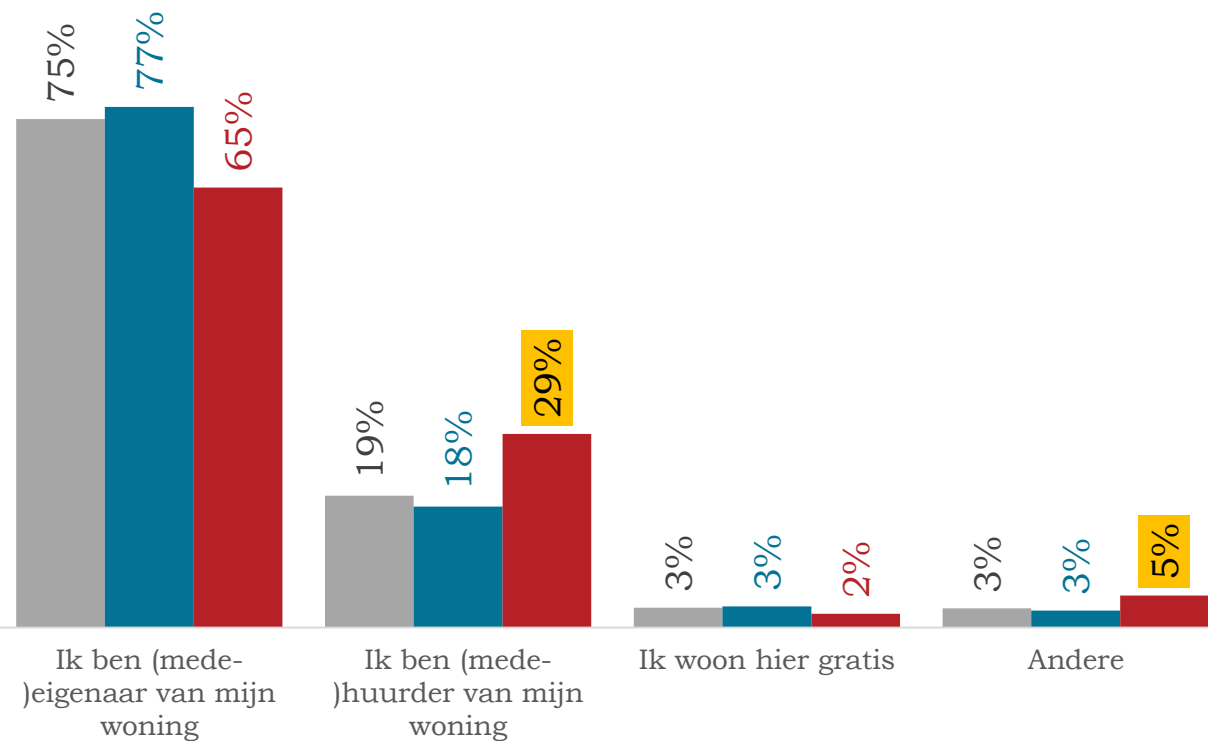

Personen die in een appartement wonen of hun woning huren zijn meer vertegenwoordigd in de groep die een verhoogd risico op problemen door zorgbehoefendheid op latere leeftijd.

Type woning

Huren of eigenaar?

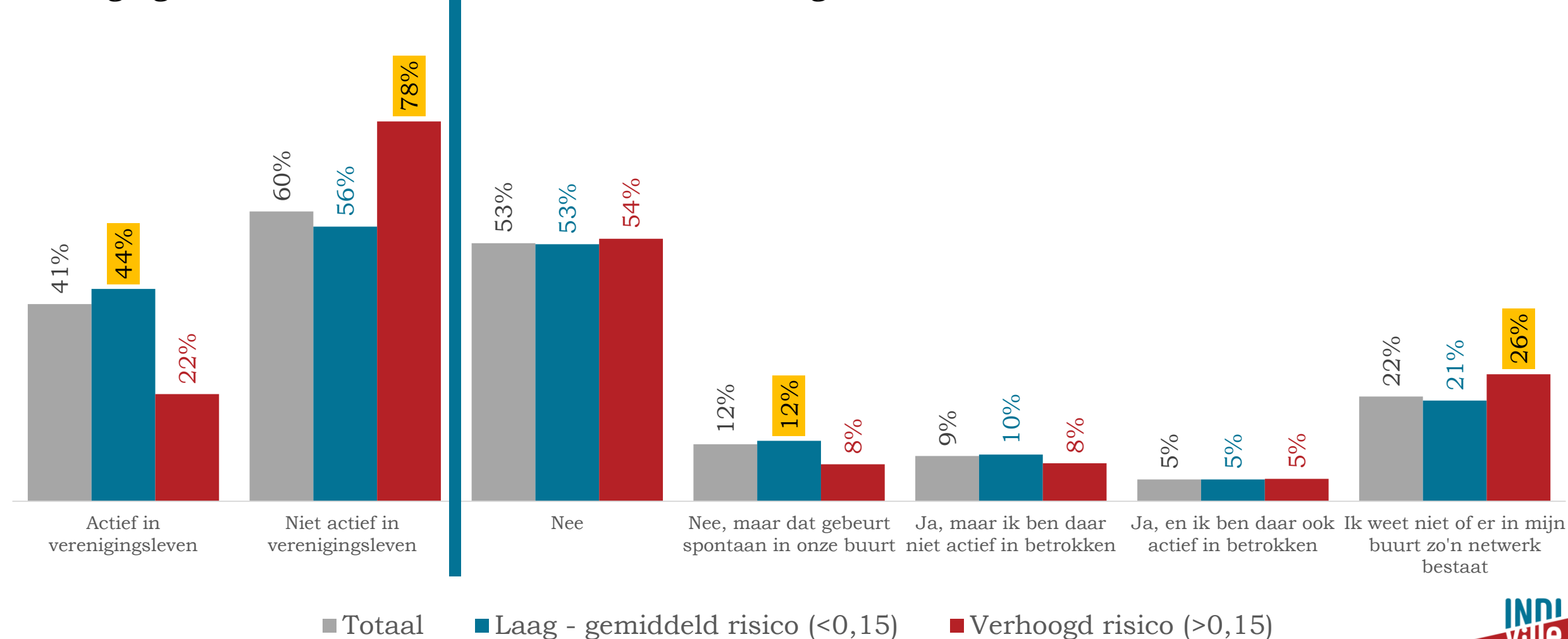

■ Totaal ■ Laag - gemiddeld risico (<0,15) ■ Verhoogd risico (>0,15)

Personen niet actief zijn in het verenigingsleven en personen die niet weten of er een buurtnetwerk is in hun buurt zijn meer vertegenwoordigd in de groep die een verhoogd risico op problemen door zorgbehoefendheid op latere leeftijd.

Verenigingsleven

Buurtnetwerk aanwezig?

Partners

Anne Borgers

Colin Sanders

Wouter Samyn

Jurgen Minnebo

Jo Steyaert

**COLLECTIVE FOR
RESEARCH AND
CONSULTANCY ON
MANKIND, SOCIETY
AND POLITICS.**

Indiville CVBA

Vaartstraat 73
BE-3000 Leuven

+32-(0)472/53.09.41

info@indiville.be

IBAN: BE30 0017 2907
4611
BIC: GEBABEBB

BE0554.809.415